

ILMARISEN ¹² VUOSI ²⁰

**PAREMPI
TYÖKYKY ON
KAIKKIEN ETU**

Hyvä johtaminen
pitää tavoitteet
kirkkaina

**KESTÄVÄ
KEHITYS
ANTAA TYÖLLE
MERKITYKSEN**

ILMARISEN **VUOSI** 2012

Ilmarinen näkee ihmisen numeroiden takana. Tärkein päämäärämme on auttaa jokaista asiakasyritystämme menestymään, jokaista työntekijää viihtymään työssään ja viettämään eläkepäiviään mahdollisimman hyväkuntoisena.

Hyvä työelämä syntyy motivoivasta, innostavasta ja merkityksellisestä työstä sekä hyvistä onnistumisen edellytyksistä. Tästä olemme poimineet esimerkkejä tämän kertomuksen sivuille.

VUOSIKERTOMUS VERKOSSA: VUOSIKERTOMUS.ILMARINEN.FI

SISÄLTÖ

2

ILMARINEN

8

**SOSIAALINEN
VASTUU**

16

**TALOUDELLINEN
VASTUU**

24

**YMPÄRISTÖ-
VASTUU**

29

**HALLINTO
& OHJAUS**

PAREMPAA ELÄMÄÄ, OLE HYVÄ.

Ilmarisen tehtävä on varmistaa, että sen asiakasyritysten henkilöstö saa työstään ansaitsemansa eläkkeen. Asiakasyritysten ja niiden henkilöstön hyvinvointi on Ilmarisen bisnes.

Ilmarisen palvelun perusta on aito halu kuunnella asiakkaita ja ymmärtää heidän tilannettaan. Meillä on alallamme eniten asiakkaita: yrittäjiä, yrityksiä ja niiden työntekijöitä. Kaikkiaan Ilmarisen vastuulla on lähes 900 000 suomalaisen eläketurva.

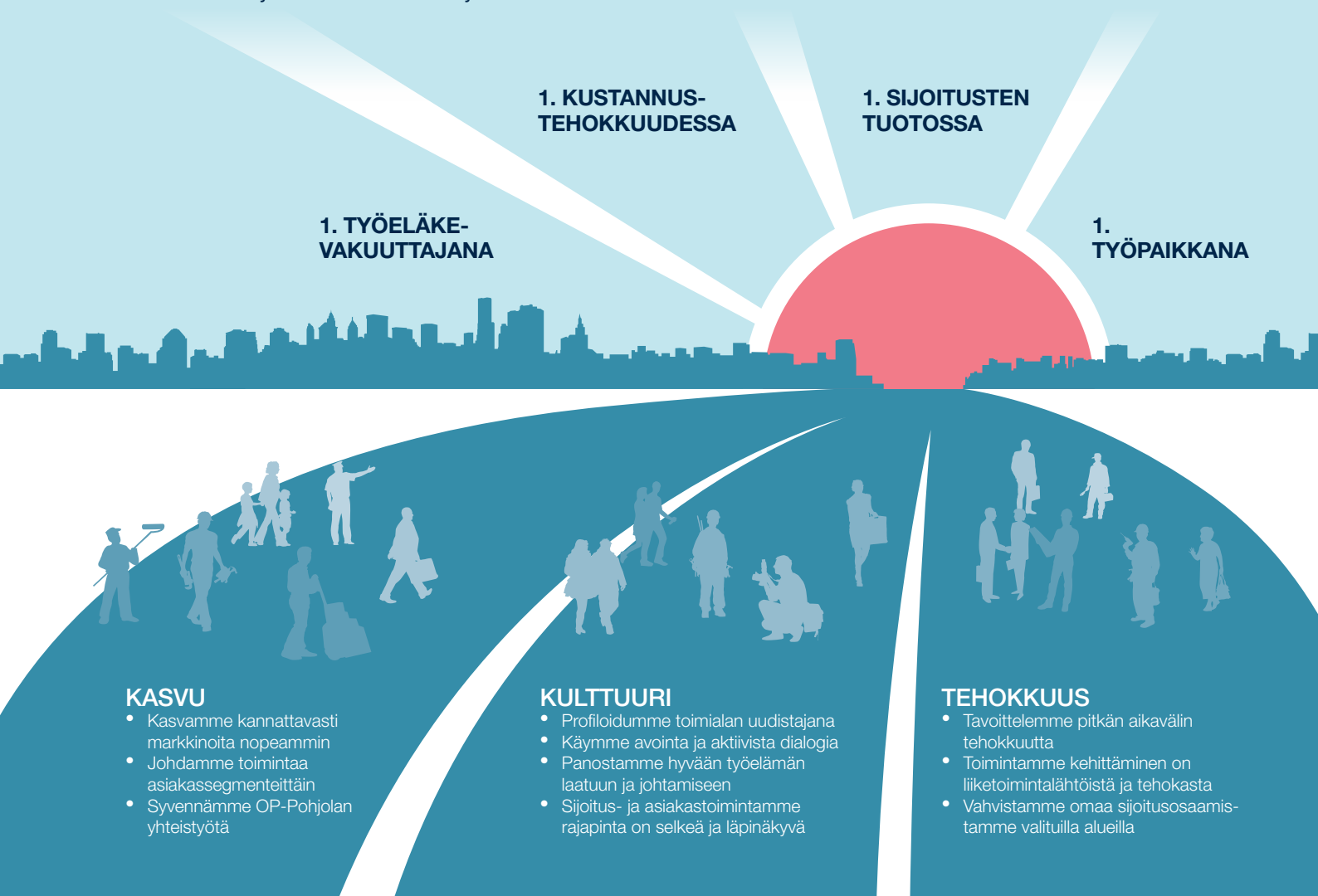
Ilmarisen palveluvalikoima on laaja. Kaikki palvelut tähtäävät siihen, että Ilmarisen asiakkaat voisivat hiukkasen paremmin.

AVAINLUKUJA

	2012	Muutos-%	2011	2010	2009	2008
Vakuutusmaksut, milj. €	4 019,3	7,9	3 725,5	3 383,2	3 184,1	3 264,4
Maksetut eläkkeet, milj. €	3 848,4	7,8	3 568,9	3 267,5	3 059,1	2 703,3
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, milj. €	108,7	13,3	95,9	92,1	87,5	83,3
Vastuuvelka, milj. €	25 585,9	5,7	24 205,5	24 657,4	22 609,7	20 612,8
Taseen loppusumma käyvin arvoin, milj. €	32 962,0	7,2	30 736,2	31 301,0	28 026,3	22 840,9
Toimintapääoma, milj. €	5 752,4	19,6	4 808,7	6 578,2	4 876,9	2 673,0
% vastuuvélasta	23,9		21,1	29,7	24,0	14,0
suhteessa vakavaisuusrajaan	2,2		2,5	2,6	2,7	2,0
Sijoitukset käyvin arvoin, milj. €	29 520,4	7,4	27 484,9	28 121,7	25 179,8	20 871,7
Sijoitusten tuotto käyville arvoille, %	7,5		-4,0	10,8	15,8	-17,7
Eläkkeensaajia	307 934	1,9	302 093	295 827	282 982	273 605
TyEL-vakuutuksia	37 462	2,6	36 511	36 767	35 840	35 793
TyEL-vakuutettuja	529 000	2,7	515 000	501 000	472 000	480 000
YEL-vakuutuksia	58 776	3,6	56 717	53 660	52 243	52 814
Vakituinen henkilöstö 31.12.	561	-2,1	573	573	558	539

STRATEGIA

Ilmarinen haluaa olla paras ja halutuin työeläkekumppani, luotettava toimialan uudistaja sekä avoin ja aktiivinen viestijä.

VASTUULLISUUS KUULUU KAIKKEEN TOIMINTAAN

Vastuullisuus on kiinteä osa Ilmarista: se on yksi yhtiön arvoista ja kuuluu yhtiön jokapäiväiseen toimintaan lakisääteisen eläketurvan hoitajana. Lakien ja säädösten lisäksi yhtiö sitoutuu moniin vapaaehtoisin vastuullisuusperiaatteisiin.

Yritysvastuuohjelmassaan Ilmarinen on määritellyt keskeiset vastuullisuutensa mittarit. Lisää mittareista taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun yhteydessä.

Code of conduct eli liiketoimintaperiaatteet sisältää Ilmarisen toiminnassaan noudattamat tärkeimmät ohjeistukset. Ilmarinen on muun muassa sitoutunut huolehtimaan yksityisyyden suojasta, sisäpiiritietojen luottamuksellisuudesta sekä edellyttämään palveluntoimittajilta vastuullisia toimintatapoja. Yritysvastuuta ohjaavat myös hyvä vakuutustapa, omistajapolitiikka, vastuullisen sijoittamisen

ohjeet sekä riskienhallintapolitiikka. Toimintaperiaatteet sitovat koko henkilöstöä.

Ilmarinen on keskinäinen yhtiö, jonka asiakkaat ovat omistajia ja vaikuttavat aktiivisesti jokapäiväiseen toimintaan. Asiakasyhteistyön lisäksi Ilmarinen käy jatkuvaa, avointa vuoropuhelua muiden sidosryhmiensä kanssa. Heiltä saatu tieto ja kokemus auttavat toiminnan kehittämässä.

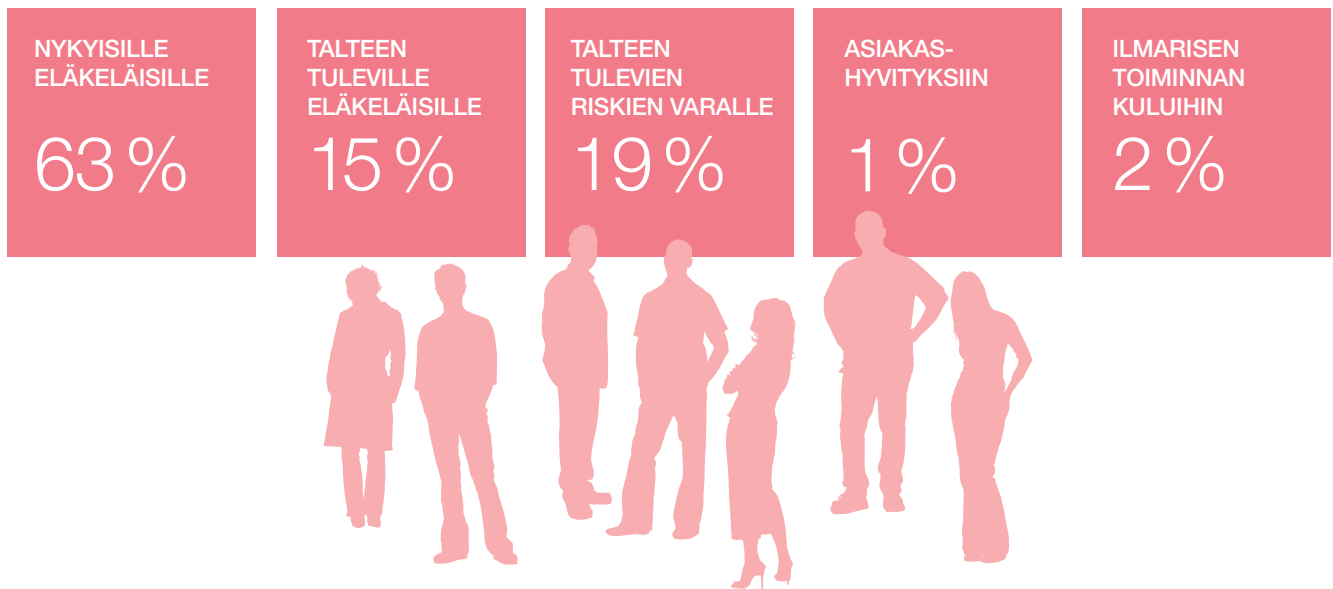
Vastuullisuudessa korostuu myös toiminnan läpinäkyvyys ja avoimuus. Kaikki keskeiset toimintaa ohjaavat asiakirjat ovat julkisia ja löytyvät Ilmarisen verkkosivulta osoitteesta www.ilmarinen.fi.

UUROVAIKUTUS SIDOSRYHMIEN KANSSA

Sidosryhmä	Sidosryhmän odotukset	Ilmarisen toimenpiteitä ja tuloksia
Asiakkaat	Alan paras osaaminen ja näkemys. Aktiivinen yhteydenpito, hyvä tavoitettavuus ja yhteydenpidon helppous. Työhyvinvoinnista huolehtiminen. Ymmärrettävä ja selkeä vuorovaikutus. Avoin, läpinäkyvä ja vastuullinen asioiden hoito.	Tiivis suunnitelmallinen ja tavoitteellinen asiakasyhteistyö. Korkealaatuiset työhyvinvointipalvelut. Asiakaspalvelun aktiivinen kehittäminen. Ymmärrettävä asiakasmateriaali. Tuloksena onnistunut asiakashankinta, hyvä asiakaspysyvyys ja tyytyväiset asiakkaat.
Henkilöstö	Vastuullinen henkilöstöjohtaminen, toimiva vuorovaikutus, tasa-arvo, hyvä työilmapiiri ja työolot sekä kilpailukykyinen palkkaus.	Onnistumista tukeva johtaminen ja osaamisen kehittäminen. Selkeät tavoitteet, seuranta ja palkitseminen. Kehittyvä ja kattava työhyvinvointityö. Erinomaiset tulokset ilmapäiiritutkimuksessa ja esimiestyön mittauksessa. Korkea eläköitymisikä.
Nykyiset ja tulevat eläkeläiset	Lakisääteisen eläketurvan hoito vastuullisesti ja pitkäjänteisesti – luottamus siihen, että Ilmarinen takaa eläkkeet. Eläkeasiat helposti ja ymmärrettävästi. Työelämän laatuun panostaminen.	Laadukas asiakaspalvelu, eläketiedon tarjoaminen entistä ymmärrettävämmiin, nopeasti käsiteltäviin, panostukset työkykyyn ja työhyvinvointiin. Eläkevarojen turvaaminen pitkäjänteisellä sijoittamisella. Vuorovaikutus mm. tutkimusten, selvitysten ja tapahtumien kautta.
Viranomaiset ja päättäjät	Hyvä yhteistyö, päätösten valmistelua helpottava avoin tiedonsaanti ja vuorovaikutus. Yhteisenä tavoitteena yhteiskunnan kokonaisedun mukaiset päätökset ja uudistukset.	Avoin vuoropuhelu viranomaisten ja päättäjien kanssa. Säännöllisiä tapaamisia ja yhteydenpitoa mm. erilaisissa työryhmissä ja tilaisuuksissa.
Työmarkkinajärjestöt	Hyvä yhteistyö sekä tiedonsaanti päätöksenteon ja neuvotteluiden tueksi. Yhteisenä tavoitteena eläketurvan tasosta ja eläkeiästä huolehtiminen sekä järjestelmän kustannusten pitäminen kohtuullisella tasolla.	Yhteydenpitoa Ilmarisen hallituksen, hallintoneuvoston ja neuvottelukuntien kautta. Säännölliset taustatapaamiset ja muu yhteydenpito mm. erilaisissa työryhmissä ja tilaisuuksissa.
Toimialan organisaatiot	Hyvä ja avoin yhteistyö. Ilmarisen asiantuntemuksen saaminen käyttöön. Yhteisenä tavoitteena eläkejärjestelmän kestäväyydestä ja toimivuudesta huolehtiminen.	Monipuolinen yhteistyö mm. Finanssialan keskusliiton, Työeläkevakuuttajat Telan ja Eläketurvakeskusten kanssa. Kanavina työryhmät, vakituiset neuvottelukokoonpanot sekä erilaiset tilaisuudet.
Media	Viestinnän avoimuus, tietojen luotettavuus ja nopea palvelu. Ilmarisen asiantuntemus median käyttöön: uusien näkökulmien tuominen, aktiiviset kannanotot sekä vaikeiden asioiden ymmärrettäväksi tekeminen.	Aktiivinen viestintä tiedotteilla, uutisilla ja sosiaalisessa mediassa. Säännöllisiä taustoittavia tapaamisia, teemoina mm. työurat, eläkejärjestelmä, työhyvinvointi ja vastuullinen sijoittaminen. Hyvät arvot yritysviestintää luotaavissa tutkimuksissa.
Koulutus- ja tutkimuslaitokset	Ilmarisen asiantuntemus ja apu oppilaitosten käyttöön. Kesätyöpaikkojen ja harjoittelupaikkojen tarjoaminen. Yhteiset tutkimushankkeet ja avoin tiedonsaanti. Eläkejärjestelmän kehittäminen ja tunnetuksi tekeminen.	Yhteistyö opiskelijoiden kanssa mm. tutkielmien teossa. Yliopistojen ja oppilaitosten erilaisiin tapahtumiin osallistuminen. Kesätyöntekijöiden rekrytointi.

ROOLIMME YHTEISKUNNASSA

TYÖELÄKEMAKSUT SIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT

YHTEISKUNNALLINEN TULONJAKOLASKELMA

Ilmarisen tulot, milj. €	2012	2011
Vakuutusmaksutulo	4 019,3	3 725,5
TyEL työnantajan osuus	2 823,0	2 688,0
TyEL työntekijän osuus	909,8	780,3
YEL yrittäjät	286,5	257,2
Edellisen vuoden asiakashyvitykset	54,8	70,8
Sijoitustoiminnan nettotuotot ilman liikekuluja	2 071,5	-1 143,6
Muut tuotot ja kulut	0,6	0,8
Kokonaistuotot	6 146,2	2 653,4

Ilmarisen tulonjako, milj. €	2012	2011
Eläkkeensaajille	-3 847,8	-3 567,3
TyEL-eläkkeensaajat	-3 558,5	-3 307,8
YEL-eläkkeensaajat	-289,3	-259,5
Varautuminen tulevaisuuden eläkkeisiin	-894,5	-1 097,7
Varautuminen tulevaisuuden riskeihin	-1 192,4	2 204,8
Puskuroidaan sijoitustuottojen heilahteluja	-1 203,2	2 133,8
Puskuroidaan vakuutusliikkeen tulosten heilahteluja	10,9	71,0
Asiakashyvitys	-62,0	-55,0
Henkilöstökulut	-47,5	-42,7
Muut palveluiden tuottajat	-96,5	-88,2
Lähdeverot	-5,5	-6,8
Takuupääoman korko	0,0	-0,6
Lahjoitukset	-0,1	-0,1
Kokonaistulonjako	-6 146,2	-2 653,4

VAKAUDEN LÄHDE

Suomalaiset työeläkkeet ovat vakauden lähde, katsoi niitä sitten yhteiskunnan, yrityksen tai yksilön näkökulmasta.

Etenkin alkuvuotta 2012 leimasi epävarmuus siitä, mihin Eurooppa ja koko maailman talous ovat menossa. Sekin huolesti, löydämmekö uusia talouden vetureita, kun euroalueen talous yskii ja kysynnän elpyminen on kituliasta.

Näitä ja monia muita epävarmuustekijöitä pohtiessa helposti unohtuu, että meillä on myös paljon vahvuuksia. Yksi vakauden lähde on suomalainen tapa hoitaa työeläkkeitä. Vakautta korostivat myös arvostetut professorit Keith Ambachtsheer ja Nicholas Barr, jotka julkistivat kansainvälisen vertailunsa tulokset vuodenvaihteessa. He kiittivät suomalaisia työeläkkeitä kattavuudesta ja kestävyydestä. Kehittämistä he sen sijaan löysivät kustannustehokkuudessa.

VAIVATON JA KATTAVA

Suomessa eläkettä kertyy kaikille palkansaajille automaattisesti ja samoilla periaatteilla. Olemme niin tottuneet tähän yksilön näkökulmasta vaivattomaan ja yksinkertaiseen systeemiin, että emme oikein osaa muuta kuvitellakaan. Suomalaisen ei tarvitse esimerkiksi pelätä, että työnantajakohtainen eläke vaikeuttaisi työpaikan vaihtoa.

Vaivaton asiointi on myös Ilmarisen palveluiden kantava ajatus. Haluamme antaa asiakkaalle asiantuntevaa ja juuri hänen tilanteeseensa sopivaa palvelua. Siksi meidän on osattava niin kuuntelemisen taito kuin kyky puhua työeläkkeistä kiinnostavasti ja ymmärrettävästi.

KILPAILU KANNUSTAA TEHOKKUUTEEN

Kansainvälisessä kustannusvertailussa pitää ottaa huomioon se, kuinka monipuolisia ja kattavia palvelut ovat. Suomessa huolehdimme muun muassa siitä, että yksittäinen ihminen saa automaattisesti tiedon kertyneestä eläkkeestään. Tämänkin meille itsestään selvä palvelu on monissa maissa ylellisyyttä. Työeläkeyhtiössä onkin tehtävä lujasti töitä, jotta eläkkeen tienaaminen ja sen saaminen sujuvat vauhtomasti.

Tehokkuutta pitää joka tapauksessa koko ajan parantaa ja kilpailu on siihen hyvä kannustin. Ilmarinen on jo vuosia liputtanut sen puolesta, että hyöty kustannustehokkaasta toiminnasta voisi vapaamman hinnoittelun kautta koitua asiakkaan hyödyksi.

Ponnistelemme Ilmarisessa jatkuvasti parantaaksemme toimintamme kustannustehokkuutta. Haluamme varmistaa, että keskitymme tekemään asioita, joista syntyy lisäarvoa niin asiakkaille kuin koko yhteiskunnallekin. Myös tietojärjestelmien pitkäjänteinen kehittäminen on avain tehokkuuteen.

KESTÄVYYSLAJI

Sijoitusmarkkinoiden epävakaus viime vuosina on saanut monet kysymään, miten käy eläkevarojen tässä myllerryksessä. Jälleen kerran riskien hajauttaminen on osoittautunut kestäväksi ratkaisuksi.

”Tehokkuutta pitää joka tapauksessa koko ajan parantaa ja kilpailu on siihen hyvä kannustin.”

Eläkkeiden rahoitus on kestävyyslaji, jossa korostuu vuosikymmenten perspektiivi. Ilmarisen sijoitustuotot ovat pitkän aikavälin katsannossa hyvällä tasolla. Myös vuodesta 2012 tuli loppujen lopuksi parempi, kuin olimme odottaneet. Suomalaisilla osakkeilla on perinteisesti ollut Ilmarisen salkussa suuri paino. Monien suomalaisten teollisuusosakkeiden kehitys on jäänyt monista muista markkinoista jälkeen, mikä näkyi Ilmarisen sijoitustuotoissa. Ilmarinen on kuitenkin jatkossakin vahva suomalainen sijoittaja. Meitä kiinnostavat muun muassa sellaiset yhtiöt, jotka kykenevät ottamaan oman siivunsa kehittyvien talouksien kasvavista markkinoista.

Suuret ikäluokat ovat jo enimmäkseen eläkkeellä, ja eläkepommista puhuminen on osoittautunut liioitteluksi. Vaikka eläkemenot ovatkin voimakkaassa kasvussa, ne voimme hyvin kattaa maksutuloilla ja rahastoilla. Maksutulo on kuitenkin riippuvainen siitä, että työllisyys on hyvällä tasolla. Myös työurien pidentäminen on vaikeaa, jos töitä ei ole tarjolla. Siksi on välttämätöntä, että Suomi voi hyvin ja löytää uusia kasvun eväitä.

Pitkän iän ei pitäisi olla synkistelyn, vaan ilon aihe. Sekin on hienoa, että eläkeiän saavuttavat ovat hyvässä kunnossa ja monilla heistä riittää virtaa työelämäänkin. Kysymys kestävydestä on suurin piirtein tämän kokoinen: Jos elämä pidentyy keskimäärin kahdella vuodella, niin niistä toinen pitäisi olla töissä. Uskon, että päätöksentekoon tarvittava tietopohja vahvistuu koko ajan ja saamme ratkaisun tähän vaikeaksi osoittautuneeseen yhtälöön.

KIITOS LUOTTAMUKSESTA!

Ilmarinen sai vuonna 2012 ennätysmäärän uusia asiakkaita. Kun samaan aikaan asiakaspysyvyys kehittyi myönteisesti, odotamme markkinaosuuden vahvistuvan entisestään. Tästä luottamuksesta olemme nöyrän kiitollisia asiakkaillemme. Tiedän, että tämä tulos perustuu oman henkilöstömme osaamiseen ja hyvään yhteistyöhön OP-Pohjola-ryhmän kanssa.

Haluamme olla paras ja halutuin kumppani työeläkeasioissa. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimintakulttuuria, jossa asiakas on keskiössä. Sitä haluamme vahvistaa jatkossakin.

Harri Sailas
toimitusjohtaja

SOSIAALINEN

Keskustelussa

TYÖURANI ARINASSA on jatkunut jo 31 vuotta. Aloitin elintarvikepuolella, mutta viimeiset 10 vuotta olen ollut kassoilla. Joitain vuosia sitten sairaudet alkoivat hankaloittaa työntekoa. Onneksi sain apua ja tukea. Pääsin Arinan hyvinvointirahaston maksamana leikkaukseen ja Ilmarisen tarjoaman työkokeilun kautta työtäni muokattiin vaihtelevammaksi ja kuntoni mukaiseksi. Nyt nautin taas työpäivistä. Teen 30-tuntista työviikkoa, joten jaksan myös harrastaa ja pitää siten vireytteni yllä. Minulla on vielä paljon työvuosia jäljellä, ja mieluummin teen töitä kuin olen eläkkeellä.”

Tarja Oikarinen
myyjä
Osuuskauppa Arina

SOSIAALISEN VASTUUN MITTARIT

Ilmariselle sosiaalista vastuuta on se, että huolehdimme lähes 900 000 suomalaisen työeläketurvasta. Sekä nykyisten että tulevien eläkeläisten asiat hoidetaan laadukkaasti ja siitä asiakkaat kiittävätkin Ilmarista toistuvasti. Omasta henkilöstöstään Ilmarinen huolehtii rakentamalla työyhteisöä, joka kannustaa yhdessä onnistumiseen. Tästä osaamisesta pääsevät nauttimaan myös Ilmarisen työhyvinvointipalveluiden asiakkaat.

OIKEA-AIKAISUUS

Osuus eläkehakemuksista, jotka saadaan käsitellyksi niin, että hakijan toimeentulo jatkuu keskeytyksettä

93 %

TAVOITE:

Hyvän nykytason säilyttäminen
(v. 2011: 94 %)

KUNTOUTUKSEN VAIKUTTAVUUS

Takaisin työelämään päässeiden kuntoutujien osuus kaikista kuntoutustapauksista

68 %

TAVOITE:

Hyvän nykytason säilyttäminen
(v. 2011: 70 %)

VASTUU

työkyvyn ylläpito

”VIIMEISTEN VIIDEN vuoden aikana olemme nostaneet työkykyyn panostamisen aivan uudelle tasolle yhdessä Arinan henkilöstöosaston kanssa ja työterveyshuoltoa hoitavien Mehiläisen ja Rovaniemen Työterveys r.y.:n kanssa. Olemme pyrkineet antamaan asiantuntijan neuvoja ennakoivista toimenpiteistä. Työkyvyn ylläpitämisen tärkeys ymmärretään nyt aiempaa paremmin. Olemme pystyneet tukemaan työkyvyttömyysuhan alla olevia työntekijöitä ja onnistuneetkin monen kohdalla. Yhteinen näkemys ja vahva tahtotila kumppanuuden kehittämisessä ovat avaimet onnistumisiin.”

Ari Määttä
aluepäällikkö
Ilmarinen

TASAPUOLISUUS

Työkyvyttömyyseläkepäätösten pysyvyys muutoksenhaku-
lautakunnassa

14,4 %

TAVOITE:

+/- 3 %-yksikköä yksityisen sektorin keskiarvoon 12,7 % verrattuna

HENKILÖSTÖN TYÖTYYTYVÄISYYS

88 %

henkilöstöstä pitää Ilmarista todella hyvänä työpaikkana. Suomen paras työpaikka -kilpailussa ei sijoitusta viiden parhaan joukkoon.

TAVOITE:

Ykkönen Suomen paras työpaikka -kilpailussa

ILMARISLAISTEN ELÄKKEELLEJÄÄMISIKÄ

(kolmen vuoden keskiarvo) sisältäen työkyvyttömyyseläkkeet

62,6 v

TAVOITE:

Vähintään lainmukainen vanhuuseläkeikä (63 v)

ASIAANTUNTEVAA JA SUJUVAA **PALVELUA**

Ilmarinen vastaa lähes 900 000 henkilön eläketurvasta.

Ilmarinen hoitaa yhteensä 530 000 työntekijän ja 58 800 yrittäjän eläketurvaa. Työnantaja-asiakkaita yhtiössä oli vuoden vaihteessa 37 500.

Eläkettä Ilmarinen maksoi vuoden lopussa 308 000 eläkkeensaajalle.

Ilmarinen on viime vuosina hionut toimintaansa ja parantanut palveluaan tehostamalla vakuutuksen- sekä eläkekäsittelyn prosesseja. Merkittävimpänä muutoksena on alkavan vakuutuksen käsittelyn automatisointi, mikä on nopeuttanut toimintaa huomattavasti.

ASIAKASPALVELUN LAATU TUTKITUSTI ERINOMAISTA

Ilmarisen asiakas voi hoitaa vakuutusasiansa helposti ja nopeasti verkko- tai puhelinpalvelussa.

Asiakaspalvelu palvelee satoja henkilöä ja työnantaja-asiakkaita päivittäin. Viime vuonna Ilmarinen sai yli 250 000 puhelua ja 50 000 sähköpostiviestiä.

Asiakkaiden palvelu on Ilmariselle sydämen asia, ja asiakkaiden toiveita kuunnellaan tarkasti. Ilmarinen selvittää säännöllisesti puhelinpalvelunsa laatua tekstiviestikyselyin. Viime vuonna asiakkaat antoivat kysymyksen ”Kuinka hyvin hoidin asiasi?” arvosanaksi erinomaiset 4,61 (asteikolla 1–5). Lisäksi Ilmarinen kontaktoi kaikki heikon arvosanan antaneet asiakkaat, ja pyytää heiltä kehitysideoita palvelun parantamiseen.

neet asiakkaat, ja pyytää heiltä kehitysideoita palvelun parantamiseen.

Verkkoasiointi kasvoi edellisestä vuodesta sekä työnantaja-, yrittäjä- että henkilöasiakkaiden keskuudessa. Verkkopalvelut saivat käyttäjiltä korkeita arvioita: työnantaja-asiakkaat antoivat verkkopalveluista arvosanan 4,08, yrittäjät 4,06 ja henkilöasiakkaat 4,27.

TYÖELÄKEOTE UUDISTUI JA UUDISTUU

Jo tutuksi tulleen työeläkeotteen sai Ilmarisesta viime vuonna 576 000 henkilöä. Näistä 35 000 henkilöä säästi luontoa ja haki otteensa verkkopalvelusta. Loppuille postitettiin paperinen ote. Uutuutena työeläkeotteessa mukana oli myös kunnan ja valtion työskentelytiedot.

Vuonna 2013 työeläkeotteen lähettäminen uudistuu. Jatkossa Ilmarinen lähettää työeläkeotteen muiden työeläkeyhtiöiden tapaan postitse kolmen vuoden välein. Verkossa otteen kertyneestä eläkkeestä voi tarkistaa jatkossakin aina kun haluaa.

Yli 12 000 henkilöä pyysi Ilmarisen eläkeneuvonnasta yksilöllisen arvion eläkkeensä määrästä eläkkeelle siirtymistä suunnitellessaan. Lähes 51 000 asiakasta kävi itse tekemässä eläkearvionsa Ilmarisen verkkopalvelussa.

ELÄKEPÄÄTÖKSIEN MÄÄRÄT TASAANTUIVAT

Uusia eläkepäätöksiä Ilmarinen teki 22 000 kappaletta eli saman verran kuin

edellisenä vuonna. Eri eläkelajien määrässä on kuitenkin tapahtunut muutosta. Vanhuuseläkepäätökset lisääntyivät edellisvuodesta 9 prosenttia. Keskeisin syy lisäykseen on työttömyyseläkkeen lakkautus.

Osa-aikaeläkkeessä ikäraja nousi, mikä vähensi osa-aikaeläkkeen määrää yli 40 prosentilla.

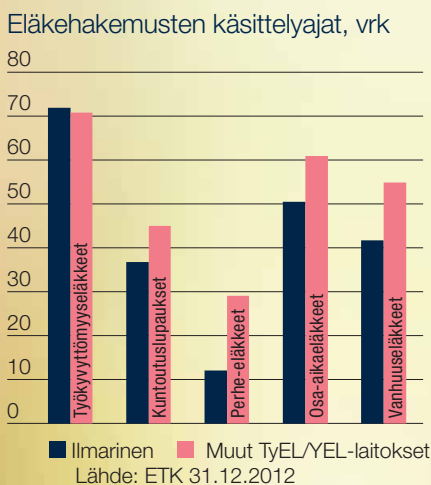
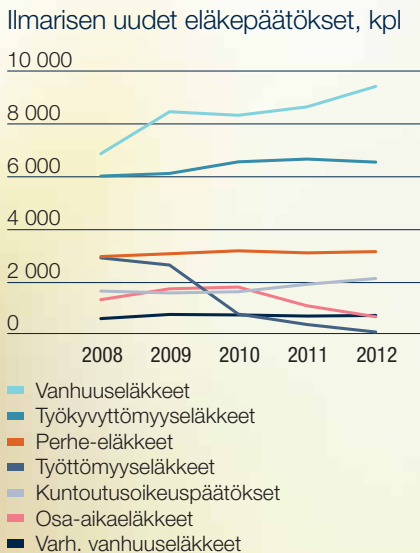
Työkyvyttömyyseläkepäätöksiä tehtiin 6 500. Niiden määrä hieman laski edellisestä vuodesta. Ilahduttavaa on, että ammatillista kuntoutusta hyödynsi entistä useampi hakija. Vahvistuksen ammatinvaihdon tai työhön paluun tukemiseen sai Ilmarisesta 2 000 työeläkekuntoutuksen hakijaa. Kasvua edellisestä vuodesta on 12 prosenttia.

ELÄKEHAKEMUKSET KÄSITELLÄN NOPEASTI JA LAADUKKAASTI

Eläkehakemuksen käsittelyssä Ilmarinen kiinnittää erityistä huomiota nopeuteen ja laatuun. Yhtiö onkin perinteisesti käsitellyt eläkehakemukset alan keskiarvoa selvästi nopeammin.

Eläkepäätöksen vuonna 2012 saaneet antoivat kyselyssä palvelulle arvosanan 4,52 (asteikko 1–5). Eläkkeelle jääneet pitivät palvelun parhaimpina ominaisuuksina asiantuntemusta ja palveluhenkisyttä. Entistä useampi asiakas koki saavansa eläkepäätöksensä nopeammin kuin odotti.

CASE ARINA

ARINA PANOSTAA TYÖKYKYYN

Osuuskauppa Arina on Pohjois-Suomen suurin työnantaja, jonka palveluksessa on noin 2 500 työntekijää. S-ryhmään kuuluva Arina palvelee päivittäistavarakaupan lisäksi erikoistavarakaupassa, polttoainejakelussa sekä matkailu- ja ravitsemusalalla. S-Marketit, Prismat, Salet, Kodin Terrat, ABC-myymälät, Rossot ja Sokos Hotellit – ne ovat meille kaikille niin tuttuja.

Ilmarisen ja Arinan yhteistyöllä on jo vuosikymmenten perinteet. Viime vuosina kumppanukset ovat havainneet, että työkykyyn panostamalla ja ongelmien ennaltaehkäisyllä voidaan saavuttaa monia myönteisiä asioita. Työkyvyttömyyseläkkeet kun ovat sekä kalliita työntantajille että usein huono vaihtoehto työntekijällekin.

Eläköitymisuhan alla onkin usein suhteellisen nuoria ihmisiä, joilla työvuosia pitäisi vielä olla runsaasti edessä. Työn fyysiset rasitukset alkavat näkyä 40 vuoden paikkeilla, ja osalla nuorista on elämän hallinnan vaikeuksia, jotka vaikuttavat työkykyyn. ”Pyrimme tukemaan näitä ihmisiä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta he voisivat jatkaa omissa tai sitten uusissa työtehtävissä. Työntekijät ovat suhtautuneet toimiin myönteisesti. On mukavaa, kun työnantaja on kiinnostunut ja haluaa tukea”, Arinan henkilöstöpäällikkö **Minna Savikko** sanoo.

Arinassa on luotu Ilmarisen kanssa järjestelmä, jossa käydään säännöllisesti läpi työkyvyttömyysuhan alla olevien tilanne ja kartoitetaan vaihtoehtoisia toimia. Työterveyshuolto osallistuu aktiivisesti toimenpiteiden suunnitteluun. Tukea tarjotaan kaikille, ja se voi olla esimerkiksi kuntoutusta, uudelleen koulutusta tai siirto uusiin työtehtäviin. Ennaltaehkäisevänä toimintana Ilmarinen on mm. kartoittanut henkilöstön kehittämiskohteita ja tarjonnut valmennusta oman hyvinvoinnin ylläpitoon. Henkilöstöä on myös osallistettu oman työn kehittämiseen.

”Olemme kiitollisia Ilmariselta saamastamme taloudellisesta tuesta ja asiantuntemuksesta. Yhteistyön voima on suuri, sillä olemme saaneet sairauspoissaolot vähenemään ja maksuluokan alenemaan, mutta vielä tärkeämpänä näen työilmapiirin kehittymisen. Olemme erittäin tavoiteltu työnantaja, ja työyhteisötutkimuksessa saamamme arvosanat ovat kiitettävällä tasolla.”

TYÖHYVINVOINTI JA KUNTOUTUS PIDENTÄVÄT TYÖURIA

Noin kolmannes uusista eläkkeensaajista joutuu edelleen keskeyttämään työuransa työkyvyttömyyden takia. Ilmarinen ennalta-ehkäisee työkyvyn alenemista kehittämällä suunnitelmallisesti asiakasyritystensä henkilöstön työhyvinvointia.

Työhyvinvointi on keskeinen osa yrityksen johtamista. Työhyvinvointi syntyy mielekkäistä työtehtävistä, hyvästä esimestyöstä sekä mahdollisuudesta kehittyä ja vaikuttaa omaan työhönsä.

UUDEN TEEMANA TYÖHYVINVOINNIN STRATEGINEN JOHTAMINEN

Vuonna 2012 monissa yrityksissä pohdittiin työhyvinvoinnin vaikutusta työn tuottavuuteen ja työvoimakustannusten hallintaan. Yritykset halusivat tehdä työhyvinvointitoiminnasta tavoitteellista ja mitattavaa. Ilmarisen asiantuntijat rakensivatkin yhdessä asiakkaiden kanssa työhyvinvoinnin kehittämiseksi strategisten tavoitteiden saavuttamista tukevia mittareita.

Ilmarisen työkalujen avulla työhyvinvoinnin kehittäminen ja johtaminen liittyvät osaksi yrityksen strategiaa. Toiminnan taloudellisia vaikutuksia voidaan laskea sairauspoissaolojen hallinnan, henkilöstövaihtuvuuden ja työelämän laadun parantamisen osalta. Esimerkiksi 500 henkilön palvelualan organisaatiossa työhyvinvoinnin paraneminen viidellä prosentilla vähentää turhaa työtä ja mahdollistaa 2 000 euroa paremman liiketuloksen työntekijää kohden.

Ilmarinen toteutti työhyvinvoinnin kehittämistä tukevia yhteistyöhankkeita vuonna 2012 asiakkaiden kanssa runsaat

1 200 kpl. Määrä on kunnioitettavan suuri tilanteessa, missä yritykset miettivät toiminnan tehostamista haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Työhyvinvointia ei siis onneksi unohdettu muutostilanteissaan.

TYÖHYVINVOINTISEMINAARIT AJAN HERMOLLA

Ilmarisen monipuoliset työhyvinvointiseminaarit ennakoivat työelämän tulevia muutoksia. Seminaarien teemat käsittelivät vuonna 2012 työelämän rakenteiden suuria muutoksia, muutosten vaikutuksia johtamiseen sekä muun muassa virtuaalijohtamista hajautetuissa työyhteisöissä.

Seminaareissa jatkettiin myös varhaisen välittämisen merkityksen korostamista työpaikoilla sekä kerrottiin ihmisen johtamisen perusteista lähiesimestyössä. Seminaareihin osallistui noin 2 000 Ilmarisen asiakasyritysten edustajaa, jotka saivat työhyvinvoinnin kehittämisen ideoiden lisäksi mahdollisuuden verkostoitua ja pohtia yhdessä työhyvinvoinnin merkitystä eri näkökulmista. Seminaarien hyvä valtakunnallinen kattavuus sai osallistujilta erityistä kiitosta.

TYÖHYVINVOINTI TÄRKEÄÄ MYÖS PK-YRITYKSILLE

Viime vuonna Ilmarisessa kehitettiin erityisesti pk-yrityksille suunnattuja työhyvinvointipalveluita. Työhyvinvoinnin merkitys on pk-yrityksissä keskeinen, koska pienessä yrityksessä avainhenkilön henkilöllinenkin poissaolo vaikuttaa yritystoimintaan alentaen nopeasti tulosta.

Hyvän johtamisen ja työkyvyn tueksi Ilmarinen kehitti pk-yrityksille monipuolisia palveluratkaisuja unohtamatta työyhteisötaitojen merkitystä myös pienemmillä työpaikoilla. Ilmarinen haluaa edelleen panostaa työhyvinvoinnin kehittämiseen myös pk-yrityksissä, varsinkin kun yhä useammat uudet työpaikat syntyvät juuri pieniin yrityksiin.

OSAAVA HENKILÖSTÖ ASIAKKAIDEN TUKENA

Asiakkaiden kanssa tapahtuvan onnistuneen työhyvinvointityön mahdollistaa Ilmarisen ammattitaitoinen työhyvinvointiyritys, joka tarjoaa monipuolista asiantuntemusta yhteistyöhankkeiden suunnitteluun ja läpivientiin. Asiakkaiden antamat arviot yhteistyöhankkeiden tuottamista hyödyistä ovat suorastaan huikeita: 4,6 (asteikolla 1–5). Asiakkaat toivovatkin yhä lisää yhteisiä valmennuksia nimenomaan Ilmarisen työhyvinvointipäälliköiden toteuttamina. Tähän toiveeseen Ilmarinen haluaa vastata parhaansa mukaan.

TYÖELÄKEKUNTOUTUS KANNATTAA AINA

Työeläkekuntoutuksen avulla Ilmarinen tukee asiakasyritystensä työntekijöiden työhön paluuta sekä työpaikan tai ammatinvaihtoa silloin, kun henkilö ei voi terveydentilansa takia enää jatkaa entisessä tehtävässään.

Kun työeläkekuntoutus onnistuu, ihminen palaa työhön, työkyvyttömyyseläkkeen uhka väistyy ja hän pystyy sairaudesta huolimatta jatkamaan työelämässä. Tehokkainta kuntoutus on, kun se alkaa riittävän varhain ja kuntoutujalla säilyy työpaikka.

KUNTOUTUS VÄHENTÄÄ TYÖKYVYTTÖMYSELÄKKEITÄ

Onnistunut kuntoutus on kaikkien, työntekijän, työnantajan ja yhteiskunnan, etu. Ansiotyö antaa työntekijälle eläkettä paremman toimeentulon ja lisää eläketurvaa. Työeläkekuntoutus myös pidentää työuria. Arvioiden mukaan kuntoutus maksaa kustannuksensa takaisin reilusti alle kahdessa vuodessa, jos henkilö ei tänä aikana jää eläkkeelle.

Työnantajat, työntekijät ja yrittäjät ovat entistä paremmin selvillä työeläkekuntoutuksen mahdollisuuksista. Kuntoutus-

mahdollisuus otetaan asiakkaan kanssa esille aina, kun asiakkaan uskotaan siitä hyötyvän. Kun kuntoutujalle löydetään terveydentilan kannalta sopiva työ, työntekijä tai yrittäjä voi jatkaa työelämässä. Tällä tavoin Ilmarinen voi tukea työnantajaa säästämään eläkemenoihinsa ja osaava työntekijä voi edelleen kartuttaa työkokemustaan ja tienata palkkaa.

Työeläkekuntoutuksen päätösmäärät kasvoivat viime vuodesta yli 12 prosenttia. Kaikkiaan vuonna 2012 Ilmarisesta annettiin lähes 4 300 erilaista kuntoutus-etuuspäätöstä. Uusia kuntoutushakemuksia tuli yli 2 000 kpl. Yleisin syy kuntoutuksen hakemiseen oli tuki- ja liikuntaelinten sairaus. Mielenterveysongelmiin liittyvän kuntoutustarpeen havaitsemiseen ja kuntoutukseen kannustamiseen on edelleen kiinnitettävä työelämässä erityistä huomiota.

Kuntoutushakemusten käsittelyn ripeyteen kiinnitettiin erityistä huomiota, ja Ilmarisen hakemusten käsittelyaika kuntoutuksessa onkin alan keskimääräistä aikaa nopeampi.

TYÖKYVYTTÖMYYDEN SYIHIN TARTUTAAN AIKAISEMMIN

Kesäkuussa 2012 astui voimaan laki, joka velvoittaa työntekijän toimittamaan Kelalle 90 sairauslomapäivän jälkeen työterveyshuollon lausunnon, jotta hänen päivärahasa maksu voi jatkua. Laki parantaa työntekijän, työnantajan ja työterveyshuollon tiedonkulkua ja keskustelua jo päivärahauden alussa. Näin päästään aikaisemmin ryhtymään toimiin ja työjärjestelyihin, joilla työkyky mahdollisesti palautuu ja työhön paluu helpottuu.

Pitkittynyt sairausloma ennakoii usein työkykyongelmia ja vaikuttaa siihen, että työntekijä ajautuu työkyvyttömyyseläkkeelle. Vuosittain työkyvyttömyyseläkkeelle jää noin 23 000 työntekijää. Suuri osa työkyvyttömyyseläkkeistä voitaisiin välttää, jos työkyvyttömyyden pitkitty-

minen havaittaisiin ajoissa. Tieto työkykyongelmista ja sairausloman kestosta ei aikaisemmin aina ole tavoittanut työterveyshuoltoa lainkaan. Muutoksella pyritään varhentamaan työntekijän kuntoutustarpeen havaitsemista. Lakimuutos lisää toivottavasti myös varhaisen välittämisen mallin käyttöä suurten yritysten lisäksi myös pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

HENKILÖKOHTAINEN SUUNNITELMA TEHOSTAA KUNTOUTUSTA

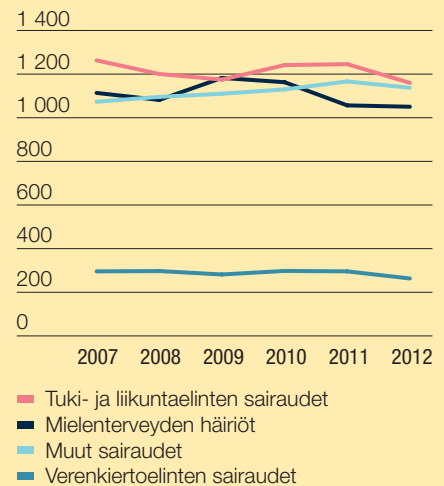
Työeläkekuntoutujalle kootaan Ilmarisessa henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma sekä kuntoutujan että työpaikan tarpeisiin sopivaksi. Kuntoutussuunnitelmien tekemisessä Ilmarisen apuna on maanlaajuinen palveluntuottajien verkosto, jonka ammattilaiset ovat kuntoutujan tukena käytännön askelia ohjaamassa ja kartoittamassa.

Ammatillisessa uudelleenkoulutuksessa olevien kuntoutujien määrä on hieman kasvanut viime vuosina. Kuitenkin kuntoutus työpaikalla on edelleen paras ja vaikuttavin keino työelämässä jatkamisen tukemisessa.

TYÖELÄKEKUNTOUTUS TOIMII TEHOKKAASTI

Kun työeläkekuntoutus päättyy, Ilmarinen kartoittaa kyselyillä kuntoutujien tilanteen. Kyselyiden tulokset kertovat, että työeläkekuntoutus todella auttaa jatkamaan työssä: vuonna 2012 yli 64 prosenttia kuntoutuksen päättäneistä ilmoitti olevansa työssä tai työmarkkinoiden käytettävissä vielä vuoden kuluttua kuntoutusohjelman päättymisestä. Lisäksi kuntoutujista on työllistynyt osa-aikaisesti noin 16 prosenttia.

Ilmarisen myöntämät työkyvyttömyyseläkkeet, kpl

OSAAVA JA HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ = HALUTUIN TYÖELÄKEKUMPPANI

Neljännän kerran saatu vertailutieto Suomen paras työpaikka -tutkimuksesta osoitti Ilmarisen olevan henkilöstön mielestä kokonaisuudessaan hyvä työpaikka.

Vuoden 2012 tulokset osoittavat, että henkilöstö kokee työpaikan ilmapiirin hyväksi ja arvostaa hyvin suorituksiin kannustavaa me-henkeä. Ilahduttavaa kehitystä oli oikeudenmukaisuuden tunteen vahvistumisessa.

PERIAATTEET VARMISTAVAT LAADUKKAAN JOHTAMISEN

Henkilöstö oli tyytyväinen esimiestyöhön ja johtamiseen. Esimiestyön arvioissa henkilöstö kertoi johtamisen pysyneen samalla hyvällä tasolla kuin edellisinä vuosina. Henkilöstö oli erityisen tyytyväinen lähiesimiestensä toimintaan. Vuoden 2012 aikana esimiesten osaamista vahvistettiin ”Välitä varhain, puutu ajoissa” -valmennuksessa. Henkilöstö arvioikin esimiesten kehittyneen erityisesti välittämisen ja puuttumisen osa-alueilla sekä onnistumisen tukemisessa.

Vuonna 2011 Ilmarinen panosti johtamisen kehittämiseen, minkä tuotteena syntyivät myös johtamisen periaatteet.

Johtoryhmä lanseerasi ne vuoden 2012 alussa. Periaatteet tähtäävät siihen, että johtaminen on hyvää ja yhtenäistä joka puolella Ilmarista ja että kaikki esimiehet toimivat yhdessä sovittujen käytäntöjen mukaan ”humaanisti, mutta ei löperösti”.

TOIMIVA TYÖYHTEISÖ ON KAIKKIEN ETU

Koska esimiehet eivät ole yksin vastuussa hyvästä työyhteisöstä, johtamisen periaatteiden täydentäjäksi kaivattiin pelisääntöjä, jotka koskevat kaikkia Ilmarisessa työskenteleviä asemasta riippumatta. Ilmarislaisen periaatteet syntyivät joukkoälyn voimalla – koko henkilöstöllä oli syksyn mittaan mahdollisuus tuottaa niihin rakennusaineita. Sekä johtamisen periaatteet että ilmarislaisen periaatteet vahvistavat kulttuuria, jossa asiakas on keskiössä ja yhtiön arvot ovat luonteva osa arkipäivää. Henkilöstö sai ensikosketuksen ilmarislaisen periaatteisiin räpin muodossa pikkujouluissa.

HYVÄ PALVELUKOKEMUS ON TOIMIVAN SISÄISEN PALVELUKETJUN TULOS

Ilmarinen haluaa olla vahva palveluorganisaatio ja satsaa määrätietoisesti asiakaslähtöisyyteen kaikessa toiminnassaan. Panostamalla hyvään työelämän laatuun ja johtamiseen Ilmarinen haluaa varmistaa, että motivoituneet työntekijät luovat on-

nistuneita asiakaskohtaamisia. Onnistuneet asiakaskohtaamiset edellyttävät myös fiksua toimintamalleja.

Asiakkaan tarpeiden ymmärtämistä korostava ajattelu kiteytyy Ilmarisen brändiin, joka uudistui edellisvuoden lopulla. Asiakkaan ymmärtäminen kulkee tärkeänä säikeenä kaikessa koulutuksessa ja sisäisessä viestinnässä.

Hyvä palvelukokemus on seurausta siitä, että koko sisäinen palveluketju toimii. Ilmarinen käynnistikin syksyllä systemaattisen tukitoimintojen arvioinnin. Tarkoitus on varmistaa, että ne tarjoavat juuri niitä palveluita, joilla on merkitystä asiakkaille, eläkevakuuttamiselle ja sijoittamiselle sekä viranomais- ja muille sidosryhmäsuhteille.

PALKITSEMINEN KOETAAN OIKEUDENMUKAISEKSI

Viime vuosina Ilmarinen on panostanut palkitsemisen kehittämiseen entistä kannustavamaksi, oikeudenmukaisemmaksi, tasapuolisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Tehty työ kantoi hedelmää: Vuoden 2012 henkilöstökysely osoitti, että henkilöstö kokee palkitsemisen entistä oikeudenmukaisemmaksi.

Tulospalkitseminen kytkeytyy aiempaa vahvemmin siihen, että yksilökohtaiset tavoitteet ohjaavat yhteisiin päämääriin. Tavoitteet on asetettu kunnianhimoisiksi, jotta ne kannustavat erinomaisiin suoritu-

siin. Vuosi 2012 oli ensimmäinen vuosi, jolta henkilöstö ansaitsee uuden palkitsemisjärjestelmän mukaiset palkkiot.

Henkilöstön pitkän aikavälin palkitseminen tapahtuu henkilöstörahastoon ohjattavan voittopalkkion kautta. Vuonna 2012 henkilöstö ansaitsi ensimmäisen rahasto-osuutensa sen perusteella, miten Ilmarinen pärjasi edellisvuonna.

KOHTI AVOIMEMPAA JA YHTEISÖLLISTÄ VIESTINTÄÄ

Pääsääntö Ilmarisen viestinnässä on, että asioista pyritään kertomaan ensin henkilöstölle. Johto pitää henkilöstöä ajan tasalla monella tavalla: intran kautta uutisilla, jutuilla ja blogikirjoituksilla sekä henkilöstöinfoilla.

Sisäinen viestintä kehittyi avoimemmaksi ja yhteisöllisemmäksi, kun Ilmarinen otti vuoden 2012 alussa käyttöön uudistuneen intran. Nyt kuka tahansa henkilöstöstä voi kirjoittaa uutisen, perustaa blogin tai kommentoida juttuja. Henkilöstö viesti varsin aktiivisesti uudessa intrassa, sillä vuoden lopussa noin neljäsosa henkilöstöstä oli tuottanut intraan sisältöä.

HENKILÖSTÖ INNOSTUI IDEOIMAAN

Ilmarinen kehitti henkilöstön aloitetointimintaa ja otti syksyllä 2012 käyttöön uuden ideointimallin. Se pohjautuu avoi-

meen ja yhteisölliseen työskentelyyn intrassa. Kaikki ilmarislaiset voivat heittää ideansa blogipohjaiseen ideointikanaavaan, jossa he yhdessä jatkojalostavat ja kommentoivat ideoita. Ilmarinen palkitsee merkittävän ja toteutuneen idean jättäjät.

TUOTTAVUUS ON HYVÄLLÄ URALLA

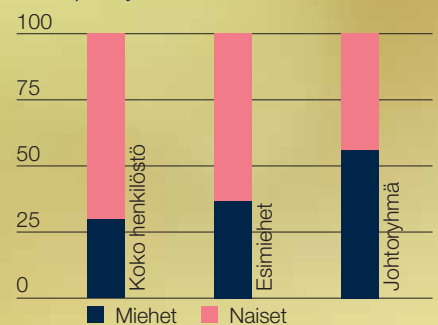
Henkilöstön määrä on pysynyt vakaana viimeisimmät vuodet, vaikka toiminnan mittakaava on kasvanut. Vuoden 2012 lopussa työsuhteessa Ilmariseen oli 561 (573) vakituista ja 23 (20) määräaikaista henkilöä. Ilmarinen on tavoitteellistanut henkilöstökustannukset, jotka katetaan hoitokustannusosalla. Tavoite vuodelle 2012 oli, että keskimääräisillä henkilötövuosilla mitattuna henkilöstön määrä vähenee hallitusti eli yhden prosentin vuosivauhdilla. Yhden prosentin laskua vastaava tavoite oli 462 ja toteuma 461.

Lähtövaihtuvuus pysyi samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Lähtövaihtuvuutta selittää henkilöstön eläköityminen. Sairauspoissaolot ovat pysyneet edellisvuosien tapaan alhaisella tasolla ja jopa hieman laskeneet edellisestä vuodesta.

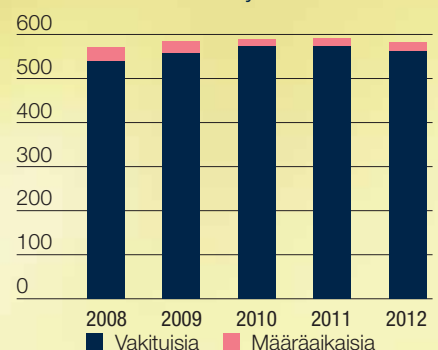
Naisten osuus esimiestehtävissä ja ylimääräisessä johdossa on poikkeuksellisen korkea verrattuna esimerkiksi koko palvelusektorin tilanteeseen.

Henkilöstön tunnuslukuja	2012	2011
Henkilöstön lähtövaihtuvuus, % (sis. eläkkeelle siirtyneet)	4,9	4,9
Sairauspoissaolot, %	3,3	3,6
Keskimääräinen eläkkeelle lähtöikä	63,4	62,8

Sukupuolijakauma eri tehtävissä, %

Henkilömäärän kehitys

TALOUEDELLINEN

Keskustelussa

KUN TAVOITTEET ovat korkealla, niin keinot niiden saavuttamiseen ja toteutumisen seuranta pitää olla selkeitä. Cramossa on kehitetty tavoitejohtamista esimiesvalmennuksilla yhdessä Ilmarisen kanssa. Valmennukset ovat olleet todella hyödyllisiä ja esimiehet ovat saaneet niistä tukea jokapäiväiseen työhön. Vastuullani on 8 toimipistettä eri paikkakunnilla. Onkin tärkeää, että tavoitteellinen ajattelu on jalkautettu kaikkiin toimipisteisiin, jotka toimivat hyvin itsenäisesti. Henkilöstömme on ammattimaista ja sitoutunutta, joten onnistumiset motivoivat heitä. Meillä Cramossa pidetäänkin tavoitteet selkeänä mielessä ja samalla huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista.”

Jarkko Malen
vuokrauspäällikkö
Cramo

TALOUEDELLISEN VASTUUN MITTARIT

Eläkevarallisuuden turvallinen ja tuottava hoito on tärkein osa Ilmarisen taloudellista vastuuta. Ehdoton edellytys on se, että vakavaraisuus on riittävällä tasolla ja vastuut katettu koko ajan. Hyvä hoitokulusuhde kertoo, että Ilmarinen pitää oman toimintansa kustannukset kurissa. Tavoitteena on, että työeläkevakuutusmaksu pysyy kohtuullisena ja suomalainen kansantalous kilpailukykyisenä. Ilmarisen varallisuudesta peräti 36 prosenttia eli 10,8 miljardia euroa onkin sijoitettu suomalaiseen yhteiskuntaan.

Toimialavertailussa mukana: Eläke-Fennia, Etera, Ilmarinen, LähiTapiola Eläkeyhtiö, Varma ja Veritas Eläkevakuutus.

VAKAVARAISUUSASTE

SIJA 4

toimialalla
(vakavaraisuusaste 23,9 %)

TAVOITE:
TOIMIALAN PARAS

"TYÖHYVINVOINTI ei ole mitään sattuman kauppaa, vaan se vaatii tekoja ja toimintamalleja. Pitkäaikainen asiakkaamme Cramo on esimerkillinen yritys työhyvinvoinnin edistäjänä. Cramossa on osattu hyödyntää laaja palvelutarjontamme työhyvinvoinnin kehittämiseen ja johtamiseen. Olemme esimerkiksi olleet mukana luomassa varhaisen välittämisen mallia ja kehittämässä johtamistapoja. Cramon johdolta on tullut yhteistyöllemme vahva tuki. Myös uudet ajatukset ja toimintamallit on otettu vastaan avoimin mielin ja johdonmukaisella toiminnalla onkin saatu aikaan hyviä tuloksia."

työhyvinvointipäällikkö
Ilmarinen

SIJA 6

SIJA 3

**TAVOITE:
TOIMIALAN PARAS**

SIJOITUSVUOSI 2012 OLI ILMARISELLE HYVÄ

Vuoden 2012 kulku oli sijoittajan näkökulmasta vaihteleva. Vuodesta muotoutui kuitenkin Ilmariselle hyvä; eläkevarat tuottivat +7,5 prosenttia ja sijoitusten markkina-arvo oli 29,5 miljardia euroa.

Sijoitusten reaali tuotto oli 5,0 prosenttia.

Osakemarkkinoilla vuosi 2012 alkoi myönteisesti kurssien noustessa. Eurokriisin paheneminen kuitenkin johti loppukevällä kurssien laskuun, kun markkinoilla kyti huoli kriisin saamisesta hallintaan.

Loppukesällä Euroopan keskuspankin elvytystoimet palauttivat markkinoiden luottamuksen, ja loppuvuoden ajan osakekurssit olivatkin lähes yhtämittaisessa nousussa. Helsingin pörssissä kehitys oli kuitenkin heikompaa kuin muilla keskeisillä markkinoilla. Ero tosin kapeni vuoden loppua kohti.

Korkomarkkinoilla euroalueen ongelmamaiden lainojen korot olivat vuoden loppua kohti selvässä laskussa. Muutoinkin korkotaso keskeisissä talouksissa ympäri maailmaa oli ennätysalhainen.

Euroopan kuluttajahintainflaatio oli keskimääräistä korkeampi, 2,2 prosenttia.

Kasvuvauhti eri talouksissa vaihteli viime vuonna voimakkaasti, ja maailmantalouden ja sijoitusmarkkinoiden painopisteiden muutokset näyttivät jatkuvan. Tämä heijastuu myös eläkesijoittamiseen ja Ilmarisen sijoitusstrategian painopisteisiin, kun yhtiön tehtävänä on sijoittaa eläkevarat tuottavasti ja turvaavasti.

SIJOITUSSALKKU REAGOI MUUTOKSIIN

Ilmarinen jatkoi pitkäjänteistä sijoituspolitiikkaansa vuonna 2012. Vaihtelevien markkinatilanteiden vuoksi yhtiön sijoitussalkussa tapahtui kuitenkin muutoksia. Alkuvuoden hyvän kehityksen ja jälkeen, markkinaepävarmuuden lisääntyä, Ilmarinen pienensi riskiä niin osake- kuin korkosijoituksissa ja loppuvuoden aikana jälleen lisäsi riskinottoa. Vuoden loppuessa noteerattujen osakkeiden paino salkussa oli 29 prosenttia ja tuotto 9,1 prosenttia.

Pääomasijoitusten tuotot hyötyivät pääomarahastojen tekemistä sijoitusten realisoineista ja pääomien palauttamisesta sijoittajille. Ilmarisen pääomarahastosijoitusten tuotto nousikin 15,4 prosenttiin. Uusia sijoituksia pääomasijoitusrahastoihin yhtiö teki 286 miljoonalla eurolla, ja niiden osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden lopulla 4,6 prosenttia.

Hedge-rahastot tuottivat 7,7 prosenttia. Niiden osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden 2012 lopussa 1,2 prosenttia.

Joukkovelkakirjalainat tuottivat 8,3 prosenttia vuonna 2012. Euroalueen kriisi heikensi valtioiden liikkeeseen laskemien joukkolainojen tuottoa, ja se jäi 2,6 prosenttiin. Luottoriskillisten joukkovelkakirjalainojen tuotto kohosi 13,5 prosenttiin.

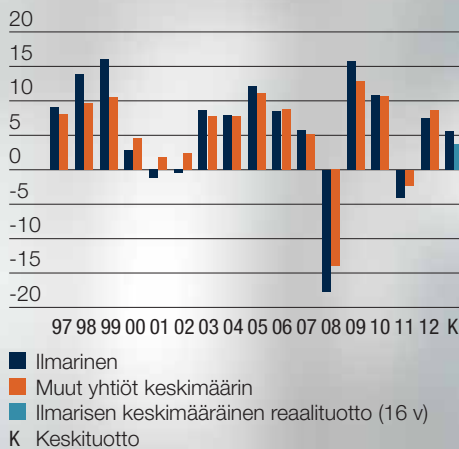
Myös valuuttamarkkinoiden heilahdetut jatkuivat vuonna 2012. Suhteessa dollariin euro vahvistui kaksi prosenttia. Ilmarisen valuuttamääräisten sijoitusten valuuttariskiä pienennettiin valuuttasuojauksen avulla.

Yritysten kiinnostus TyEL-takaisinlainausta kohtaan pysyi vuoden 2012 aikana vähäisenä. Ilmarisen yritysluottokanta oli vuoden 2012 lopussa 2,4 miljardia euroa eli jonkin verran edellisvuotta pienempi. Uusia lainoja nostettiin yhteensä 218 miljoonaa euroa, joista TyEL-takaisinlainojen osuus oli 94 miljoonaa euroa. Yritysten maksuvaikeuksien lisääntyä yritysluottosalkun luottotappiot nousivat 17 miljoonaan euroon. Koko luottosalkun tuotto oli luottotappioiden jälkeen 3,4 prosenttia.

KIINTEISTÖSIJOITUKSIA LISÄTTIIN EDELLEEN

Ilmarinen lisäsi vuonna 2012 kiinteistösi joituksia noin 240 miljoonalla eurolla. Kiinteistösi joitusten osalta vuokratuotot kehittyivät myönteisesti, mutta toimitilojen vajaakäyttöasteet olivat aikaisempia vuosia korkeammalla tasolla.

Sijoitusten tuottovertailu, %

Sijoitusmarkkinoiden tuottoja 2012, %

CASE CRAMO

KAIKKI PELAA CRAMOSSA

Suurten ja monissa eri maissa toimivien yritysten johtaminen on haastavaa. Ja vielä haastavammaksi sen tekee, jos eri maayhtiöllä ja eri toimipisteillä on omat toimintatapansa, tavoitteensa ja järjestelmänsä. Tällaisesta tilanteesta Rakentajain Konevuokraamosta monien yritysostojen kautta Cramoksi kasvanut konserni lähti yhtenäistämään toimintatapojaan ja kehittämään johtamistaan vuonna 2006. Johtamisen kehittämisessä yhtenä yhteistyökumppanina on ollut Ilmarinen.

"Kehitämme esimiesten johtamistaitoja monin eri tavoin, mutta koska monet toimipisteet ovat pieniä ja usein yrittäjävetoisia, niin henkilöstöllä pitää olla hyvät valmiudet suoriutua erilaisista tilanteista melko itsenäisesti", kertoo Cramon talous- ja rahoitusjohtaja **Martti Ala-Härkönen**.

Osa järjestelmistä ja toimintatavoistakin oli helppo yhtenäistää, mutta uuden strategian jalkauttaminen koko henkilöstölle, joka koostuu noin 2 700 henkilöstä, yli 400 toimipisteestä 14 eri maassa ja erilaisissa kulttuureissa, vaati omanlaisensa panostuksen. Ja kun vielä tiedetään, että yleensä vain pieni osa työntekijöistä ymmärtää yrityksen strategian. Cramossa tehtiin rohkea siirto ja päätettiin ryhtyä pelinrakentajiksi.

Cramopol on Cramolle räätälöity lautapeli, jonka tavoitteena on helpottaa yhteisten arvojen, strategian ja toimintatapojen sisäistämistä.

"Peli on käännetty kaikille toimintamaiden kielille ja sitä on pelannut jo noin 2 300 cramolaista. Tämä on ollut poikkeuksellinen projekti ja epäilevätkin asenteet ovat muuttuneet myönteisiksi. Olemme saaneet työntekijöiltä tästä pelkkää kiitosta."

Peliä pelataan ennalta muodostetuin joukkuein. Pelissä eteen tulevat tehtävät liittyvät arkipäiväisessä työssä esiin tuleviin tilanteisiin. Joukkue pyrkii yhdessä päättämään, mikä olisi paras toimintatapa tarjolla olevista vaihtoehdoista. Vaihtoehdot on pisteytetty sen mukaan, miten hyviä tai huonoja ne ovat.

"Pelin avulla tietoisuus siitä, miten meillä toimitaan ja miten saavutamme tavoitteemme on vahvistunut selkeästi. Henkilöstötutkimuksen mukaan arvojen ja strategian ymmärtäminen on myös lisääntynyt selvästi."

Kiinteistösijoitukset tuottivat 5,1 prosenttia, mistä suorien kiinteistösijoitusten tuotto oli 5,6 prosenttia ja epäsuorien 2,2 prosenttia. Suorien kiinteistösijoitusten arvonmuutostuotto oli 9,3 miljoonaa euroa.

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JATKUI TIIVIINÄ

Ilmarinen jatkoi vuonna 2012 systemaattista sijoitustoimintansa kehittämistä. Erityisesti yhtiö kasvatti kehittyvien markkinoiden osaamista.

Sijoitusten määrän lisääntyessä kehittyville markkinoille Ilmarinen päätti avata toimiston Kiinan Shanghaihin vuoden 2013 alusta. Shanghaiin toimipisteessä työskentelee yksi salkunhoitaja.

Ilmarinen päivitti omistajapolitiikkaansa. Päivitetystä omistajapolitiikassa Ilmarinen suositaa, että sen omistamien pörssi-yhtiöiden hallituksiin ei tulisi valita

henkilöitä, jotka toimivat samanaikaisesti liian monien yhtiöiden hallituksissa.

Omistajapolitiikkaan kirjattiin myös se, että monipuoliseen hallitukseen kuuluu molempia sukupuolia. Toki käytännössä tämä on ollut Ilmarisen tavoitteena jo pitkään.

VASTUULLISUUS KIINTEÄ OSA SIOITUSTOIMINTAA

Ilmarinen sijoittaa työeläkevarat vastuullisesti, ottaen huomioon ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hallintotapa-asioihin liittyviä seikkoja.

Vastuullisuuskysymyksissä Ilmarinen käy aktiivista dialogia omistamiensa yhtiöiden kanssa. Mikäli keskusteluilla ei päästä toivottuun lopputulokseen, Ilmarinen voi aloittaa vaikuttamisprosessin yhtiötä kohtaan. Vuonna 2012 Ilmarinen oli mukana useassa sadassa vaikuttamisprosessissa, joista monissa päästi merkittäviin tuloksiin.

Ilmarisen sijoitukset 31.12.2012	Riskijakauma, milj. €	Riskijakauma, %	Tuotto, %
Korkosijoitukset	13 547,5	45,9	6,9
Lainasaamiset	2 352,0	8,0	3,4
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	2 797,9	9,5	2,6
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	-18,4	-0,1	13,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset (ml. sijoituksiin kohdistuneet saamiset ja velat)	8 415,9	28,5	1,9
Osakesijoitukset	10 829,1	36,7	9,5
Noteeratut osakkeet	8 668,7	29,4	9,1
Pääomasijoitukset	1 353,8	4,6	15,4
Noteeraamattomat osakesijoitukset	806,6	2,7	5,4
Kiinteistösijoitukset	3 465,7	11,7	5,1
Suorat kiinteistösijoitukset	2 942,9	10,0	5,6
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	522,8	1,8	2,2
Muut sijoitukset	1 678,1	5,7	5,1
Hedge-rahastosijoitukset	349,9	1,2	7,7
Hyödykesijoitukset	15,1	0,1	-
Muut sijoitukset	1 313,0	4,4	-
Sijoitukset yhteensä	29 520,4	100,0	7,5

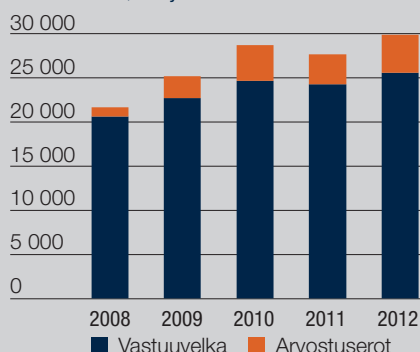
VAKAVARAISUUS JA PITKÄJÄNTEINEN SIOITUSTOIMINTA TUKEVAT TOISIAAN

Sijoitusmarkkinat lähtivät vuoteen 2012 euron tulevaisuudesta huolestuneina. Tämä huoli kärjistyi kriisitunnelmiksi toisella vuosineljänneksellä ja osakkeet kääntyivät laskuun alkuvuoden kurssinousun jälkeen.

Euroopassa toteutetut politiikkatoimet kuitenkin onnistuivat vuoden kuluessa vakauttamaan luottamuksen yhteisvaltuuttaan. Markkinoiden huolet näyttivät äkillisesti hälvenneen, kun heinäkuussa EKP:n pääjohtaja vakuutti tekevänsä parhaansa euron pelastamiseksi.

Sijoitusvuodesta tulikin vakavaraisuuden kehityksen näkökulmasta hyvä kaikkien omaisuusluokkien tuottojen oltua positiivisia. Parhaiten tuottivat osakkeet, mutta myös pitempiaikaiset joukko-velkakirjalainat tuottivat hyvin niiden hyödyttyä korkojen laskun aikaansaamista pääomavoitoista. Ilmarisen vakavaraisuus vahvistui hyvien sijoitustuottojen ansiosta 23,9 prosenttiin ja on hyvällä tasolla.

Eläkevarat, milj. €

Vuoden 2012 kuluessa valtionlainojen korot laskivat rahapoliittisten elvytystoimien ajamina erittäin alhaisille tasoille. Saksan kahden vuoden valtionlainan korko painui negatiiviseksi heinäkuussa ja uudelleen myöhemmin syksyllä, kymmenen vuoden lainan korko puolestaan päättyi vuoden lopuksi noin 1,3 prosenttiin. Kymmenen vuoden tähtäimellä parhaiten luokiteltujen valtionlainojen odotetut reaalityötöt ovat täten negatiivisia.

Vallitseva poikkeuksellinen tilanne edellyttää sijoitustoiminnan riskienhallinnassa sijoitusten pitkän aikajänteen turvaavuusnäkökohtien painottamista. Liiallinen riskinotto heikkojen sijoitusmahdollisuuksien aikana on pitkän aikavälin tuottojen näkökulmasta vaarallista, mitä toisaalta on myös sijoitussalkun liiallinen ohjaaminen negatiivista reaalityottoa tuotta-

viin, lyhyellä aikavälillä vähäriskisiin, omaisuuslajeihin. Sijoitustoiminnan tuleekin aina perustua oikeaan tasapainoon riskin ja tuoton osalta sekä niiden välillä.

VAKAVARAISUUSUUDISTUKSEN VALMISTELU KÄYNNISSÄ

Lain mukaan työeläkevakuutusyhtiön varat on sijoitettava tuottavasti ja turvavasti. Tällä tarkoitetaan sitä, että sijoitusta tehtäessä päätökset perustuvat huolelliseen analyysiin, jonka tuloksena voidaan varmistua riittävästä sekä sijoitettavan pääoman turvaavuudesta että sille saatavasta tuotosta.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti vuonna 2011 työeläkelaitosten vakavaraisuussääntelyä kehittävän työryhmän. Osuudistuksia on jo toteutettu ja kokonaisuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan

ILMARISEN TULOSLASKELMA KÄYVIN ARVON 1.1.–31.12.2012

Milj. €	Omalla vastuulla oleva vakuutusliike	Muu vakuutusliike	Sijoitustoiminta	Hoito-kustannus-tulos	Yhteensä
Vakuutusmaksutulo	644,3	3 236,5	3,4	135,1	4 019,3
Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo			2 071,5		2 071,5
Maksetut korvaukset	-745,2	-3 102,6			-3 847,8
Vastuuvelan muutos	108,3	-134,0	-1 137,1		-1 162,8
Kokonaisliikekulut	-14,4		-20,9	-108,7	-144,0
Muut tuotot ja kulut				0,6	0,6
Verot			-5,5		-5,5
Tulos käyvin arvo	-7,0	0,0	911,2	27,0	931,2
Tasotusvastuun muutos					10,9
Osittamattoman lisäakuutusvastuun muutos					-59,8
Arvostuserojen muutos					-817,1
Poistoeron muutos					-0,2
Siirto asiakashyvityksiin					-62,0
Tilikauden voitto virallisella tuloslaskelmalla					3,0

lähivuosina. Uudistuksen tavoitteena on, että kaikki sijoitus- ja vakuutusriskit on jatkuvasti oikein huomioitu ja samanaikaisesti mahdollistaa pitkällä aikavälillä tuottava ja turvaava sijoitustoiminta.

Pitkän aikavälin sijoittajalla on puolelleen kaksi etua lyhyen tähtäimen toimintaan nähden. Ensinnäkin sijoituksia voidaan suunnata epälikvidimpiin kohteisiin, joita ei ole pakko pystyä nopeasti realisimaan. Näin voidaan ansaita epälikviditeettiä aiheuttavaa riskilisää. Toiseksi sijoitusmahdollisuuksien vaihtelusta voidaan pyrkiä hyötymään ostamalla riskillisiä omaisuuslajeja silloin kun ne ovat halpoja, mihin lyhyen tähtäimen toimijoilla ei usein ole mahdollisuutta. Tämä kun edellyttää menemistä sijoittajien valtavirtaa vastaan silloin kun muut ovat myymässä ja markkinatunnelmat heikkoja, jolloin tehtyjen sijoitusten arvonnousua voi joutua odottamaan pitkän aikaa.

Osaketuottojen on useiden tutkimusten mukaan todettu osoittavan pitkällä aikavälillä lievää keskiarvohakuisuutta, mikä puoltaa pyrkimystä pitkän aikavälin sijoitusmahdollisuuksien vaihtelusta hyötymiseen. Toisaalta valvonnan tulee puuttua eläkelaitoksen toimintaan heti kun näyttää siltä, ettei se pysty vastaamaan velvoitteistaan. Vakavaraisuus uudistuksen haasteena onkin löytää työeläkejärjestelmän kanalta paras tasapaino lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteiden välillä, sillä vakavaraisuusvaatimukset on täytettävä joka päivä, siis myös lyhyellä aikavälillä.

ILMARINEN JATKOI RISKIENHALLINNAN KEHITTÄMISTÄ

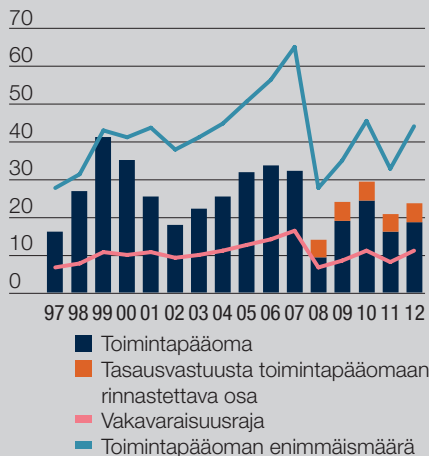
Ilmarinen pyrkii kehittämään yhtiönlaajuista riskienhallintaansa jatkuvasti. Vuoden 2012 alussa otettiin käyttöön uusi, koko yhtiötä koskeva operatiivisten riskien raportointijärjestelmä ja käynnistettiin yhtiön johtamis- ja valvontajärjestelmän kehittämistyö riskienhallinnan sisällyttämiseksi saumattomasti Ilmarisen hallintorakenteeseen. Lisäksi päivitettiin yhtiön lähipiiriohjeita. Yhtiön riskienhallintatoimikunta päivitti Ilmarisen riskienhallinnan kehittämisohjelmaa muun muassa strategisiin valintoihin liittyvien riskien hallinnan näkökulmasta.

Koulutus on myös tärkeä osa riskienhallintakulttuurin edistämistä. Vuonna 2012 yhtiön esimieskunnalle järjestettiin koulutusta syventäen näkökulmaa niihin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tehtäviin, joista he ovat vastuussa.

SIJOITUSTUOTOT VAHVISTIVAT VAKAVARAISUUTTA

Ilmarisen kokonaistulos vuodelta 2012 oli 931,2 miljoonaa euroa ja tase käyvin arvoin 32 962,0 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan tulos oli vastuuvälille hyvitettävien erien huomioon ottamisen jälkeen 911,2 miljoonaa euroa. Toimintapääoma nousi 5 752,4 miljoonaan euroon oltuaan edellisen vuoden päättyessä 4 808,7 miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen vastuuvälän osa nousi osakekurssien myötä 167,3 miljoonaan eu-

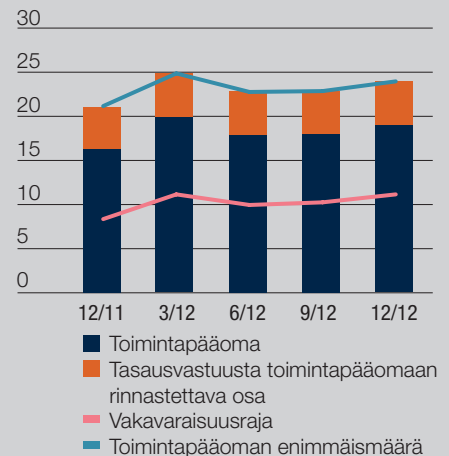
Vakavaraisuus vuositasona, % vastuuvälästä

roon. Toimintapääoma oli 23,9 prosenttia (21,1 prosenttia vuonna 2011) vakavaraisuusvaatimusten perusteena olevasta vastuuvälästä ja 2,2-kertainen (2,5-kertainen) verrattuna vakavaraisuusrajaan.

Ilmarisen toimintapääoma on sijoitusmarkkinoiden tilaan nähden riittävä, ja sen turvin yhtiö voi jatkaa pitkäjänteistä sijoitusstrategiaansa. Vastuuvälä on laskettu turvaavasti. Ilmarisen tasoitusvastuu on vakuutusliikkeen laajuuteen nähden riittävällä tasolla ja yhtiö täyttää sille laissa säädetyt velvoitteet.

Vakavaraisuus vuosineljänneksittäin, % vastuuvälästä

TASE KÄYVIN ARVOIN 31.12.2012

Vastaavaa, milj. €		Vastattavaa, milj. €	
Sijoitukset käyvin arvoin	29 520,4	Oma pääoma ehdotetun voitonjaon jälkeen	86,2
		Poistoero	2,7
Saamiset	2 519,5	Arvostuserot	4 196,0
		Osittamaton lisävakuuusvastuu	477,6
Muu omaisuus	922,1	Toimintapääoman muut erät	-13,8
			4 748,8
		Tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava osa	1 003,6
		Toimintapääoma yhteensä	5 752,4
		Tasoitusvastuu	986,0
		Ositettu lisävakuuusvastuu (asiakashyvityksiin)	62,4
		Osaketuottosidonnainen lisävakuuusvastuu	167,3
		Varsinainen vastuuvälä *)	22 888,9
		Muut velat	3 104,9
Vastaavaa yhteensä	32 962,0	Vastattavaa yhteensä	32 962,0

*) vastuuvälä ilman lisävakuuusvastuita, tasausvastuun toimintapääomaan rinnastettavaa osaa ja tasoitusvastuuta

ASIAKASMÄÄRÄ VAHVASSA KASVUSSA

Ilmarinen menestyi työeläkeyhtiöistä parhaiten kilpailussa asiakkaita.

Uusia asiakkaita Ilmariseen siirtyi muista työeläkeyhtiöistä ennätysmäärä. Myös yhä useampi aloittava yritys valitsi eläkevakuuttajakseen Ilmarisen. Tämän seurauksena yhtiön markkina-asema vahvistunee edelleen.

MYynti ylitti tavoitteet

Asiakkaat voivat vaihtaa työeläkeyhtiötään neljännesvuosittain. Ilmariseen muista yhtiöistä siirtyvien vakuutusten ansiosta maksutulo kasvoi 54 miljoonalla eurolla. Kun mukaan lasketaan uusien vakuutusten myynti, maksutulo nousi yli 172 miljoonaan euroon. Asiakaskanta kasvoi erityisesti pienillä ja keskisuurilla asiakkailla. Ilmarisella olikin vuoden vaihteessa asiakkaitaan yli 900 työnantajayritystä ja yli 2 000 yrittäjää enemmän kuin vuosi aikaisemmin.

Erinomainen tulos kertoo siitä, että Ilmarinen on monen uuden asiakkaan valinta, mutta myös siitä, että nykyiset asiakkaat haluavat pysyä Ilmarisen asiakaina.

Markkina-asemaa vahvistivat myös toiminnan kehittäminen asiakaslähtöisempään suuntaan sekä vuoden 2011 hyvä menestys asiakashankinnassa. Eläkevakuutuksissa hyvä myynti kun realisoituu suurelta osin vasta seuraavan vuoden aikana.

PALVELU ON ASIAKASLÄHTÖISTÄ

Ilmarisen keskeinen kilpailuetu on laadukas asiakaspalvelu, johon yhtiö on panostanut. Asiakkaiden arvostamia kilpailuetuja ovat hyvät asiakashyvytykset sekä erityisesti korkeatasoiset työhyvinvointipalvelut, jotka parantavat yrityksen tuottavuutta.

Asiakkaiden tarpeet ovat Ilmarisen toiminnan lähtökohta. Yhteistyö asiakkaiden kanssa onkin entistä tiiviimpää, suunnitel-

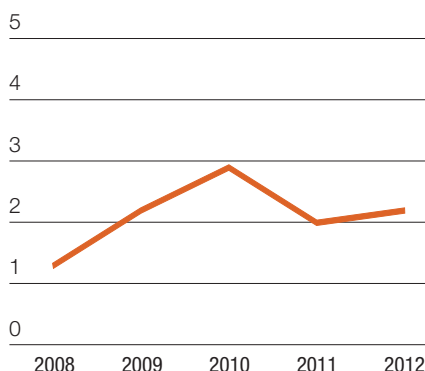
mallisempaa ja tavoitteellisempaa. Ilmarinen on selvittänyt laajasti asiakkaiden odotuksia ja hionut toimintaansa entistä asiakaslähtöisempään suuntaan.

Asiakkaat arvostavat Ilmarisen tapaa toimia ja se näkyy asiakaspysyvyydessä. Tutkimusten mukaan myös asiakastytyväisyys on hyvällä tasolla. Asiakastytyväisyyden lisäksi Ilmarinen seuraa asiakaskokemuksen kehitystä: se kuuntelee herkillä korvalla asiakkaitaan ja heidän liiketoimintansa haasteita ja etsii ongelmiin oikean ratkaisun.

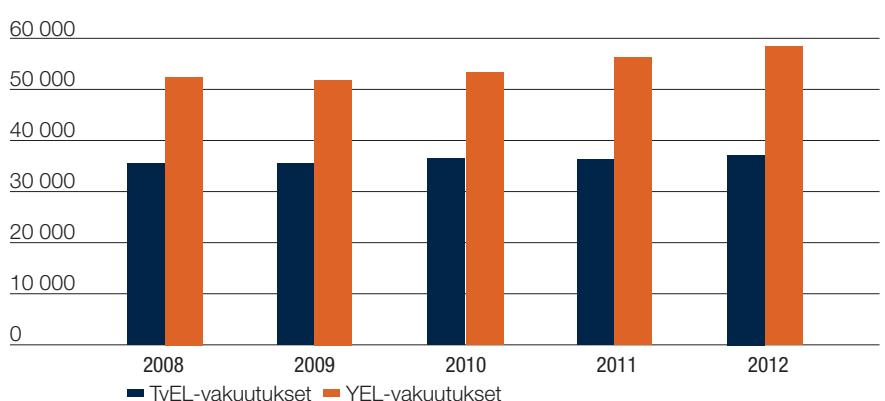
Ilmarinen toimii asiakashankinnassa ja asiakassuhteiden hoidossa yhteistyössä OP-Pohjola-ryhmän ja Pohjantähden kanssa. Työeläkeyhtiön valinnassa hyvin toimiva kokonaispalvelu on tärkeää.

Ilmarinen on rakentanut yhteistyössä kumppaneiden kanssa tehokasta ja aktiivista tapaa hoitaa asiakassuhteita. Entisestään tiivistynyt yhteistyö tuottaa hyvää tulosta.

Ilmarisen asiakashyvytykset
Hyvityssiirto, % työnantajan TyELmaksusta

Vakuutusten lukumäärä, kpl

YMPÄRISTÖ

Keskustelussa työn

MINULLA EI OLE OLLUT KIIRETTÄ eläkkeelle, koska viihdyn työssäni ja terveys on kohdallaan. Vastaan useammasta työmaasta yhtä aikaa ja työpäivät ovat melko vaihtelevia. Suurin syy työssä jatkamiseen on varmasti työporukkani, jonka kanssa on mukava rakentaa. Oma porukkani on pysynyt vuosia lähes samana – he ovat ammattitaitoisia ja luotettavia työkavereita. Teemme tulokset yhdessä. Rakennuksen valmistuminen ja uuden urakan voittaminen ovat aina huippuhetkiä, mutta yhtä tärkeää on tehdä virheettömiä rakennuksia ilman työtapaturmia.”

Eero Suuperko
projektipäällikkö
Skanska

YMPÄRISTÖVASTUUN MITTARIT

Ilmarisen ympäristövastuun arviointi keskittyy YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden toteuttamiseen, joihin Ilmarinen sitoutui jo vuonna 2006. Tavoitteenamme on pitää toimintamme ympäristövaikutukset mahdollisimman pieninä. Ympäristövastuu korostuu erityisesti omistamiemme kiinteistöjen ja sijoituskohteiden ympäristövaikutusten arvioinnissa. Omassa toiminnassamme noudatamme WWF:n Green Office -ympäristöjärjestelmää ja edellyttämme, että myös palveluntuottajamme hoitavat ympäristöasioita mallikkaasti.

YK:N VASTUULLISEN SIOITTAMISEN PERIAATTEIDEN TOTEUTUMINEN

Käynnissä olevien merkittävien vaikutusprosessien ja onnistuneesti päättyneiden prosessien lukumäärä on

RAPORTTOITU

TAVOITE:
Raportoinnin jatkaminen hyvällä tasolla

VASTUU

merkityksellisyys

"ILMARISELLE KESTÄVÄ RAKENTAMINEN

tarkoittaa terveellisiä, turvallisia, laadukkaita ja toimivia rakennuksia. Energiatehokkuus ja ekologisuus ovat osa tuota kokonaisuutta. Olemme aktiivisesti mukana koko rakennusprosessin ajan. Tehtävämme on huolehtia, että vuokralaisten tarpeet ja toiveet otetaan huomioon ja rakennuksissa käytetään materiaaleja ja tehdään ratkaisuja, jotka toimivat. Laadukkaan hankkeen tunnistaakin siitä, että urakoitsija rakentaa sovitun mukaisesti, tiimillä on hyvä henki ja ilo tehdä työtä. Skanska on jo sisäistänyt lähtökohtamme, joten yhteistyömme sujuu erinomaisesti."

Niina Rajakoski

rakennuttajapäällikkö
Ilmarinen

WWF:N GREEN OFFICE -SERTIFIKAATIN EHDOT

EHDOT TÄYTTYVÄT

TAVOITE:

WWF:n Green Office -sertifikaatin
säilyttäminen

VERKKOASIOINNIN MÄÄRÄN KASVU MÄÄRITETYISSÄ PALVELUISSA

6,9 %

-yksikköä

TAVOITE:

Kasvu vuosittain vähintään
4 %-yksikköä

ENERGIAN KULUTUKSEN VÄHENEMINEN

Ilmarisen omistamissa kiinteistöissä
EK:n energiatehokkuussopimuksen
mukaisesti

5 %

vuosina 2005–2012

TAVOITE:

Energian säästö 9 % vuodesta
2005 vuoteen 2016

YMPÄRISTÖVASTUU TOTEUTUU KIINTEISTÖSIJOITUKSISSA

Ilmastomuutos ja energiamääräysten tiukentuminen muuttavat perinteistä rakentamista. Ilmarinen isona kiinteistösijoittajana on ottanut haasteet vastaan toiminnassaan ja lähtenyt oma-aloitteisesti kehittämään rakentamista.

Ilmarinen ennakoi jo uudistilojen suunnitteluvaiheessa käyttötärpeiden muutokset sekä rakentaa monikäyttöisiä, energiatehokkaita ja pitkäikäisiä, ainakin sadan vuoden käytön kestäviä kiinteistöjä. Ilmarinen on omistajana ja tilaajana vahvistanut rooliaan hankkeiden suunnittelussa, sopimusten kehittämisessä sekä tavoitteiden asettamisessa.

Yhtiöllä on toimisto-, liiketila- ja asuntohankkeille sekä logistiikkahalleille uudis- ja korjauskohteisiin laaditut suunnitteluohjeet. Hoivakotien suunnitteluohjeen teko saatettiin käyntiin loppuvuodesta. Ohjeissa otetaan kantaa muun muassa tilojen muunneltavuuteen, energiatehokkuuteen, ympäristösertifiointiin, suunnitelmien tarkastusprosessiin sekä rakenteiden ja taloteknisten järjestelmien kestoikään. Keväällä 2012 Ilmarinen laati Harmaan talouden torjuntavelvoitteet -ohjeistuksen, joka on käytössä kaikissa yhtiön rakennushankkeissa.

YMPÄRISTÖSERTIFIOINNIT OSA RAKENTAMISPROSESSIA

Ilmarinen pyrkii toteuttamaan rakennuttamishankkeet kansainvälisten ympäristöluokitusten mukaisesti. Yksi tunnetuimmista kansainvälisistä sertifioinneista on LEED.

LEED® (Leadership in Energy and Environmental Design) on rakennusten suunnittelun, rakentamisen, käytön ja ylläpidon ympäristöluokitus. LEED Green Building Rating System™ on puolestaan rakennusten ympäristötehokkuuden luokitus. Rakennushankkeita arvioidaan muun muassa maan-, veden- ja energiankäytön sekä materiaalivalintojen näkökulmasta. Ilmarisella on tällä hetkellä suunnitteilla tai rakenteilla neljä LEED-hanketta, joissa tähdätään ylimpiin eli kulta- ja platinaluokan vaatimustasoihin.

VASTUULLISTA KIINTEISTÖJEN YLLÄPITO

Ilmarinen on vähentänyt kiinteistöjensä aiheuttamaa hiilijalanjälkeä ottamalla käyttöön kaukojäähdytyksen yhä useammassa kiinteistössä. Päästöt ovatkin vähentyneet merkittävästi.

Kiinteistöjen energiansäästötoimenpiteitä kartoitetaan vuosittain energiakatselmusten avulla. Suuri osa säästöistä saadaan ilman lisäinvestointeja, esimerkiksi säätämällä ilmanvaihdon ja valaistuksen käyntiaikoja. Vuonna 2012 tehtyjen energiakatselmusten tuloksena havaittiin yhteensä 3 680 MWh säästöpotentiaali.

Ilmarinen hakee jatkuvasti uusia ratkaisuja energiankulutuksen hallintaan. Vuonna 2012 käyttöön otetun budjetointijärjestelmän avulla pystytään huomioimaan energiatehokkaat vaihtoehdot jo korjaus- ja investointihankkeiden päätös- ja suunnitteluvaiheessa. Vuoden 2012 toimenpiteitä ovat olleet esimerkiksi led-valaisinten asentaminen sekä lämmön talteenoton hyötysuhteen parantaminen. Energiankulutusta seurataan kuukausittain ja mahdollisiin muutoksiin reagoidaan heti.

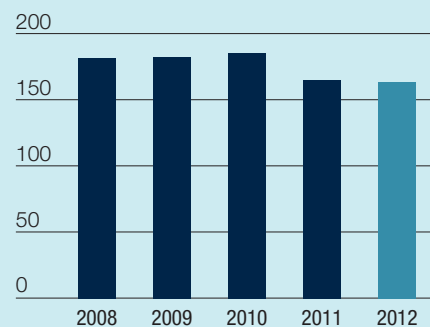
Ilmarinen osallistui KTI:n vetämään hankkeeseen, jossa kartoitettiin asuinkiinteistöjen eko- ja energiatehokkuuden keskeisiä tunnuslukuja. Kiinteistöistä saatiin eko- ja energiaprofiilit, joiden avulla voidaan arvioida kiinteistön eko- ja energiatehokkuutta vertailemalla sitä muihin kiinteistöihin. Tuloksia hyödynnetään tulevana vuosina salkun kehittämisessä.

Asuinkiinteistöjen vedenkulutusta on vähennetty monin keinoin. Asuntoihin on esimerkiksi asennettu vettä säästäviä suihkukahvoja sekä wc-laitteisiin vaihtoehto pienempään huuhtelumäärään.

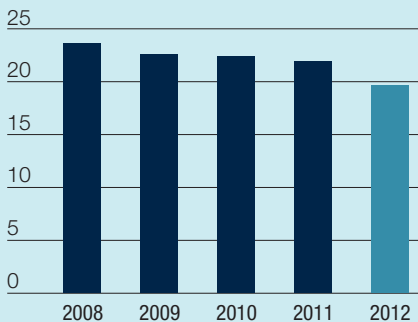
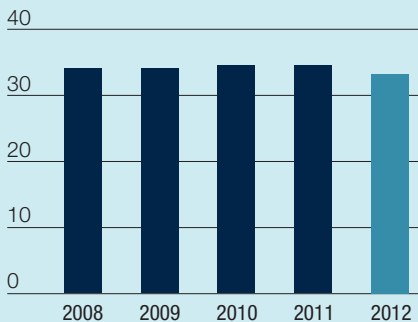
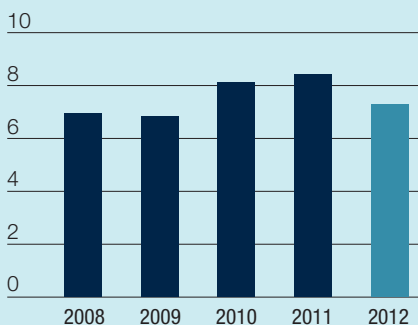
Ilmarisen oman toiminnan suorat ympäristövaikutukset rajoittuvat lähinnä Helsingin toimitaloon. Ilmarisessa on tehty ahkerasti työtä ympäristövaikutusten pienentämiseksi, mistä osoituksena on WWF:n Green Office -sertifikaatti.

Ilmarisen toimitalon ympäristövaikutukset syntyvät etupäässä veden-, paperin- ja energiankulutuksesta sekä ajoneuvojen hiilidioksidipäästöistä. Ilmarinen on ympäristöohjelmassaan sitoutunut vähentämään näistä tekijöistä johtuvia ympäristöhaittoja. Ympäristöohjelman toteutusta seurataan vuosittain.

Vedenkulutus,
l/m³/v

CASE SKANSKA

Sähkönkulutus,
KWh/m³/vLämmönkulutus,
KWh/m³/vKaukojäähdytyksen kulutus,
KWh/m³/v

Graafeissa energiankulutus Ilmarisen kokonaan ylläpitämässä kiinteistöissä.

SKANSKA RAKENTAA KESTÄVIÄ RATKAISUJA

Skanskan tavoitteet ympäristövastuussa ovat korkealla: se haluaa olla maailman johtava ympäristötehokas rakentaja. Ympäristökuormitusten vähentäminen rakennustoimialalla on erityisen tärkeää, sillä rakennusten käyttöikä lasketaan sadoissa vuosissa. Skanskalaiset suhtautuvat kestävien ratkaisujen käyttöön ja kehittämiseen suurella ammattitaidolla, tuohan se etuja meille kaikille.

"Kestävän kehityksen näkökulmaa on meillä korostettu jo yli 10 vuoden ajan. Haluamme olla aktiivisesti mukana kehittämässä laadukasta rakentamista, emmekä vain noudattaa nykyisiä vaatimuksia. Koska olemme yksi Suomen suurimmista rakennusyhtiöistä ja merkittävä toimija myös kansainvälisesti, niin muokkaamme alan toimintatapoja oman esimerkkimme kautta. Edellytämme myös alihankkijoilta samojen sääntöjen noudattamista. Suurimmilla työmaillamme on ympäristövastavia, jotka neuvovat mm. kierrätyksessä ja pölyltä ja melulta suojautumisessa", Skanskan työhyvinvointipäällikkö **Helena Pekkanen** kertoo.

Ilmarinen on Skanskalle tuttu kumppani sekä rakennuttajana että eläkevakuuttajana. Yhteisiä kohteita on rakenteilla Kauppakeskus Puuvilla Porissa ja vuokra-asuntoja Vantaan Pakkalassa. Molemmat noudattavat Ilmarisen korkeita vaatimuksia energiatehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden osalta.

Työyhteisöinä rakennustyömaat ovat yleisesti hyvinvoivia. Työ palkitsee, kun käden jälki jää näkyviin. "Esimiestyö on tärkeässä roolissa ja sen kehittämiseen olemme panostaneet. Samoin tiedon kulku ja vuorovaikutus on tärkeää ja yleensä työmailla puhutaankin asioista suoraan ja selkeästi."

Työhyvinvoinnin kehittämisessä kumppanina Ilmarisen lisäksi on tehokas työterveyshuolto. Tavoitteena on suojata työntekijöitä työn aiheuttamilta riskeiltä ja puuttua nopeasti tilanteisiin, joissa työntekijän toimintakyky laskee.

"Olemme saavuttaneet mittavia tuloksia sekä tapaturmien, sairauspoissaolojen että työkyvyttömyyseläkkeiden vähentymisenä. Työ- ja toimintakyvyn säilyttäminen on ihmiselle tärkeä asia. Saavuttamamme hyvät tulokset ovatkin kaikille osapuolille palkitsevia."

VAATIMUKSENA VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ

Ilmarinen on ensimmäisenä suomalaisena sijoittajana allekirjoittanut YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet jo vuonna 2006. Periaatteiden mukaan Ilmarinen ottaa huomioon sijoituspäätöksissään hallintotapa-asioiden lisäksi myös sosiaaliseen vastuuseen ja ympäristö-asioihin liittyviä seikkoja.

Nämä kriteerit on kirjattu Ilmarisen omistajapolitiikkaan. Vähimmäisvaatimuksena sijoituskohteille on lainsäädännön noudattaminen ja kansainvälisten normien mukainen toiminta. Mikäli yritys ei kykene noudattamaan näitä, Ilmarinen aloittaa vaikuttamisprosessin yritystä kohtaan tai luopuu omistajuudesta. Vaikuttamisprosessi on yleisempi ja usein tehokkaampi keino. Sen tarkoituksena on aktiivisen dialogin kautta tuoda esiin huoli yhtiön toimista, jotka eivät täytä vähimmäisvaatimuksia ja saattavat siten estää omistuksen arvonnousun.

VAIKUTTAMISPROSESSEILLA TULOKSIA

Ilmarinen oli vuonna 2012 mukana useissa vaikuttamisprosesseissa, joissa prosessin laukaisi sijoituskohteen toiminta nimenomaan ympäristövastuun näkökulmasta.

Yksi laajimmista, ja samalla pitkäkestoisimmista tapauksista on ollut vaikuttamisprosessi öljy-yhtiö BP:tä kohtaan. Ilmarinen on ollut prosessissa mukana vuodesta 2010, jolloin Meksikonlahdella tapahtui Deepwater Horizon -lautan räjähdys ja öljykatastrofi.

Vuonna 2012 Ilmarisen edustajat tapasivat BP:n edustajia ja keskustelivat muun muassa Meksikonlahden öljynporauksen valvonnasta ja porauslauttojen turvallisuusmuutoksista. Tulokset ovat olleet rohkaisevia, mutta tehtävää on edelleen esimerkiksi yhtiön palkitsemiskäytäntöjen osalta.

TAVOITTEENA SIOITUSTEN ARVONNOUS

Vaikka tapaukset ja taustat eroavat toisistaan, on kaikille yhteistä se, että Ilmarisen toiminnan tarkoitus on edesauttaa sijoitustuottoja rohkaisemalla yrityksiä myös ympäristön kannalta kannattavaan toimintaan.

Myös Ilmarisen käyttämät ulkopuoliset varainhoitajat pyrkivät vaikuttamisen kautta kaikkia hyödyttävään ratkaisuun. Suurin osa useasta sadasta vuonna 2012 käynnissä olleesta vaikuttamisprosessista onkin juuri ulkopuolisten varainhoitajien tekemiä.

Ilmarinen pyrkii omista vaikuttamisprosesseistaan etsimään tukeen muita sijoittajia. Kokemusten mukaan ryhmävaikuttamisella on yhtiöiden puolelta usein suurempi painoarvo kuin yksittäisen sijoittajan keskusteluilla.

Aina ei kuitenkaan tarvita vaikuttamisprosesseja, vaan Ilmarinen nostaa ympäristövastuun asioita esille myös säännöllisissä yhtiötapaamisissa ja yritysvierailuilla. Vuonna 2012 Ilmarinen teki useita vierailuja omistamiensa yhtiöiden tuotantolaitoksiin, joiden vaikutukset ulottuvat lähiympäristöön. Maantieteellisesti kaukaisimmat vierailukohteet olivat Stora Enson sellutehtaat ja eukalyptusplantaasit Brasiiliassa.

Lue lisää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteista osoitteesta www.unpri.org.

ILMARISEN HALLINTO & OHJAUS

Ilmarinen on keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö, jonka omistavat yhtiöjärjestyksessä mainituin edellytyksin asiakkaat.

Ilmarisen keskeiset toimielimet ovat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja.

Työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoa ja valvontaa säätelevät osakeyhtiölaki, vakuutusyhtiölaki, työeläkevakuutusyhtiölaki ja yhtiöjärjestys. Ilmarinen noudattaa näiden lisäksi Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance) 2010 siltä osin kuin se on keskinäiselle työeläkevakuutusyhtiölle mahdollista.

YHTIÖKOKOUS

Ylintä päätösvaltaa Ilmarisessa käyttää yhtiökokous. Yhtiön yritys- ja yrittäjäasiakkailla ja Ilmarisessa vakuutetuilla työntekijöillä on äänioikeus yhtiökokouksessa yhtiöjärjestyksessä tarkemmin kuvattulla tavalla.

HALLINTONEUVOSTO

Hallintoneuvoston tehtävänä Ilmarisessa on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Valvontatehtäväänsä hallintoneuvosto suorittaa myös siten, että se valitsee tarpeellisen määrän jäseniään vuorollaan perehtymään yhtiön sijoitus- ja eläkeratkaisutoimintaan. Lisäksi hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja vaalivaliokunnan jäsenet sekä päättää jäsenten palkkioista.

HALLITUS

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä ja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallituksella on nimitys- ja palkitsemisvaliokunta sekä tarkastusvaliokunta.

VAALIVALIOKUNTA

Vaalivaliokunta valmistelee yhtiökokoukselle ehdotuksen hallintoneuvoston jäsenistä sekä ehdotuksen jäsenten palkkioiksi ja matkakustannusten perusteiksi. Samoin se valmistelee hallintoneuvostolle ehdotuksen hallituksen jäsenistä ja heidän palkkioistaan.

TOIMITUSJOHTAJA JA MUU JOHTO

Ilmarisessa on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja ja hänen sijaisenaan toimiva varatoimitusjohtaja sekä johtajia, jotka vastaavat vastuualueensa toiminnasta ja tekevät päätökset toimialaansa kuuluvista asioista.

Toimitusjohtajana on toiminut 1.1.2007 alkaen Harri Sailas. Toimitusjohtajan sijainen on varatoimitusjohtaja Timo Ritakallio.

PALKKIOT

Palkitseminen Ilmarisessa perustuu strategiaan, asetettuihin haastaviin tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen tavoitejaksoilla. Lyhyen aikavälin palkitseminen on sidottu vuositavoitteisiin ja pitkän aikavälin palkitseminen strategiauteen. Palkitsemisen tavoitteena kannustaa erinomaiseen suoritukseen.

Ilmarisen palkkiojärjestelmät käsitellään hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunnassa sekä hyväksytään hallituksessa.

SISÄPIIRI

Ilmarinen noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n (Helsingin Pörssi) sisäpiiriohjetta siltä osin kuin se on listaamattomalle, keskinäiselle työeläkevakuutusyhtiölle mahdollista. Hallituksen hyväksymällä sisäpiiriohjeella Ilmarinen edistää sijoitustoimintansa julkista luotettavuutta sekä lisää tietämystä sisäpiirimääräyksistä niin, ettei määräyksiä tahattomastikaan rikota. Pysyvään sisäpiiriin kuuluvat henkilöt, jotka asemansa tai tehtävänsä perusteella saavat haltuunsa sisäpiiritietoa. Lisäksi sisäpiiriohjetta sovelletaan tilapäisiin sisäpiiriläisiin, jotka saattavat saada sisäpiiritietoa hankekohtaisesti.

RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta on osa yhtiön normaalia johtamista ja sisäistä valvontaa. Riskienhallinta tarkoittaa menettely- ja toimintatapoja, joilla jatkuvasti tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan ja seurataan yhtiön toimintaan, lainmukaisuuteen ja sen tavoitteiden toteutumiseen liittyviä riskejä. Olennaisinta on vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutuksenottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa. Riskienhallinta toteutuu Ilmarisen johtamis- ja valvontajärjestelmän välityksellä ja perustuu yhtiön johtamista ja vastuuvetoisuutta tukeville periaatteille.

vuosikertomus.ilmarinen.fi

sisältää tilinpäätöksen sekä suomen-, englannin- ja ruotsinkielisen vuosikertomuksen.

Lisätietoja Ilmarisen hallinnosta ja ohjauksesta sekä osavuosikatsaukset ja muuta taloudellista tietoa löydät verkkosivuiltamme osoitteesta www.ilmarinen.fi

HALLITUS, HALLINTONEUVOSTO JA VALVOJAT

HALLITUS Kaikkien hallituksen jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy 31.12.2013.

Puheenjohtaja Jussi Pesonen
toimitusjohtaja,
UPM-Kymmene Oyj
s. 1960, dipl.ins.

Varapuheenjohtaja Lauri Lylly
puheenjohtaja,
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry
s. 1953

Varapuheenjohtaja Jyri Häkämies
toimitusjohtaja,
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
s. 1961, valtiot. maist.

George Berner
toimitusjohtaja,
Berner Osakeyhtiö
s. 1948, dipl.ins.

Sture Fjäder
puheenjohtaja,
AKAVA ry
s. 1958, kauppat. maist.

Kim Gran
toimitusjohtaja,
Nokian Renkaat Oyj
s. 1954, dipl.ekon.

Matti Halmesmäki
pääjohtaja,
Kesko Oyj
s. 1952, kauppat. maist., varat.

Leila Kostainen
pääsihteeri,
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
s. 1950, oikeust. kand.

Hannu Leinonen
toimitusjohtaja,
Destia Oy
s. 1962, dipl.ins.

Leena Niemistö
toimitusjohtaja,
Dextra Oy
s. 1963, lääket. tri

Kristian Pullola
talousjohtaja,
Nokia Oyj
s. 1973, kauppat. maist.

Heikki Vitie
rahoitusneuvos,
s. 1952, varatuomari, ekonomi

VARAJÄSENET
Anne Berner
toimitusjohtaja,
Oy Vallila Interior Ab
s. 1964, kauppat. maist.

Timo Parmasuo
teollisuusneuvos,
hallituksen puheenjohtaja,
Meconet Oy
s. 1950, ins.

Hannu Rautiainen
johtaja, lainsäädäntö ja hallinto,
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
s. 1952, varat., ekon.

Petri Vanhala
puheenjohtaja,
Paperiliitto ry
s. 1963, hallintonsaari

HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja Matti Lievonen

toimitusjohtaja, Neste Oil Oyj,
erovuorossa 2014

Varapuheenjohtaja Kirsi Kaasinen

varapuheenjohtaja, Tekniikan Akateemiset TEK,
erovuorossa 2014

Varapuheenjohtaja Antti Herlin

hallituksen puheenjohtaja, Kone Oyj,
erovuorossa 2013

Heikki Allonen

toimitusjohtaja, Patria Oyj, erovuorossa 2014

Matti Harjuniemi

puheenjohtaja, Rakennusliitto ry,
erovuorossa 2014

Ilkka Hämälä

toimitusjohtaja, Metsä Fibre Oy,
erovuorossa 2014

Juhapekka Joronen

toimitusjohtaja, SOL Palvelut Oy,
erovuorossa 2014

Pasi Kallio

pääläluottamusmies, Pilkington Automotive
Finland Oy, erovuorossa 2013

Kari Kauniskangas

varatoimitusjohtaja, YTT Oyj, erovuorossa 2013

Timo Kohtamäki

toimitusjohtaja, Lemminkäinen Oyj,
erovuorossa 2013

Sirpa Komonen

pääläluottamusmies, Pohjola Vakuutus Oy,
erovuorossa 2013

Kristiina Kumpula

pääsihteeri, Suomen Punainen Risti,
erovuorossa 2013

Veikko Kuusakoski

hallituksen puheenjohtaja, Kuusakoski Group Oy,
erovuorossa 2014

Matti Kähkönen

toimitusjohtaja, Metso Oyj, erovuorossa 2014

Sakari Lepola

puheenjohtaja, Puu- ja erityisalojen liitto,
erovuorossa 2013

Jarmo Mikkonen

toimitusjohtaja, Securitas Oy, erovuorossa 2013

Jaakko Nevanlinna

kauppatieteiden maisteri, erovuorossa 2013

Matti Niemi

toimitusjohtaja, HOK-Elanto, erovuorossa 2014

Pekka Ojanpää

toimitusjohtaja, Lassila & Tikanoja Oyj,
erovuorossa 2014

Krister Olsson

puheenjohtaja, Suomen Taksiliitto ry,
erovuorossa 2013

Veli-Matti Puutio

toimitusjohtaja, Osuuskassa Arina,
erovuorossa 2013

Pirjo Terilehto

talousjohtaja, Ammattiliitto Pro,
erovuorossa 2014

Riitta Tiuraniemi

toimitusjohtaja, DNA Oy, erovuorossa 2013

Maarit Toivanen-Koivisto

toimitusjohtaja, Onvest Oy, erovuorossa 2013

Jaakko Uotila

toimitusjohtaja, Alko Oy 31.12.2012 asti,
erovuorossa 2013

Juha Vanhainen

maajohtaja, Stora Enso Oyj, erovuorossa 2014

Esa Vilkkuna

puheenjohtaja, Posti- ja logistiikka-alan unioni
PAU ry, erovuorossa 2014

ELÄKERATKAISUTOIMINNAN VALVOJAT

VARSINAISET JÄSENET

Kristiina Kumpula
Matti Kähkönen
Veli-Matti Puutio
Riitta Tiuraniemi
Maarit Toivanen-Koivisto
Esa Vilkkuna

VARAJÄSENET

Matti Harjuniemi
Ilkka Hämälä
Kari Kauniskangas
Sirpa Komonen
Jarmo Mikkonen
Krister Olsson

SIJOITUSTOIMINNAN VALVOJAT VARSINAISET JÄSENET

Juhapekka Joronen
Pasi Kallio
Timo Kohtamäki
Sakari Lepola
Pekka Ojanpää
Juha Vanhainen

VARAJÄSENET

Heikki Allonen
Antti Herlin
Kirsi Kaasinen
Veikko Kuusakoski
Matti Niemi
Pirjo Terilehto

NIMITYS- JA PALKITSEMISVALIOKUNTA

puheenjohtaja Jussi Pesonen
Lauri Lyly
Jyri Häkämies

TARKASTUSVALIOKUNTA

puheenjohtaja Kristian Pullola
Leila Kostiaainen
Hannu Rautiainen

VAALIVALIOKUNTA

puheenjohtaja Matti Lievonen
varapuheenjohtaja Esa Vilkkuna
Antti Herlin
Sture Fjäder
Leila Kostiaainen
Jussi Pesonen

TILINTARKASTAJAT

Ernst & Young Oy, KHT-yhteisö:
Vastuunalainen tarkastaja
Tomi Englund, KHT

JOHTORYHMÄ

Vasemmalta: Mika Mononen, Päivi Sihvola, Timo Aro, Leena Siirala, Sini Kivihuhta, Pirkko Auvinen, Juhani Karjasilta, Timo Ritakallio, Harri Sailas, Jaakko Kiander, Hillevi Mannonen

Harri Sailas
toimitusjohtaja
s. 1951, ekon.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2006

Timo Ritakallio
varatoimitusjohtaja, sijoitustoiminta
s. 1962, oikeust. kand., MBA
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2008

Timo Aro
johtaja, asiakkuudet
s. 1955, M.Sc., lääk.kir.tri, dos.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1994

Pirkko Auvinen
johtaja, lakiasiat
s. 1950, oikeust. kand.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1974
(30.4.2013 asti)

Juhani Karjasilta
johtaja, tietotekniikka
s. 1959, dipl.ins.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2002

Jaakko Kiander
johtaja, talous ja eläkepolitiikka
s. 1963, valtiot. tri, dos.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2010

Sini Kivihuhta
johtaja, eläkevakuutukset
s. 1959, oikeust. kand.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1983

Hillevi Mannonen
johtaja, aktuaaritoimi ja riskienhallinta
s. 1958, fil. kand., SHV
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1997

Mika Mononen
henkilöstöedustaja
s. 1975, tradenomi, VTS
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2003

Päivi Sihvola
johtaja, viestintä ja henkilöstö
s. 1957, fil. kand.
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2008

Leena Siirala
johtaja, lakiasiat
s. 1961, oikeust. kand., eMBA
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2013
(1.2.2013 lähtien)

Vuosikertomus

Tilinpäätös

Anna
palautetta

Graafinen suunnittelu ja toteutus: Zeeland
Valokuvat: Suvi-Tuuli Kankaanpää ja
Kati Leinonen
Paino: Esa Print Oy 2013

ILMARINEN

PAREMPAA
ELÄMÄÄ,
OLE HYVÄ.

Porkkalankatu 1, Helsinki, 00018 Ilmarinen
Puhelin 010 284 11
Faksi 010 284 3445
www.ilmarinen.fi

TILINPÄÄTÖS 2012

ILMARINEN

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2012

Sisältö

Toimintakertomus _____	3
Tuloslaskelma _____	14
Tase _____	15
Rahoituslaskelma _____	17
Tilinpäätöksen liitetiedot _____	18
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet _____	18
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot _____	21
Tunnusluvut ja analyysit _____	37
Riskienhallinta _____	41
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä _____	49
Tilintarkastuskertomus _____	50

Osa virallisen tilinpäätöksen liitetiedoista on jätetty pois, koska ne ovat emoyhtiössä ja konsernissa lähes samoja tai ne ovat muuten vähämerkityksisiä tai tiedot käyvät ilmi toimintakertomuksesta.

Pois jätetyt liitetiedot ovat:

- kiinteistösijoitukset
- sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyri-tyksissä
- aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset
- saamisten erittely
- muiden velkojen kuin vastuuvelan erittely
- konsernin liitetiedot lukuun ottamatta sijoitustoiminnan nettotuoton, liikekulujen ja oman pääoman erittelyjä sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevia liitetietoja.

Ilmarisen virallinen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös ovat nähtävissä internet-sivuillamme.

TOIMINTAKERTOMUS 2012

1. TALOUDEN KEHITYS

Suomen talous oli lähellä taantumaa vuonna 2012. Edellistä, vuoden 2009 syvää taantumaa seurannut talouden elpyminen alkoi hidastua jo syksyllä 2011, ja vuoden 2012 aikana talouden kasvu pysähtyi lähes kokonaan. Kyseessä oli yleiseurooppalainen ilmiö, jonka taustalla vaikutti jo muutaman vuoden kestänyt Euroopan velkakriisi. Euroalueen valtionlainakriisi jatkui ja loi kasvavaa epävarmuutta pääomamarkkinoille. Samaan aikaan monissa Euroopan maissa pyrittiin supistamaan julkisen talouden alijäämiä finanssipolitiikkaa kiristämällä, mikä vuorostaan pysäytti euroalueen talouskasvun lähes kokonaan. Kasvun hidastumisen seurauksena euroalueen työttömyys jatkoi nousuaan. Näissä oloissa myös Suomen viennin kehitys jäi heikoksi.

Euroalueen velkakriisi levisi jo aiemmin vaikeuksiin joutuneista Kreikasta, Portugalista ja Irlannista vuoden 2011 aikana myös Italiaan ja Espanjaan, joiden valtionlainojen korot lähtivät nousuun. Tilanne pysyi hyvin epävakana myös vuoden 2012 alkupuolella. Uhka velkakriisin leviämisestä euroalueen suuriin talouksiin hermostutti markkinoita, minkä seurauksena korkoerot kasvoivat ja pörssikurssit kääntyivät laskuun toisen vuosineljänneksen aikana. Kriisissä koettiin kuitenkin merkittävä käänne kesällä 2012 kun EKP ilmoitti olevansa tarvittaessa valmis rajattomiin tukitoimiin euron vakauden turvaamiseksi. Tämän ilmoituksen jälkeen markkinoiden luottamus alkoi kohentua. Loppuvuoden aikana kriisimaiden valtionlainojen korot alenivat ja eurooppalaiset pörssikurssit kääntyivät nousuun. Sijoittajien luottamuksen palautuminen ei kuitenkaan kääntänyt reaali talouden kehitystä parempaan suuntaan.

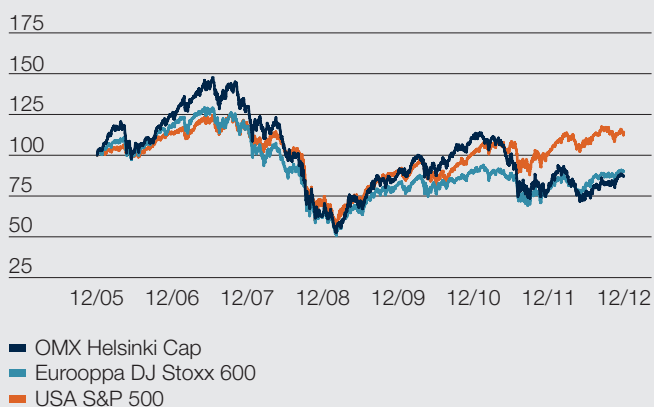
Suomen talouden kasvuprosentti jäi lähelle nollaa vuonna 2012. Kansainvälisen talouden matalasuhdanne johti viennin supistumiseen. Yksityisen kulutuksen suotuisa kehitys esti talouden ajautumisen syvempään taantumaa. Kotitalouksien luottamus ja tulokehitys säilyivät kohtalaisen hyvinä. Työllisten määrä kasvoi vielä alkuvuoden aikana mutta kääntyi laskuun vuoden loppupuolella. Työttömyys alkoi myös kasvaa vuoden lopulla, mutta vuosikeskiarvona vuoden 2012 työttömyys jäi alle 8 prosentin ja oli siten hyvin lähellä edellisen vuoden vastaavaa lukua. Työllisyysaste pysyi noin 69 prosentin tasolla eikä siinä tapahtunut merkittävää muutosta edellisvuoteen verrattuna. Palkkasumman kasvu hidastui edellisvuoden 5 prosenttiin verrattuna noin 3,5 prosenttiin. Merkittävin syy tähän oli teollisuuden palkkasumman heikko kehitys. Kuluttajahintojen nousuvauhti hidastui jonkin verran vuoden aikana ja myös edellisvuoteen verrattuna. Hintatason nousun vuosikeskiarvoksi tuli 2,4 prosenttia.

Vuoden 2009 talouskriisin seurauksena Suomen valtiontalouden muodostui merkittävä vaje. Talouden elpyminen alkoi pienentää vajetta vuonna 2011, mutta kasvun pysähtyminen vuoden 2012 aikana merkitsi myös sitä, että valtiontalouden kohentuminen keskeytyi. Valtiontalouden alijäämä vakiintui noin 7 miljardin euron suuruiseksi. Tilanteen korjaamiseksi hallitus päätti keväällä 2012 veronkorotuksista ja menosäästöistä, joilla valtiontalouden tasapainoa kohennetaan vuosien 2013–2016 aikana. Päätetyt toimenpiteet tulevat samalla

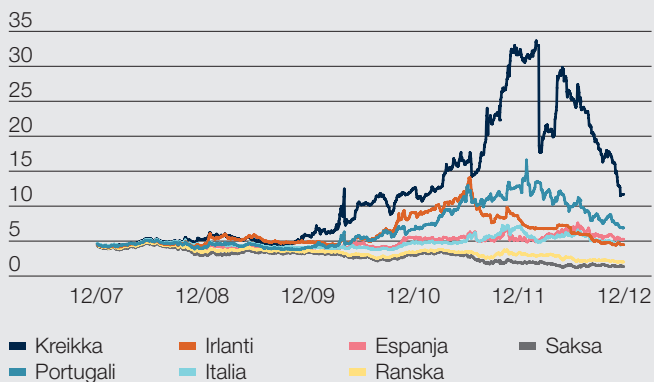
rajoittamaan kotitalouksien ostovoiman ja kotimaisen kysynnän kasvua.

Osakekurssien kehitys oli niin Suomessa kuin Euroopassakin levotonta alkuvuoden ajan. Vuoden jälkipuoliskolla alkoi kuitenkin vahva osakekurssien nousu, joka teki koko vuodesta loppujen lopuksi hyvän sijoitusvuoden. Helsingin pörssin osakeindeksi nousi vuoden aikana noin 10 prosenttia. Lisäksi luottamuksen palautuminen kohensi korkosijoitusten tuottoja. Työeläkesijoittajien käyvin arvoin lasketut sijoitusten tuotot olivat vuoden 2012 aikana selvästi odotettua paremmat ja ylittivät selvästi pitkän ajan keskimääräisen tuoton.

Osakemarkkinoiden kehitys
(31.12.2005 = 100)

Euromaiden 10 vuoden valtionlainojen korkokehitys, prosenttia p.a.

2. TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Suomessa tapahtuu 2012-luvulla poikkeuksellisen nopea väestön ikärakenteen muutos, kun suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle. Muutoksen seurauksena eläkeläisten määrä kasvaa nopeasti ja väestön vanhushuoltosuhde kohoaa nopeammin kuin useimmissa muissa teollisuusmaissa. Kehitystä voimistaa elinajan odotteen kasvu. Ikärakenteen muutos yhdessä vuoden 2009 taantuman jäljiltä heikentyneen työllisyysasteen kanssa on käynnistänyt laajan yhteiskunnallisen keskustelun tarpeesta pidentää työuria ja nostaa keskimääräistä eläkkeellejäämisikää. Tavoitteena on toisaalta parantaa julkisen talouden pitkän tähtäimen kestävyttä ja toisaalta parantaa työvoiman tarjonnan kannustimia niin, että työvoimaa on riittävästi myös silloin kun työikäinen väestö mahdollisesti supistuu.

Työurapolitiikka

Työurien ja työllisyyden suotuisa kehitys pysähtyi vuonna 2012. Työuratavoitteiden kannalta tärkeän ryhmän eli 55–64-vuotiaiden työllisyysaste ei heikentyneen työllisyystilanteen vuoksi parantunut. Tästä huolimatta eläkkeellesiirtymisiän odote pysyi vuoden 2010 tapaan sille asetetun tavoiteuran yläpuolella. Eläkkeellesiirtymisiän odote on toistaiseksi kehittynyt vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä ja myöhemmin asetettuja tavoitteita nopeammin.

Työmarkkinajärjestöt solmivat maaliskuussa 2012 työurasopimuksen. Siinä päätettiin muutoksista eri varhaiseläkekanaviin ja työeläkemaksuihin sekä asetettiin tavoiteaikataulu seuraavalle eläkeuudistukselle. Sopimuksen mukaan varhennettu vanhuuseläke poistuu ja osa-ajaeläkkeen ikäraja nousee vuodelle. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeutta eli ns. työttömyysputkea myöhennetään vastaavasti vuodelle. Muutokset astuvat voimaan asteittain vuosien 2013 ja 2014 aikana. Järjestöt sopivat myös siitä, että keskimääräistä työeläkemaksua nostetaan 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa vuosina 2015 ja 2016. Korotus jakaantuu tasan työnantajien ja palkansaajien maksettavaksi. Ratkaisun yhteydessä sovittiin myös toimenpidekokonaisuuksista, joilla parannetaan työttömyysturvan kannustavuutta ja kohennetaan työhyvinvointia ja työterveyshuoltoa.

Järjestöt sopivat myös siitä, että viimeistään vuonna 2017 astuu voimaan eläkeuudistus. Eläkeuudistuksen valmistelussa neuvotellaan lähes kaikista työeläketurvan parametreista. Uudistuksen tavoitteena on pidentää työuria ja vahvistaa eläkejärjestelmän rahoitus pohjaa. Tulevia neuvotteluja varten asetettiin ylijohtaja Jukka Pekkarisen johtama korkean tason asiantuntijaryhmä selvittämään työeläkejärjestelmän kestävyttä ja muutostarpeita. Työryhmän työ kestää vuoden 2013 loppuun asti.

Työuraneuvotteluiden ongelmallisimmaksi kohdaksi on tähän mennessä muodostunut kysymys eläkeiän nostamisesta. Vanhuuseläkeiän alarajan nostamisesta nykyisestä 63 ikävuodesta 65 vuoteen on käyty julkista keskustelua vuodesta 2009 lähtien. Elinkeinoelämän etujärjestöt samoin kuin monet asiantuntijat ovat puoltaneet eläkeiän asteittaista nostamista. Monissa Euroopan maissa eläkeiän nostamisesta on jo tehty päätöksiä. Suomessa puolueet eivät kuitenkaan ole ottaneet asiaan vielä voimakkaita kantoja eikä hallitusohjelmassakaan ole mainintaa eläkeiän nostamisesta. Asia on jäänyt työmarkkinajärjestöjen ratkottavaksi eläkeneuvottelutyöryhmässä. Palkansaajajärjestöt ovat toistaiseksi suhtautuneet torjuvasti eläkeiän

nostoon eikä yleinen mielipidekään ole lämmennyt ajatukselle; Eläketurvakeskuksen tekemän kyselytutkimuksen mukaan valtaosa palkansaajista ja työnantajista pitää nykyisiä eläkeikärajoja sopivina.

Vakavaraisuusuudistus ja muu työeläkealan säätely

Finanssikriisin aiheuttaman osakekurssien jyrkän laskun johdosta eduskunta säti syksyllä 2008 määräaikaisen lain, jolla työeläkelaitosten vakavaraisuussäännöksiä muutettiin osittain tilapäisesti vuoden 2010 loppuun asti. Keväällä 2010 lain voimaoloaika jatkettiin kahdella vuodelle vuoden 2012 loppuun. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti vuonna 2011 uuden työryhmän valmistelevaan muutosta vakavaraisuussäännöstöön. Eduskunta hyväksyi kevätkaudella osauudistuksen, jossa eläkelaitosten pääoman käyttöä tehostetaan yhdistämällä sijoitusriskejä varten oleva toimintapääoma ja vakuutusriskejä varten muodostettu tasoitusvastuu uudeksi vakavaraisuuspääomaksi. Muutos tuli voimaan vuoden 2013 alusta lukien. STM:n asettama työryhmä jatkaa edelleen työtään vakavaraisuuskehikon kokonaisuudistuksen parissa.

Työeläkejärjestelmän kilpailuolosuhteita koskeva selvitystyö sosiaali- ja terveysministeriössä jatkui kertomusvuoden aikana. Uudistuksen tavoitteena on edistää työeläkealan kilpailua vapauttamalla vakuutusmaksun määräytymissääntöjä siten, että kukin työeläkeyhtiö voisi itse laatia vakuutusmaksun hoitokustannusosan ja asiakashyvitysten laskuperusteet.

Työeläkeyhtiöiden toimintapolitiikka työkyvyn ylläpitämiseen liittyvissä hankkeissa on tullut niin ikään tarkemman huomion kohteeksi ja STM pyrkii kehittämään sen säätelystä.

Vuoden 2013 työeläkemaksusta sopiminen osoittautui vaikeaksi. Vakavaraisuussäännösten uudistaminen nosti uuteen vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän (eli entisen tasoitusvastuun) yllättävän laajan yhteiskunnallisen keskustelun kohteeksi. Julkisuudessa esitettiin monia vaatimuksia siitä, että eläkeyhtiöiden tasoitusvastuuseen vuosien aikana kertynyttä ylijäämää pitäisi supistaa alentamalla työeläkemaksuja. Toisaalta työmarkkinajärjestöjen välisessä nk. sosiaalituossa oli aiemmin sovittu siitä, että keskimääräistä työeläkemaksua korotetaan vuosien 2011–2014 aikana 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa. Neuvotteluratkaisun löytäminen ei ollut helppoa, mutta lopulta työmarkkinajärjestöt sopivat siitä, että vuodelle 2013 maksuihin tulee kertaluonteinen 0,4 prosenttiyksikön alennus. Ratkaisu tarkoitti käytännössä sitä, että vuoden 2013 maksu jäi edellisvuoden tasolle.

3. ILMARISEN TULOS JA VAKAVARAISUUS

Vuosi 2012 oli eurokriisistä ja alkuvuoden heikoista odotuksista huolimatta Ilmariselle hyvä sijoitusvuosi. Pörssikurssit nousivat voimakkaasti vuoden jälkipuoliskolla, mikä nosti sijoitusten vuosituoton 7,5 prosenttiin ja paransi Ilmarisen vakavaraisuutta. Sijoitusten reaalityttö oli 5,0 prosenttia eli 1,3 prosenttiyksikön verran pitkän ajan keskiarvoa parempi.

Ilmarinen menestyi hyvin kilpailussa työeläkeasiakkaista. Asiakaskannan ja maksutulon kasvu toimintavuoden aikana kertoi asiakkaiden yhtiötä kohtaan tuntemasta luottamuksesta. Toiminnan tehokkuudesta kertova hoitokustannustulos sen sijaan heikkeni ja hoitokulusuhde nousi 80 (74) prosenttiin.

Kulusuhteen nousu johtui suurelta osin aiempaa suuremmista kehittämisinvestoinneista.

Ilmarisen sijoitusten käyvin arvoin laskettu nettotuotto vuodelta 2012 oli 7,5 prosenttia (-4,0 prosenttia vuonna 2011). Toimintapääoma eli yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotus nousi 5 752,4 miljoonaan euroon edellisen vuoden 4 808,7 miljoonasta eurosta. Toimintapääoma oli vuoden 2012 päättyessä 23,9 (21,1) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvelasta. Toimintapääomaan sisältyy määräaikaisen lainsäädännön mukainen tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava määrä, 1 003,6 (951,2) miljoonaa euroa. Ilman tätä erää toimintapääoma olisi ollut 4 748,8 (3 857,5) miljoonaa euroa ja yhtiön vakavaraisuusaste 18,9 (16,2) prosenttia.

Toimintapääoma on tarkoitettu sijoitustoiminnan riskien kantamiseen. Työeläkeyhtiöiden toimintapääoman valvontaratjat määräytyvät yhtiön sijoituskannan riskipitoisuudesta, jota arvioidaan jakamalla sijoitukset riskin mukaisiin luokkiin ja laskemalla luokituksen perusteella niin sanottu vakavaraisuusraja. Luokittelu tehdään sijoituksen tosiasiallisen riskin perusteella. Ilmarisen toimintapääoma oli tilikauden päättyessä 2,2-kertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan. Vuotta aikaisemmin vastaava tunnusluku oli 2,5. Ilman määräaikaislainsäädännön mukaista tilapäistä erää vakavaraisuusasema olisi ollut 1,7 (2,0).

Käyvin arvoin laskettu sijoitustoiminnan tulos oli 911,2 miljoonaa euroa (vuonna 2011 tulos oli 1 756,2 miljoonaa euroa tappiollinen), kun huomioidaan vastuuvellalle hyvittävä korko 813,9 (959,7) miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaisen lisä-vakuutusvastuun kasvu 323,2 miljoonalla eurolla (vuonna 2011 osaketuottosidonnainen vastuun erä supistui 356,4 miljoonaa euroa). Osaketuottosidonnainen lisä-vakuutusvastuu sitoo vastuuvellan kymmenen prosentin osuudelta työeläkesijoittajien noteerattujen osakesijoitusten keskimääräiseen tuottoon ja siirtää siten osakeriskin tältä osin koko työeläkejärjestelmän kannettavaksi.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli -7,0 (-69,4) miljoonaa euroa ja hoitokustannustulos 27,0 (33,7) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen, vakuutusriskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Vakuutusliikkeen tulos siirretään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti tasoitustasvuuteen. Hoitokustannustulos on määrä, jolla maksun hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut. Hoitokustannustulos siirretään toimintapääomaan siltä osin, kuin sitä ei käytetä asiakashyvytyksiin.

Ilmarisen kokonaistulos käyvin arvoin vuodelta 2012 oli siten 931,2 (-1 791,9) miljoonaa euroa.

TyEL-vakuutusmaksujen alennuksiin eli asiakashyvytyksiin käytettävissä oleva rahamäärä määräytyy yhtiön toimintapääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella. Asiakashyvytyksiin käytettäväksi siirretään 62,0 (55,0) miljoonaa euroa vuoden 2012 tuloksesta. Siirto on 0,37 (0,35) prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 117 (107) euroa Ilmarisessa vakuutettua työntekijää kohti.

Edellä esitetty tulosta ja vakavaraisuutta koskevat tiedot perustuvat tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin, käyvin arvoin laskettuihin tunnuslukuihin. Ne kertovat yhtiön talou-

dellisen tuloksen ja tilan tuloslaskelmaa ja tasetta paremmin. Sijoitusten arvostus virallisessa kirjanpidossa perustuu hankintamenuun, ja tuloslaskelmassa näytettävän voiton määrää sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistama laskuperuste. Kirjanpidollisen kokonaistuloksen ja tuloslaskelman voiton erotus kirjataan poistoeron muutosta lukuun ottamatta vastuuvellkaan. Vuonna 2012 tuloslaskelman mukainen voitto oli 3,0 (5,8) miljoonaa euroa.

Seuraava laskelma kuvaa tuloslaskelman tuloksen yhteyttä käypien arvojen mukaiseen kokonaistulokseen:

Milj. €	2012	2011
Tilikauden voitto tuloslaskelmalla	3,0	5,8
Vastuuvellan muutos		
Tasotusvastuun muutos	-10,9	-71,0
Osittamattoman lisä-vakuutusvastuun muutos	59,8	-1 153,9
Siirto asiakashyvytyksiin	62,0	55,0
Poistoeron muutos	0,2	0,1
Käypien arvojen ja tasearvojen eron eli arvostuseron muutos	817,1	-627,8
Tulos käyvin arvoin	931,2	-1 791,9

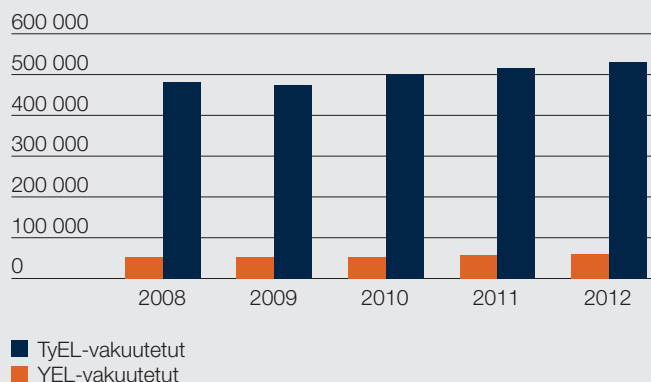
4. VAKUUTUSKANTA JA VAKUUTUSMAKSUTULO

Ilmarinen menestyi yhdessä yhteistyökumppaneidensa OP-Pohjola-ryhmän ja Pohjantähden kanssa asiakashankinnassa. Vakuutusten siirtoliike Ilmarisen ja muiden työeläkeyhtiöiden välillä kasvatti asiakasmäärää ja maksutuloa merkittävästi.

Valtaosa Ilmarisessa työntekijänsä vakuuttaneista työnantajista tekee yhtiön kanssa vakuutusmaksutuloa. Tilapäisesti työtä tekevät voivat kuitenkin tilittää työeläkemaksunsa työeläkevakuutusyhtiöön varsinaista vakuutusmaksutuloa tekemättä.

Ilmarisen vakuutuskanta ja vakuutettujen henkilöiden määrä kasvoivat toimintavuonna. TyEL-vakuutuksia oli vuoden 2012 lopussa 37 462 (36 511), eli näiden vakuutusten lukumäärä kasvoi 2,6 prosenttia. Vakuutusmaksutuloa tehneiden työnantajien lisäksi 3 666 (3 745) tilapäistä työnantajaa tilitti Ilmariseen TyEL-vakuutusmaksuja. TyEL-vakuutusten piirissä oli vuoden päättyessä 529 000 (515 000) vakuutettua eli noin 2,7 prosenttia edellisvuotista enemmän. Vakuutettujen määrä nousi siten selvästi enemmän kuin palkansaajien määrä koko taloudessa. TyEL-vakuutusten keskipalkka oli vuonna 2012 edelleen 14 (14).

Vakuutuskanta vakuutettujen lukumäärä

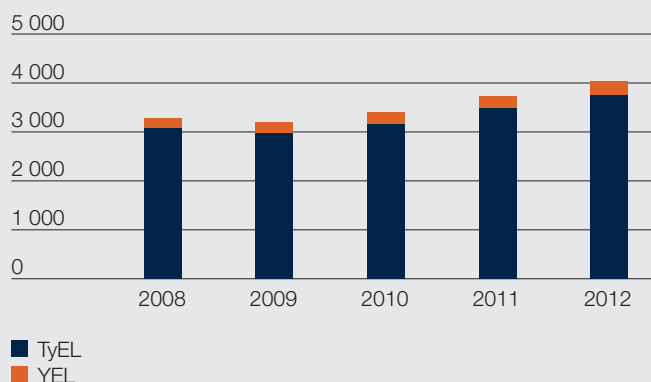

Ilmarisessa vakuutettu TyEL-palkkasumma oli 16 694,2 (15 923,8) miljoonaa euroa. Tämä oli 4,8 prosenttia suurempi kuin edellisen vuoden vakuutettu palkkasumma. Vakuutetusta TyEL-palkkasummasta lasketun markkinaosuuden arvioidaan vuonna 2012 nousseen hieman edellisvuoteen verrattuna.

Ilmarisella oli YEL-vakuutuksia vuoden lopussa 58 776 (56 717) eli 3,6 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Ilmarisen asema YEL-vakuutusten markkinajohtajana pysyi vahvana. Ilmarinen on selvästi suurin yrittäjien vakuuttaja, ja yhtiön markkinaosuus on viime vuosina ollut 30–31 prosentin luokkaa maksutulolla mitattuna. YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo oli 23 302 (22 410) euroa vuodessa. Se kasvoi edellisestä vuodesta noin 3,9 prosenttia eli enemmän kuin palkakerroin, johon YEL-työtulot on sidottu ja joka nousi 3,0 prosenttia.

Ilmarisen vakuutusmaksutulo vuonna 2012 oli 4 019,3 (3 725,5) miljoonaa euroa. Maksutulo kasvoi 7,9 prosenttia edellisvuodesta. Maksutulon nousu johtui kansantalouden palkkasumman nousun lisäksi TyEL-maksujen korotuksesta ja Ilmarisen markkinaosuuden kasvusta.

Vakuutusmaksutulo, milj. €

TyEL-vakuutusten vakuutusmaksuja kertyi 3 732,8 (3 468,3) miljoonaa euroa, eli TyEL-maksutulo kasvoi 7,6 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2012 TyEL-maksuun annetut alennukset eli asiakashyvitykset olivat yhteensä 54,8 miljoonaa euroa oltuaan edellisenä vuonna 70,8 miljoonaa euroa.

YEL-vakuutusten maksutulo oli 286,5 (257,2) miljoonaa euroa, missä oli kasvua 11,4 prosenttia.

Luottotappiot saamatta jääneistä TyEL-vakuutusmaksuista olivat 12,7 (13,1) miljoonaa euroa. Maksujen perinnän tilanne säilyi siten hyvänä. Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 2,5 (2,5) miljoonaa euroa. YEL:n luottotappioista ei Ilmariselle kuitenkaan jää tappioita, koska YEL-eläkkeiden rahoitusjärjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutuksenottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 3 733 kappaletta. Tämä lisää vuotuista TyEL-maksutuloa 91,7 miljoonalla eurolla vuoden 2013 aikana. TyEL-vakuutusten siirroissa muista eläkeyhtiöistä Ilmarisen tulos oli erinomainen. Siirtoliikkeessä Ilmarisen TyEL-vakuutuskanta kasvoi 1 292 vakuutuksella ja maksutulo 48,0 miljoonalla eurolla.

Uusia YEL-vakuutuksia myytiin 6 659 kappaletta. Tämä lisää YEL-maksutuloa 26,6 miljoonalla eurolla. Myös YEL-vakuutusten siirroissa Ilmarinen menestyi erinomaisesti; Ilmarisen siirtovoitto oli 1 400 vakuutusta ja siirtoliike oli 6,4 miljoonaa euroa voitollinen.

5. VAKUUTUSMAKSUTASO

Vuodelle 2012 vahvistettu keskimääräinen TyEL-maksu oli 22,8 prosenttia palkasta eli 0,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisenä vuonna. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus oli 5,15 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden 6,50 prosenttia. Työnantajan maksu oli keskimäärin 17,35 prosenttia palkoista. Työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Ilmarisen asiakashyvitykset olivat keskimäärin 1,9 (2,6) prosenttia työnantajan maksusta.

Vuodelle 2013 vahvistettu TyEL-maksu on keskimäärin sama kuin vuonna 2012 eli 22,8 prosenttia palkasta. Maksun perusprosentti nousee 0,4 prosenttiyksikköä työmarkkinaosapuolten alkuvuodesta 2009 solmiman sopimuksen eli ns. sosiaalitupon perusteella. Perittävä maksu ei kuitenkaan nouse, koska työmarkkinaosapuolet sopivat kertaluonteisesta 0,4 prosenttiyksikön suuruudesta maksualennuksesta vuodelle 2013. Työntekijöiden keskimääräinen maksu samoin kuin työntekijöiden työeläkemaksuprosentit pysyvät siten ennallaan.

Vuoden 2012 YEL-maksu oli 22,5 prosenttia vahvistetusta työtulosta. Niillä yrittäjillä, jotka olivat ennen tilivuoden alkua täyttäneet 53 vuotta, YEL-maksu oli kuitenkin 23,85 prosenttia. Vuonna 2013 maksut pysyvät ennallaan.

6. ELÄKKEET JA TYÖKYKYÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

Ilmarisen vakuutetuista työeläkkeelle siirtynyt vuonna 2012 noin 22 000 henkeä, hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2012 Ilmarinen maksoi eläkkeitä yhteensä 3 848,4 (3 568,9) miljoonaa euroa. Eläkemeno kasvoi edellisvuodesta

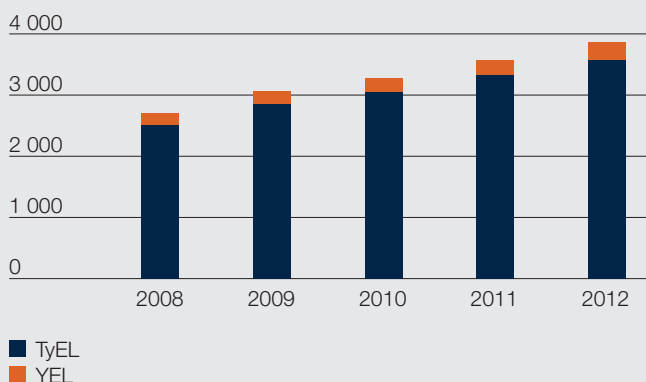
7,8 prosenttia. Eläkemenon kasvu jatkuu siten edellisvuosien tapaan nopeana.

Eläkemeno eläkelajeittain 2012

Milj. €	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	2 554,3	202,9	2 757,2	71,6
Varhennetut vanhuuseläkkeet	242,3	21,8	264,1	6,9
Osa-aikaeläkkeet	29,5	6,2	35,7	0,9
Työkyvyttömyyseläkkeet	434,4	29,5	463,9	12,1
Työttömyyseläkkeet	26,9	0,4	27,3	0,7
Perhe-eläkkeet	271,7	28,5	300,2	7,8
Yhteensä	3 559,1	289,3	3 848,4	100,0

Suurin osa noin 3,8 miljardin euron eläkemenosta muodostui vanhuuseläkkeistä. Työkyvyttömyyseläkkeiden osuus eläkemenosta oli noin 12 %.

Maksetut eläkkeet, milj. €

Ilmarisen saama eläkevakuutusmaksutulo oli runsaat 4 miljardia euroa ja siten noin 170 miljoonaa euroa suurempi kuin eläkemeno.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2012

Perusturvan mukaiset eläkkeet

Eläkelaji	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	181 988	23 896	205 884	66,9
Varhennetut vanhuuseläkkeet	15 738	3 358	19 096	6,2
Osa-aikaeläkkeet	2 988	672	3 660	1,2
Työkyvyttömyyseläkkeet	32 350	3 464	35 814	11,6
Työttömyyseläkkeet	99	3	102	0,0
Perhe-eläkkeet	36 436	6 942	43 378	14,1
Yhteensä	269 599	38 335	307 934	100,0

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 307 934 eli 1,9 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin heitä oli 302 093. TyEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 269 599 (265 033) eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 38 335 (37 060) eläkkeensaajaa.

Eläkepäätökset vuonna 2012

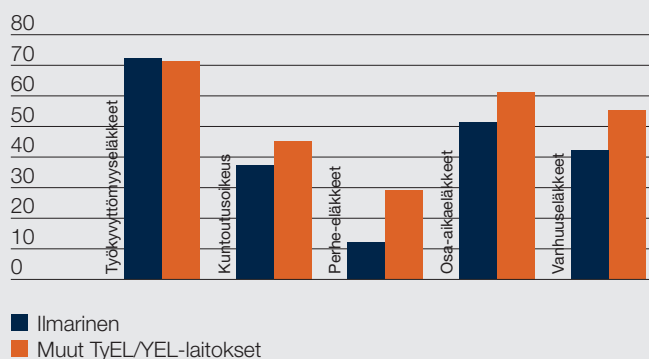
Kpl	2012	2011	Muutos-%
Uudet eläkepäätökset			
Vanhuuseläkkeet	9 415	8 632	9,1
Varhennetut vanhuuseläkkeet	655	631	3,8
Osa-aikaeläkkeet	606	1 025	-40,9
Työkyvyttömyyseläkkeet	6 520	6 636	-1,7
Työttömyyseläkkeet	21	308	-93,2
Perhe-eläkkeet	3 096	3 048	1,6
Kuntoutusoikeuspäätökset	2 067	1 846	12,0
Uudet eläkepäätökset yhteensä	22 380	22 126	1,1
Kaikki eläkepäätökset yhteensä	41 051	40 713	0,8

Eläkkeelle siirtyminen Ilmarisen asiakaskannassa jatkui ennustetusti. Ilmarinen antoi vuoden 2012 aikana yhteensä 41 051 eläkepäätöstä eli 0,8 prosenttia enemmän kuin edellisessä vuonna. Uusien eläkepäätösten lukumäärä kasvoi 1,1 prosenttia vuonna 2012, ja niitä annettiin kuntoutusoikeuspäätökset mukaan lukien 22 380. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä hieman aleni edellisestä vuodesta, mutta vanhuuseläkkeiden määrä oli selvässä kasvussa (+9,1 %) samoin kuin kuntoutukseen annetut päätökset (+12 %).

Ilmarinen mittaa eläkehakemusten käsittelyn laatua toisaalta sillä, että hakijalle ei synny toimeentulokatkoa, ja toisaalta ratkaisujen pysyvyydellä muutoksenhakuasteissa. Niistä Ilmarisen hylkäävistä päätöksistä, joista valitettiin Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan, muuttui 14,4 (13,8) prosenttia. Muuttuneiden päätösten osuus oli hieman korkeampi kuin muutoksenhakulautakunnan keskimääräinen muutospäätösten osuus. Vakuutusoidessa Ilmarisen päätöksiä muutettiin 20,2 (19,2) prosenttia.

Eläkehakemusten käsittelyssä yhtiö oli vuonna 2012 nopeampi kuin vertailuryhmä keskimäärin lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeitä, joiden käsittely ruuhkautui alkuvuonna. Työkyvyttömyyseläkehakemusten kokonaiskäsittelyaika vuonna 2012 oli keskimäärin 72 (68) päivää.

Eläkehakemusten käsittelyajat 2012, vrk

Lähde: ETK:n tilastot 31.12.2012

Ilmarinen tarjoaa hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäätöksen saaneille asiakkailleen ohjaavaa palvelua muun muassa toimeentulon järjestämiseksi ja työelämässä jatkamiseksi. Palvelun tuottavat yhteistyösopimuksen tehneet kuntoutustutkimuslaitokset ja työklinit eri puolilla Suomea. Asiakkailta, työnantajilta ja palveluntuottajilta saatu palaute palvelusta on ollut myönteistä.

Ilmarisen vastuulla oli työeläkeotteen lähettäminen yhteensä noin 576 600 vakuutetulle. Eläkeotteita postitettiin heinä–marraskuun aikana noin 542 000 ja verkkopalvelusta otteen haki huhti–marraskuussa noin 35 000 vakuutettua.

Asiakkaiden tiedustelujen perusteella laadittiin 12 000 yksilöllistä eläketurvaselvitystä.

Ilmarisen työhyvinvointipalveluissa vuosi 2012 oli edellisen vuoden tapaan erittäin aktiivinen. Asiakasyrityksille järjestettiin eri puolilla Suomea 40 työhyvinvointiseminaaria, joissa kävi noin 2 000 henkilöä. Lisäksi vuoden aikana oli käynnissä runsas 1 200 erillistä valmennusta tai muuta työhyvinvointihanketta yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Yhteistyö asiakkaiden kanssa on suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja hankkeet kohdistetaan aina yhdessä tunnistettuihin työhyvinvoinnin haasteisiin. Yhteistyöstä tehdään sopimukset kirjallisesti, ja palveluiden tuloksellisuutta seurataan muun muassa asiakaskyselyillä.

Tulosten seuranta osoittaa, että palvelujen avulla on onnistuttu parantamaan työhyvinvointia ja pienentämään työkyvyttömyysriskiä asiakasyrityksissä.

Ilmarinen tukee asiakasyritysten työkyvyttömyysriskin hallintaa myös ammatillisen kuntoutuksen keinoin. Palvelu sisältää asiakasyritysten esimieskunnan koulutusta ja kuntoutuksen suunnitteluvaiheessa neuvontaa ja asiantuntijatukea sekä esimiehille että henkilöstölle. Ammatillisen kuntoutuksen suosio on kasvanut edelleen, vuonna 2012 kasvu ylsi yli 12 prosenttiin. Uusia kuntoutusoikeushakemuksia käsiteltiin yli 2 200 kappaletta. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana yhtiö maksaa työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toimeentuloa ja korvataan koulutuksesta aiheutuvia kuluja. Erilaisia kuntoutuksen etuuspäätöksiä annettiin vuonna 2012 yhteensä lähes 4 300, missä oli kasvua edellisvuoteen 8,7 prosenttia.

7. VAKUUTUSLIKE, VASTUUVELKA JA VASTUUNSIIRROT

Ilmarisen vastuvelka oli vuoden 2012 päättyessä yhteensä 25 585,9 (24 205,5) miljoonaa euroa. Sijoitustappioita puskuroiva osittamaton lisävakuumusvastuu kasvoi nettomääräisesti 71,3 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 477,6 (406,3) miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisävakuumusvastuu kasvoi myös osakekurssien nousun vuoksi 322,4 miljoonaa euroa ja oli vuoden päättyessä 167,3 (-155,1) miljoonaa euroa. Muilta osin vastuvelkan kasvu oli 4,1 prosenttia.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli -7,0 (-69,4) miljoonaa euroa. Tasoitusvastuu supistui 10,9 miljoonalla eurolla 986,0 miljoonaan euroon. Ero vakuutusliikkeen tuloksen ja tasoitusvastuun muutoksen välillä johtui siitä, että TEL-lisäeläkevakuutuksen tasoitusvastuu rajoitettiin ylärajaansa ja ylite 3,3 miljoonaa euroa siirrettiin osittamattomaan lisävakuumusvastuuseen.

Sijoitusten tuotosta hyvitetään vastuuvälille korkoa laskuperusteiden mukaisesti. Pääosa työeläkeyhtiöiden vastuuvälän tuottovaatimuksesta määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella ja loppuosa, joka lasketaan 10 prosentin osuudelle vastuuvälästä, on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen noteerattujen osakkeiden tuottoon. Eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määräytyvä osuus tuottovaatimuksesta lasketaan lisäämällä 3 prosentin rahastokorkoon laskuperusteissa annettu eläkevastuun täydennyskerroin. Kaikkiaan vastuuvälille vuonna 2012 hyvitetäväksi tuotoksi muodostui 4,6 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseen lisävakuumusvastuuseen sitoutunut tuotto oli 1,3 prosenttia. Muulle vastuuvälille hyvitetiin 3,3 prosentin mukainen tuotto.

Vakuutusmaksujen laskennassa käytettävä perustekorko oli alkuvuonna 3,25 prosenttia ja loppuvuonna 4,00 prosenttia.

Vastuuvälän katteena oleva omaisuus oli 29 936,8 (27 845,9) miljoonaa euroa.

Vuonna 2012 kaksi eläkesäätiötä siirsi vastuunsa joko kokonaan tai osittain Ilmariseen. Ilmariseen siirtynyt vastuu yhdessä edellisen vuoden vastuunsiirtoihin liittyvien tarkistuserin kanssa oli 106,7 miljoonaa euroa, josta osittamatonta lisävakuumusvastuuta oli 11,5 miljoonaa euroa.

Vakuutusteknisen vastuuvälän erittely

Milj. €	2012	2011
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	13 088,5	12 734,3
Osittamaton lisävakuumusvastuu	477,6	406,3
Ositettu lisävakuumusvastuu	62,4	55,2
Osaketuottosidonnainen lisävakuumusvastuu	167,3	-155,1
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	13 795,8	13 040,7
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	10 804,0	10 167,8
Tasotusvastuu	986,0	996,9
Korvausvastuu yhteensä	11 790,0	11 164,7
Vakuutustekninen vastuuvälä yhteensä	25 585,9	24 205,5

8. SJOITUSTOIMINTA

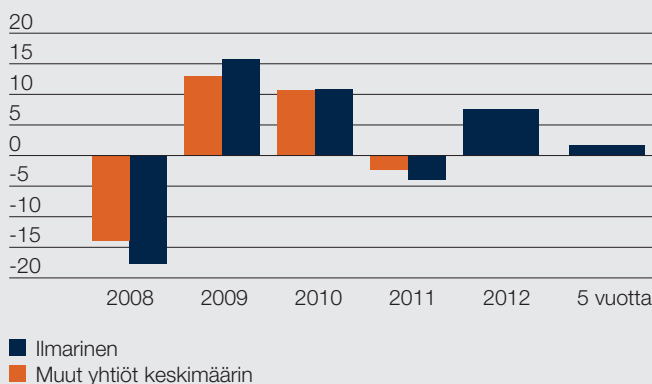
Eläkevarojen sijoittamisessa korostuu toiminnan pitkäjänteisyys. Ilmarisen sijoitustoiminnan tavoitteena on sijoitusten mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä. Sijoitusten keskimääräinen riski ei kuitenkaan saa olla liian suuri suhteessa yhtiön riskinkantokykyyn. Ilmarisen sijoitusvarallisuuden keskimääräinen tuotto-odotus on pitkällä aikavälillä kuusi prosenttia ja tuoton odotettu keskihajonta kahdeksan prosenttia.

Euroalueen valtionlainakriisin jatkuminen ja uhka sen leviämisestä sekä euroalueen talouksien ajautuminen uudelleen taantumaan aiheuttivat markkinoilla koko vuoden 2012 alkupuolella hermostuneisuutta, mikä johti osakekurssien laskuun vuoden toisella neljänneksellä. Loppuvuoden aikana markkinoiden luottamus kuitenkin kohentui ja osakekurssit kääntyivät niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissakin vahvaan nousuun. Kokonaisuudessaan vuodesta 2012 muodostui sijoittajan kannalta hyvä.

Ilmarisen sijoitukset olivat vuoden 2012 päättyessä käyvin arvoin yhteensä 29 520,4 (27 484,9) miljoonaa euroa. Sijoitus-

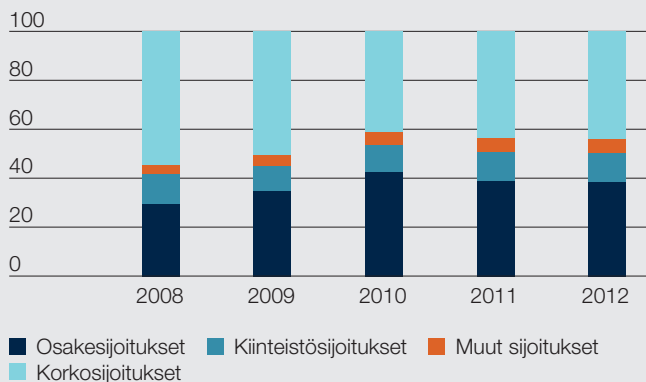
ten tuotto käyville arvoille laskettuna oli 7,5 prosenttia. Inflaation oltua vuoden aikana 2,4 prosenttia Ilmarisen sijoitusten arvon reaalisesti tuotoksi muodostui 5,0 prosenttia vuonna 2012. Edellisenä vuonna sijoitussalkun tuotto oli -4,0 prosenttia eli reaalisesti -6,7 prosenttia. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 1,7 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin -0,5 prosentin vuotuista reaalitytuottoa. Laskettuna vuodesta 1997 Ilmarisen sijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille on ollut keskimäärin 5,6 prosenttia vuotta kohden. Tämä vastaa 3,7 prosentin vuotuista reaalitytuottoa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto, %

Seuraava erittely yhtiön sijoitusten jakaumasta ja tuotoista noudattaa Työeläkevakuuttajat TELAn suosituksen mukaista markkina-arvoista jaottelua. Sekä virallisten säännösten mukainen sijoitusten ja niiden tuottojen jakautuminen eri sijoituslajeihin että suosituksen mukainen taulukko sisältyvät tilinpäätöksen liitetietoihin.

Sijoitusten jakauma, %

Joukkovelkakirjalainojen, korkorahastojen ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 36,3 (33,4) prosenttia. Niiden markkina-arvo johdannaiset huomioon ottaen oli yhteensä 10 702,2 (9 189,2) miljoonaa euroa ja tuotto käyville arvoille 7,9 (-1,6) prosenttia. Valtioiden tai niiden kaltaisten liikkeeseen laskijoiden lainoissa oli 4 013,1 (4 171,7) miljoonaa euroa eli 37,5 (45,4) prosenttia. Raha-

markkinasijoitusten osuus oli 1 976,6 (504,3) miljoonaa euroa eli noin 18,5 (5,5) prosenttia ja tuotto 1,9 (-10,9) prosenttia. Loput 44,0 prosenttia korkosijoituksista olivat yrityslainoja. Pääosa yritysainoista oli luottoluokituksestaan korkeita. Luottoriskillisten joukkovelkakirjalainojen tuotto oli 13,5 prosenttia. Vuoden lopussa joukkolainasalkun keskimääräinen juoksuaika oli 0,7 (0,2) vuotta.

Ilmarisen yritysrahoituksen myöntämien lainojen kanta supistui vuonna 2012 lähes 16 prosenttia, koska yritysten kiinnostus TyEL-takaisinlainausta kohtaan laimeni tuntuvasti pankkien rahoituskyvyn palaututtua finanssikriisin jälkeen normaalksi. Lainasaamisten osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden päättyessä 8,0 (10,2) prosenttia. Uusia lainoja nostettiin vuoden 2012 aikana 218,3 (300,0) miljoonaa euroa. Koko lainakanta oli vuoden päättyessä 2 352,0 (2 796,6) miljoonaa euroa kertyneet korot mukaan lukien. Lainasaamisten tuotto oli 3,4 (3,3) prosenttia.

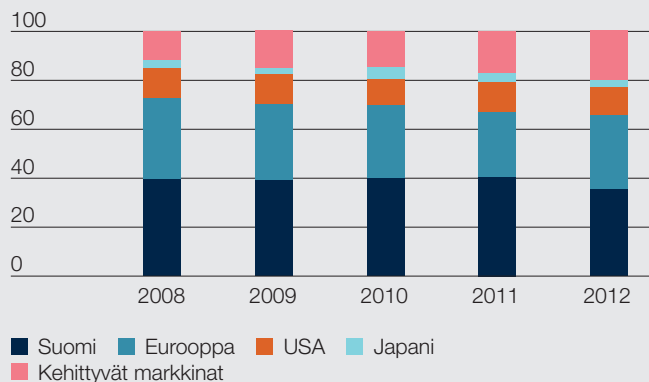
Yritysrahoituksen lainakanta

Milj. €	2002	2007	2012	Tuotto-%
Takaisinlainat	1 089,4	284,8	1 166,4	4,2
Sijoituslainat	470,3	954,5	1 185,6	2,8
Yhteensä (sisältää kertyneet korot)	1 559,7	1 239,3	2 352,0	3,4
Osuus sijoituksista, %	11	5	8	

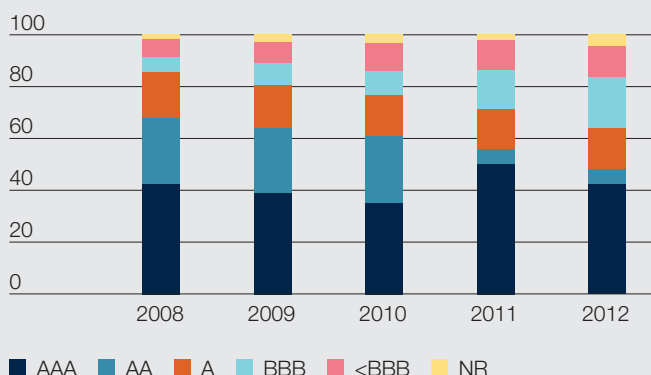
Edellä mainitut sijoitukset yhteensä muodostavat korkosijoitusten luokan. Kaikkiaan näiden sijoitusten osuus sijoituskannasta oli 44,2 (43,6) prosenttia ja tuotto 6,9 (-0,4) prosenttia.

Noteerattujen ja noteeraamattomien osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten osuus sijoituksista oli 38,4 (38,8) prosenttia. Niiden arvo nousi vuonna 2012 pörssikurssien nousun seurauksena 11 328,7 (10 661,2) miljoonaa euroon. Kotimaisten osakesijoitusten osuus tästä oli noin 35,3 (40,5) prosenttia eli noin 4 000,7 (4 322,8) miljoonaa euroa. Noteeratuista osakesijoituksista kotimaisten osuus oli 35,3 (40,4) prosenttia. Osakesijoitusten käyvin arvoin laskettu tuotto oli 9,5 (-13,6) prosenttia.

Noteerattujen osakkeiden (ml.rahastot) maantieteellinen jakauma, %

Joukkolainojen (ml.korkorahastot) luottoluokitusjako, %

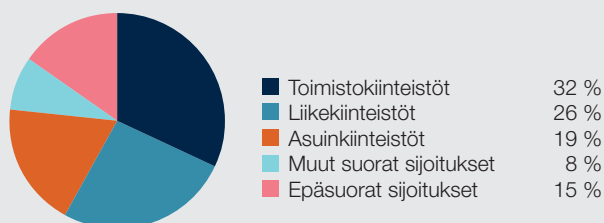

Osake-, valuutta- ja korkojohdannaisia käytetään sekä suojaus-tarkoituksiin että sijoitussalkun riskitason muuttamiseen. Johdannaisten käytön seurauksena osakesijoitusten riskin mukainen määrä poikkesi vuoden lopussa niiden markkina-arvon mukaisesta määrästä. Työeläkelaitosten yhdessä sopimalla tavalla laskettuna niiden riskin mukainen määrä oli 10 829,1 miljoonaa euroa eli 36,7 prosenttia sijoituksista. Korkojohdannaisten vaikutus on huomioitu edellä ilmoitetussa joukkolainasalkun keskimääräisessä juoksuajassa.

Ilmarisen omistajapolitiikan vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti sijoituskohteen kanssa käynnistetään vaikuttamisprosessi, mikäli sen toiminta ei vastaa Ilmarisen sijoituskohteilleen asettamia kriteerejä. Mikäli vaikuttamisprosessi ei johda haluttuun lopputulokseen, sijoitus myydään. Lisäksi sellaisten sijoituskohteiden hankkimisesta pitäydytään, joiden toiminta ei täytä asetettuja kriteereitä. Vuoden 2012 aikana Ilmarinen oli mukana useissa sadoissa vaikuttamisprosesseissa.

Kiinteistösijoitukset olivat vuoden 2012 lopussa 3 465,7 (3 237,1) miljoonaa euroa. Muutos edelliseen vuoteen oli 7,1 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osuus oli 11,7 (11,8) prosenttia, josta epäsuoria sijoituksia oli 1,8 prosenttiyksikköä. Suoraan omistettuja kiinteistöjä oli 2 942,9 (2 736,5) miljoonaa euroa. Ilmarisen kiinteistöjen käyttöaste aleni edellisvuodesta ja oli vuoden lopussa 88,4 (92,6) prosenttia. Käyttöaste oli kuitenkin lähellä pitkän ajan keskiarvoa.

Kiinteistösijoitusten rakenne 31.12.2012

Kiinteistöjen arvot nousivat hieman ja vuokratasot kehittivät lievästi positiivisesti. Yhtiön kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli 5,1 (6,4) prosenttia. Suoraan omistettujen kiinteistöjen tuotto oli 5,6 (5,9) prosenttia. Suorien kiinteistösijoitusten tuottoa nosti 9,3 miljoonan euron arvonmuutostuotto. Ennen

arvonmuutoksia suorien kiinteistösijoitusten nettotuotto oli 5,3 prosenttia. Epäsuorien kiinteistösijoitusten tuotto oli 2,2 (8,9) prosenttia.

Hyödykesijoitukset sekä sijoitukset absoluuttisen tuoton rahastoihin kuuluvat TELAn suosituksen mukaisessa jaotellussa muihin sijoituksiin. Vuoden lopussa muiden sijoitusten osuus oli noin 5,7 (5,8) prosenttia sijoitusvarallisuuden markkina-arvosta. Tästä absoluuttisen tuoton rahastojen osuus oli 349,9 miljoonaa euroa. Absoluuttisen tuoton rahastot tuottivat keskimäärin 7,7 prosenttia sitoutuneelle pääomalle.

9. RISKIENHALLINTA

Ilmarisen riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiön toimintaa uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Tavoitteena on lisäksi, että yhtiö voi hyödyntää hallitun riskinoton tarjoamat mahdollisuudet liiketoiminnassa, erityisesti sijoitustoiminnassa. Olennaisinta on Ilmarisen lakisääteisen toiminnan sekä vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutuksenottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen riskienhallintapolitiikkaan perustuva riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallinnan yhtiötasoisista seuranta, arviointia ja kehittämistä varten on organisaatioyksiköiden edustajista muodostuva riskienhallintatoimikunta. Toimikunta valmistelee määräajoin johtoryhmän hyväksyttäväksi yhtiön riskiarvion sekä päivittää vuosittain riskienhallintasuunnitelman. Riskiarvion käsitellään hallituksen tarkastusvaliokunnassa ja hallituksessa. Riskienhallintasuunnitelman hallitus vahvisti 25.1.2012.

Yhtiön riskienhallinta mukaan lukien sijoitustoiminnan riskien valvonta ja hallitusraportointi sisältyvät yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallinnasta vastaavan johtajan vastuualueeseen. Näin varmistetaan sijoitustoiminnan raportoinnin ja riskienvalvonnan riippumattomuus riskiä ottavasta toiminnasta.

Sijoitustoiminnan riskinottoa ohjaavat hallituksen vahvistama sijoitussuunnitelma ja siihen liittyvä riskinsietoanalyysi sekä sijoitusvaltuudet ja muut hallituksen määrittelemät periaatteet. Riskitaso ja perusallokaation muutostarpeita seuraa tasehallintaryhmä, joka koostuu sijoitustoiminnan, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnon sekä taloustoiminnon edustajista. Seuranta ja arviointia varten riskienhallintatoiminto tuottaa myös muun muassa skenaario- ja stressitestejä. Sijoitustoiminnassa riskien seuranta ja -hallinta ovat jatkuvaa.

Yhtiötasoisien riskienhallinnan kehittäminen jatkui vahvistetun kokonaissuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2012 otettiin käyttöön uusi yhtiönlaajuinen operatiivisten riskien raportointijärjestelmä sekä päivitettiin lähipiiriohjeistus. Riskienhallinnan tulee myös käytännössä olla täysin integroitu yhtiön koko toimintaan. Tämän johdosta käynnistettiin yhtiön johtamis- ja valvontajärjestelmän kehittäminen riskienhallinnan sisällyttämiseksi saumattomasti Ilmarisen hallintorakenteeseen. Samaa tavoitetta tuki myös riskienhallintatoimikunnan järjestämä koulutus yhtiön esimieskunnalle riskienhallintaan liittyvistä asioista syventäen näkökulmaa niihin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tehtäviin, joista he ovat vastuussa.

Riskienhallintaa selostetaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

10. HENKILÖSTÖ

Ilmarinen konsernissa oli vuonna 2012 töissä keskimäärin 612 henkilöä, kun vastaava määrä vuotta aikaisemmin oli 617. Emoyhtiö Ilmarisessa työssä olevia oli kertomusvuoden aikana keskimäärin 542 (545). Tässä luvussa on mukana 78 (71) osaa-aikaista työntekijää, joiden työpanos on keskimääriä laskettaessa oikaistu koko-aikaisten henkilöiden työaikaa vastaavaksi. Perhevapailla ja muilla palkattomilla vapailla oli vuoden aikana keskimäärin 50 (59) henkilöä. Vuoden lopussa työsuhteessa emoyhtiö Ilmariseen oli 584 (593) henkilöä, joista vakituksessa työsuhteessa oli 561 (573).

Ilmarinen on tavoitteellistanut henkilöstökustannukset, jotka katetaan hoitokustannusosalla. Tavoite vuodelle 2012 oli, että keskimääräisillä henkilötyövuosilla mitattuna henkilöstön määrä vähenee hallitusti eli yhden prosentin vuosivauhdilla. Yhden prosentin laskua vastaava tavoite oli 462 ja vuoden toteuma 461.

Henkilöstön tuottavuutta voidaan mitata suhteuttamalla henkilötyövuosien määrä vakuutettujen lukumäärään. Kun mitarina käytetään vakuutusmaksun hoitokustannusosalla rahoitettuja henkilötyövuosia tuhatta vakuutettua kohden, oli vuoden 2012 luku 0,512 (0,529). Tällä tavoin mitattu työn tuottavuus kasvoi kertomusvuonna 3,3 prosenttia.

Sijoitustoiminnan tuotoilla katettavia henkilöstökustannuksia yhtiö seuraa erikseen. Sijoitustoiminnassa korostuu keskeisten toimintojen pitäminen omissa käsissä ostopalveluiden sijaan. Tästä syystä sijoitustoiminnan henkilöstön määrä nousi hiukan ja oli keskimäärin 78 henkilötyövuotta (75).

Henkilöstö arvioi johtamisen pysyneen samalla hyvällä tasolla kuin edellisinä vuosina. Esimiestyön arvioinnissa mitattiin erityisesti sitä, ovatko esimiehet eläneet vuoden 2012 alussa lanseerattujen johtamisen periaatteiden mukaisesti. Periaatteet tähtäävät siihen, että johtaminen on hyvällä tasolla koko yhtiössä. Henkilöstö oli erityisen tyytyväinen lähiesimiestensä toimintaan. Vuoden 2012 aikana esimiesten osaamista vahvistettiin ”Välitä varhain, puutu ajoissa” -valmennuksessa. Henkilöstö arvioikin esimiesten kehittyneen erityisesti välittämisen ja puuttumisen osa-alueilla sekä onnistumisen tukemisessa.

Koska esimiehet eivät ole yksin vastuussa hyvästä työyhteisöstä, johtamisen periaatteiden täydentäjäksi luotiin ilmarislaisen periaatteet. Ne koskevat kaikkia yhtiössä työskenteleviä asemasta riippumatta. Periaatteet syntyivät joukkoälyn voimalla – koko henkilökunnalla oli syksyn mittaan mahdollisuus tuottaa niihin rakennusaineita. Sekä johtamisen periaatteet että ilmarislaisen periaatteet vahvistavat kulttuuria, jossa asiakas on keskiössä ja yhtiön arvot ovat luonteva osa arkipäivää.

Lyhyen aikavälin palkitsemisen piirissä on koko henkilökunta. Tulospalkitsemisen tavoitteet on asetettu kunnianhimoisiksi, jotta ne kannustavat erinomaisiin suorituksiin. Vuosi 2012 oli ensimmäinen vuosi, jolta henkilöstö ansaitsee vuonna 2011 uudistetun palkitsemisjärjestelmän mukaiset palkkiot.

Viime vuosina Ilmarinen onkin panostanut paljon palkitsemisen kehittämiseen entistä kannustavammaksi, oikeudenmukaisemmaksi, tasapuolisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Tehty työ kantoi hedelmää kertomusvuonna. Vuoden 2012 henkilöstökysely osoitti, että henkilöstö kokee palkitsemisen entistä oikeudenmukaisemmaksi.

Henkilöstön pitkän aikavälin palkitseminen tapahtuu henkilöstörahoitukseen ohjattavan voittopalkkion kautta. Ilmarisen hal-

litus päättää vuosittain voittopalkkioista, joilla rahastoa kerrytetään. Ilmarisen henkilöstörahoitus aloitti toimintansa vuoden 2011 alussa ja hallituksen päätöksen mukainen ensimmäinen voittopalkkio maksettiin rahastoon vuonna 2012. Kriteerit on johdettu Ilmarisen strategisista tavoitteista.

Rahastoon kuuluu koko henkilökunta lukuun ottamatta niitä, jotka ovat johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmän piirissä. Rahastoa hallinnoivat henkilöstön valitsema valtuusto ja hallitus.

11. TIETOTEKNIikka

Tietojärjestelmien uudistustyötä jatkettiin useiden liiketoiminnan kehityshankkeiden yhteydessä. Vuoden aikana valmistuivat mm. yhtiötasoinen asiakirjahallintajärjestelmä, TyEL-vakuutusprosessin ohjausjärjestelmä, sijoitustoimintaa palveleva lainajärjestelmä ja nykyaikaiset ryhmätööminaisuudet tarjoava intranet-järjestelmä.

Eläkekäsittelyn uudistusta edistettiin toteuttamalla koko ratkaisuprosessin kattanut esitutkimus sekä arvioimalla tietojärjestelmähankintaa koskevat ratkaisuvaihtoehdot. Sijoitustoiminnan tulevaisuuden tietotekniikkaratkaisujen suunnittelu käynnistyi sijoittamisen toimintamallien, instrumenttien ja toimintaympäristön kehitystä koskeneella selvitystyöllä, joka jatkuu vuonna 2013 arkkitehtuurin ja järjestelmäratkaisujen suunnittelulla ja kehityspolun määrittelyllä. Yhtiötasoinen asiakastiedon hallinnan kehittäminen aloitettiin nykytilanteen analyysillä ja asiakkuudenhoidon prosessien tietotarpeiden kartoituksella, joiden pohjalta toteutetaan asiakastiedon hallinnan ratkaisut vuonna 2013.

Tietotekniikan tuotantotoiminta sujui niin asiakaspalvelun kuin Ilmarisen oman toiminnan kannalta suunnitellusti ja teknisen ympäristön mittavat muutos- ja parannustoimenpiteet toteutettiin onnistuneesti ilman häiriöitä. Säännöllisesti tehtyjen vertailututkimusten valossa Ilmarisen käyttämät tietotekniikkapalvelut ovat myös hintatasoltaan hyvin kilpailukykyisiä.

12. LIIKEKULUT

Ilmarisen kustannustehokkuus heikentyi jonkin verran tilivuonna edellisvuoteen verrattuna. Vakuutusmaksun hoitokustannustulolla rahoitettavat kulut kasvoivat 12,7 miljoonalla eurolla eli 13,3 prosenttia. Hoitokulusuhde eli edellä mainittujen liikekulujen suhde saatuihin hoitokustannuksiin nousi tämän vuoksi ja oli 80 (74) prosenttia. Liikekulujen nousu johtui suurelta osin kasvaneista tietotekniikka- ja kehittämismenoista. Niiden avulla pyritään parantamaan yhtiön toiminnan pitkän aikavälin kustannustehokkuutta ja toimintavarmuutta. Toiminnan tehokkuus koituu asiakasohjauksen kautta Ilmarisen asiakkaiden hyväksi.

Ilmarisen kokonaisliikekulut olivat yhteensä 144,0 (130,9) miljoonaa euroa eli 10,1 prosenttia korkeammat kuin edellisenä vuonna.

Lakisääteiset maksut, 9,3 miljoonaa euroa, rahoitetaan erillisellä vakuutusmaksuun sisältyvällä lakisääteisten maksujen osalla. Nämä maksut ovat Eläketurvakeskuksen kustannusosuus, Finanssivalvonnan valvontamaksu ja oikeushallintomaksu.

Sijoitustoiminnan liikekulut olivat 20,9 (17,4) miljoonaa euroa eli 0,07 prosenttia sijoitusten yhteismäärästä. Ne rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Asiakkaiden kanssa yhteistyössä tehtävään työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitotoimintaan panostettiin ja vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla rahoitettavat työkyvyn ylläpitotoiminnan kulut olivat 5,1 (5,2) miljoonaa euroa.

13. HALLINTO JA ORGANISAATIO

Ilmarisen hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi yhtiökokoukseen 17.4.2012 saakka vuorineuvos Jorma Eloranta ja varapuheenjohtajina diplomi-insinööri Merja Strengell sekä Kone Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin. Hallintoneuvoston puheenjohtajana 17.4.2012 alkaen on toiminut Neste Oyj:n toimitusjohtaja Matti Lievonen ja varapuheenjohtajana Tekniikan Akateemisten varapuheenjohtaja Kirsi Kaasinen. Toisena varapuheenjohtajana jatkaa Kone Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin. Kaasinen toimii puheenjohtajan ensisijaisena varahenkilönä.

Hallintoneuvosto nimitti kokouksessaan 15.11.2011 hallituksen uusiksi jäseniksi Akava ry:n puheenjohtajan Sture Fjäderin sekä Nokian Renkaat Oyj:n toimitusjohtajan, vuorineuvos Kim Granin. Fjäder aloitti hallituksessa 1.12.2011 Matti Viljasen tilalla. Gran puolestaan aloitti hallituksessa 1.1.2012 Hannu Syrjäsen jäätyä pois hallitustehtävistä.

Hallintoneuvosto nimitti kokouksessaan 14.3.2012 rahoitusneuvos Heikki Vitien hallituksen uudeksi jäseneksi 14.3.2012 alkaen. Vitie tuli hallitukseen hallituspaikkansa 1.3.2012 jättäneen Reijo Karhisen tilalle.

Hallituksen jäsen Jukka Alho jäi pois hallituksesta 1.9.2012 alkaen ja varapuheenjohtaja Mikko Pukkisen 9.11.2012 alkaen. Heidän tilalleen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 13.11.2012 toimitusjohtaja Hannu Leinosen 13.11.2012 alkaen ja toimitusjohtaja Jyri Häkämiehen 1.12.2012 alkaen.

Muilta osin hallituksessa jatkavat entiset jäsenet ja varajäsenet. Hallituksen varajäsenet kutsutaan aina hallituksen kokouksiin, mutta varajäsenellä on äänioikeus ainoastaan silloin, kun vastaava varsinainen jäsen ei ole paikalla.

Hallitus valitsi kokouksessaan 25.1.2012 puheenjohtajakseen UPM-Kymmene Oyj:n toimitusjohtajan Jussi Pesosen. Varapuheenjohtajakseen hallitus valitsi Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n toimitusjohtaja Mikko Pukkisen ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n puheenjohtajan Lauri Lylyn. Pukkisen toimi varapuheenjohtajana 9.11.2012 saakka, jolloin hän jäi pois hallituksesta. Uudeksi hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin toimitusjohtaja Jyri Häkämies. Lauri Lyly toimii puheenjohtajan ensisijaisena varamiehenä. Puheenjohtajisto toimii myös hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokuntana.

Tarkastusvaliokuntaan valittiin 25.1.2012 talousjohtaja Kristian Pullola puheenjohtajana sekä pääsihteeri Leila Kostiainen ja lakiasiaintoimittaja Hannu Rautiainen jäseninä.

Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 13.11.2012 myös vaalivaliokunnan jäsenet. Vaalivaliokunnan toimikausi alkoi heti ja päättyi vuoden 2013 viimeisen hallintoneuvoston kokouksen päättyessä.

Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja Matti Lievonen ja varapuheenjohtajana puheenjohtaja Esa Vil-

kuna. Valiokunnan muut jäsenet ovat puheenjohtaja Sture Fjäder, hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin, pääsihteeri Leila Kostiainen sekä toimitusjohtaja Jussi Pesonen. Vaalivaliokunnan kuudesta jäsenestä puolet on vakuutuksenottajien ja puolet vakuutettujen hallintoneuvoston edustajien ehdottamia henkilöitä.

Ilmarinen antaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

Ilmarisen tilintarkastajana on toiminut Ernst & Young Oy, vastuullisena tarkastajana KHT Tomi Englund.

Ilmarisen Compliance Officeriksi (COF) valittiin oikeustieteen maisteri Hannamari Mäntyvaara. Hän aloitti Ilmarisessa 29.10.2012. Compliance Officerin tehtävänä on toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen varmistaminen ja valvonta. Compliance-toiminnon keskeinen tehtävä on luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden varmistaminen sekä liiketoiminnan johdon ja hallituksen tukeminen tältä osin.

14. KONSERNI

Ilmarisen konserniin kuuluu emoyhtiö Ilmarisen lisäksi pääasiassa kiinteistöyhtiöitä. TietoIlmarinen kuuluu Ilmarisen konserniin äänivallan perusteella, sillä Ilmarisen osuus TietoIlmarisen osakkeiden tuottamista äänistä on 70 prosenttia, vaikka osuus osakepääomasta on 30 prosenttia. Tytäryhtiöiden lukumäärä oli 31.12.2012 yhteensä 168. Vakuutusosakeyhtiö Garantia, Kruunuvuoren Satama Oy ja Russia Invest B.V. ovat Ilmarisen osakkuusyhtiöitä.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi on Ilmarisen omistusyhteisyrittä. Ilmarinen omistaa yhtiön takuupääoman kokonaisuudessaan.

15. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Eläketurvakeskuksen tilaama kansainvälinen arvio suomalaisesta työeläkejärjestelmästä julkistettiin Helsingissä 7.1.2013. Arvioitsijoina toimivat kokeneet eläke-ekonomistit, professori Nicholas Barr London School of Economicsista ja professori Keith Ambachtsheer Toronton yliopistosta. Barr pohti eläkejärjestelmää ja sen kestävyyttä, Ambachtsheer taas keskittyi nykyisen hajautetun mallin taloudellisuuteen.

Molempien arvioitsijoiden yleisnäkymys suomalaisesta työeläkejärjestelmästä oli hyvin myönteinen. Heidän mielestään Suomen järjestelmä on joko yksi maailman parhaista tai mahdollisesti paras. Tämä johtuu työeläkejärjestelmän kattavuudesta, joustavuudesta ja kestävyyydestä: Suomessa eläketurvan perusteet ovat samat kaikille, kaikesta työstä karttuu eläkettä ja eläke seuraa työntekijää työpaikan vaihdossa. Yhtenäinen ja kattava järjestelmä parantaa työmarkkinoiden toimivuutta, kun työntekijöiden eläketurva ei ole sidottu työnantajaan – toisin kuin monessa muussa maassa.

Arvioinnin mukaan Suomessa on kuitenkin syytä varautua eläkejärjestelmän ikärajojen asteittaiseen nostamiseen sekä pohtia keinoja, joilla eläkeyhtiöiden kustannustehokkuutta voitaisiin parantaa. Prof. Ambachtsheer ehdotti myös voimakasta osakepainon kasvattamista sijoitustoiminnassa.

16. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Vuoden 2013 aikana valmistuu ylijohtaja Jukka Pekkarisen vetämän asiantuntijaryhmän arvio eläkejärjestelmän uudistamistarpeista. Työryhmän raportti tulee vauhdittamaan julkista eläkekeskustelua samalla kun se luo lähtökohdan vuoden 2017 eläkeuudistusta pohjustaville neuvotteluille.

Talouden heikot suhdannenäkymät voivat johtaa työllisyyden heikentymiseen vuoden 2013 aikana. Tästä seuraava palkkasumman heikko kehitys ja muuttumattomana pysyvät eläkemaksut tulevat todennäköisesti hidastamaan eläkelaitosten maksutulon kasvuvauhtia vuonna 2013.

Sijoitustoiminnan ympäristö pysyy luultavasti haastavana siitä huolimatta, että pörssikurssit nousivat voimakkaasti vuoden 2012 loppupuolella. Erittäin matalaksi painunut korkotasoo tulee jatkossa heikentämään korkosijoitusten tuottoja. Euroalueen taantumien mahdollinen pitkittyminen ja mahdolliset takaiskut EU-maiden velkakriisin hoidossa voivat myös horjuttaa markkinoiden luottamusta.

Haasteellisenä säilyvässä toimintaympäristössä Ilmarinen haluaa huolehtia kilpailukyvystään. Oman toiminnan jatkuvan kehittämisen rinnalla yhtiön vahvimpia kilpailuvaltteja on kumppanuus OP-Pohjola-ryhmän kanssa, jolla on maanlaajuisen palveluverkko ja kattava finanssialan palveluvalikoima.

Ilmarinen jatkaa systemaattisesti vahvistettua strategiaansa. Sen mukaan Ilmarinen pyrkii kasvattamaan maksutuloaan uusien asiakkaiden avulla, parantamaan kustannustehokkuuttaan sekä menestymään eläkevarojen sijoittajana.

Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia ja LähiTapiola Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö ovat ilmoittaneet yhdistyvänsä vuoden 2014 alussa. Fuusion seurauksena suomalaiseen työeläkekenttään syntyy kolmas suuri työeläkevakuutusyhtiö, joka tulee luultavasti kiristämään kilpailua alalla. Ilmarinen suhtautuu kuitenkin kilpailun lisääntymiseen luottavaisesti.

TULOSLASKELMA

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA				
Vakuutusmaksutulo	4 019,3	3 725,5	4 019,3	3 725,5
Sijoitustoiminnan tuotot	9 488,6	10 864,7	9 466,9	10 842,2
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-3 881,8	-3 597,6	-3 881,4	-3 597,3
Korvausvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-625,3	-973,8	-625,3	-973,8
Vastuunsiirrot	40,6	32,9	40,6	32,9
	-584,7	-940,8	-584,7	-940,8
	-4 466,5	-4 538,4	-4 466,1	-4 538,2
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-755,1	1 425,7	-755,1	1 425,7
Vastuunsiirrot	66,1	15,5	66,1	15,5
	-689,0	1 441,2	-689,0	1 441,2
Liikekulut	-88,1	-82,0	-87,3	-81,7
Sijoitustoiminnan kulut	-8 255,2	-11 398,0	-8 236,1	-11 383,6
Vakuutustekninen tulos	9,1	13,1	7,7	5,4
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA				
Vakuutustekninen tulos	9,1	13,1	7,7	5,4
Muut tuotot	0,6	0,8	1,1	2,3
Muut kulut	-1,0	-1,2	-1,0	-1,2
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-5,5	-6,8	-5,9	-7,3
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	3,3	5,9	2,0	-0,7
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos	-0,2	-0,1	-	-
	-0,2	-0,1	-	-
Vähemmistöosuudet	-	-	1,6	-0,4
Tilikauden voitto (tappio)	3,0	5,8	3,6	-1,0

TASE

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
VASTAAVAA				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	5,4	2,3	5,4	2,3
Ennakkomaksut	8,3	11,1	6,4	9,6
	13,8	13,4	11,9	11,8
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	1 295,5	1 282,7	2 156,6	2 040,0
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	911,9	788,2	-	-
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä	13,2	14,0	13,2	14,0
	2 220,6	2 084,9	2 169,8	2 054,0
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyksyrityksissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	0,2	0,2	-	-
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyksyrityksissä	45,1	32,1	45,2	31,3
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä	184,6	192,0	184,6	192,0
	229,9	224,3	229,8	223,3
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	11 605,5	12 009,7	11 605,5	12 009,7
Rahoitusmarkkinavälineet	8 522,2	7 801,0	8 522,2	7 801,0
Kiinnelainasaamiset	699,9	901,7	699,9	901,7
Muut lainasaamiset	1 449,2	1 680,2	1 449,2	1 680,2
Talletukset	-	-	-	3,7
	22 276,8	22 392,6	22 276,8	22 396,3
	24 727,3	24 701,7	24 676,4	24 673,5
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	170,6	142,7	170,6	142,7
Muut saamiset	2 728,0	1 989,5	2 710,4	1 954,3
	2 898,6	2 132,2	2 881,0	2 097,0
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	1,0	1,2	1,0	1,2
Muut aineelliset hyödykkeet	1,7	1,7	1,7	1,7
	2,8	2,9	2,8	2,9
Rahat ja pankkisaamiset	905,5	247,1	910,9	248,4
	908,3	250,0	913,6	251,3
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat	167,9	207,0	168,8	207,3
Muut siirtosaamiset	50,1	53,0	49,5	53,5
	218,1	260,0	218,3	260,8
Vastaavaa yhteensä	28 766,0	27 357,4	28 701,2	27 294,6

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Pohjarahasto	23,0	23,0	23,0	23,0
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	60,2	54,5	60,2	54,5
Muut rahastot	-	-	0,6	0,6
	60,2	54,5	60,8	55,1
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-	-	-58,8	-52,0
Tilikauden voitto (tappio)	3,0	5,8	3,6	-1,0
	86,3	83,3	28,6	25,0
Vähemmistöosuudet	-	-	15,5	19,3
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	2,7	2,5	-	-
	2,7	2,5	-	-
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	13 795,8	13 040,7	13 795,8	13 040,7
Korvausvastuu	11 790,0	11 164,7	11 790,0	11 164,7
	25 585,9	24 205,5	25 585,9	24 205,5
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta	21,5	16,8	21,5	16,8
Muut velat	2 688,3	2 618,5	2 667,9	2 596,7
	2 709,8	2 635,3	2 689,4	2 613,5
Siirtovelat	381,3	430,9	381,8	431,3
Vastattavaa yhteensä	28 766,0	27 357,4	28 701,2	27 294,6

RAHOITUSLASKELMA

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	3,3	5,9	2,0	-0,7
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	1 380,4	-451,9	1 380,4	-451,9
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	447,4	1 468,7	439,6	1 464,7
Suunnitelman mukaiset poistot	12,6	12,1	63,8	61,4
Muut oikaisut	-833,0	-172,7	-832,7	-172,3
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	1 010,7	862,0	1 053,1	901,2
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-724,5	-243,0	-741,4	-239,8
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	25,0	534,5	26,5	546,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	311,2	1 153,5	338,1	1 207,6
Maksetut välittömät verot	-5,5	-6,8	-5,9	-7,3
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	305,8	1 146,7	332,2	1 200,3
Liiketoiminnan rahavirta	305,8	1 146,7	332,2	1 200,3
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-16 325,5	-18 377,1	-16 333,2	-18 368,5
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	16 679,9	17 226,2	16 664,8	17 163,8
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-1,7	-6,1	-1,4	-5,4
Investointien rahavirta	352,7	-1 157,1	330,3	-1 210,1
Rahoituksen rahavirta				
Maksetut takuupääoman korot ja muu voitonjako	0,0	-1,4	0,0	-1,4
Takuupääoman takaisinmaksaminen	-	-23,9	-	-23,9
Rahoituksen rahavirta	0,0	-25,4	0,0	-25,4
Rahavarojen muutos	658,4	-35,7	662,5	-35,2
Rahavarat tilikauden alussa	247,1	282,8	248,4	283,6
Rahavarat tilikauden lopussa	905,5	247,1	910,9	248,4

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös laaditaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiö-lain sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tilinpäätöksessä noudatetaan sosiaali- ja terveystieteiden asetusta vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konserniti-linpäätöksestä, sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamia las-kuperusteita sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

Konserniti-linpäätös

Konserniti-linpäätöksen yhdistellään emoyhtiön lisäksi kaikki tytäryhtykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Ilmarisen tytäryhtykset, tietotekniikkapal-veluja Ilmariselle tuottavaa tytäryhtiötä lukuun ottamatta, ovat kiinteistöyhtiöitä.

Konserniti-linpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eli-minoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana han-akitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuo-den aikana myydyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankin-tamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuun-nitelman mukaan.

Kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin tehdyt arvonalentumiset, arvonalentumisen palautukset ja arvonnkorotukset on peruut-tettu konserniti-linpäätöstä laadittaessa. Vastaavat kirjaukset on käypien arvojen puitteissa kohdistettu konsernitaseessa tytär-yhtiöiden omistamille kiinteistöille.

Osakkuusyhtykset eli yritykset, joiden osakkeiden tuotta-masta äänimäärästä Ilmarisen konsernin omistus on 20–50 prosenttia, yhdistellään konserniti-linpäätöksen pääomaosuus-menetelmällä.

20–50 prosentin omistuksia asunto- ja kiinteistöyhtiöistä ei kuitenkaan yhdistellä. Tämän merkitys konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konserniti-luloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuus-yhtykset tuloksista. Konsernitaseessa osakkuusyhtykset han-kintameno on lisätty konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä tuloksista.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelma-poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Hankintameno sisäl-lytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteis-töosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankin-nasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin kiinteistö-sijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu. Suunnitelmapoisto vähen-ne-tään myös rakennuksiin kohdistuvista tuloutetuista arvonnkorotuksista.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin osakkeiden arvoja on aiempina vuosina korotettu.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään hankintamenon tai tätä alemman todennäköisen arvon määräisinä. Korkotason vaihte-lusta aiheutuvia arvonnmuutoksia ei kuitenkaan kirjata. Rahoit-usmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitus-markkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankinta-menon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet esite-tään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetyn hankinta-menon määräisenä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellis-arvon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palaute-taan tulosvaikutteisesti hankintameno käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta.

Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, raaka-aine- ja valuuttajohdannaisia. Kirjanpidossa ei sovelleta suojauslaskentaa, vaikka osa johdannaisliiketoimista toimii tehokkaina suojauksina. Vakavaraisuudessa ja katelaskennassa osa valuuttajohdannaisista, jotka olivat tilinpäätöshetkellä tehokkaita suojauksia, on käsitelty riskiä pienentävinä. Johdan-naissopimukset merkitään taseeseen hankintamenon määräi-sinä tai sitä alempaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti tai sopimuskokonaisuuksina, jos yksittäiset sopimukset on määri-telty tekohetkellä kuuluvaksi samaan johdannaisstrategiaan. Suljettujen ja erääntyneiden sekä sellaisten johdannais-ten, joi-den arvonnmuutos on maksettu tai saatu juoksuaikana (esim. futuurit), tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Johdannais-sopimuksista aiheutuvat vastuut ja johdannais-kaupan vakuudeksi annetut sekä taseeseen sisällyttömät vas-taanotetut vakuudet on eritelty liitetiedossa. Rahoitusvakuus-lain mukaisessa siirrosta käteisenä saatu vakuus on kirjattu velaksi ja vakuudeksi annettu käteinen on kirjattu saamiseksi.

Tiedot tilinpäätöshetkellä lainaksi otetuista arvopapereista ja lainauksen vakuudeksi annetuista panteista on kerrottu tilin-päätöksen liitetiedoissa. Lyhyeksi myydyt arvopaperit on mer-kitty taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi myyntihinnan tai sitä kor-keamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunni-telmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Han-kintameno sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset ja muut saamiset merkitään tasee-seen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poisto-suunnitelmaa. Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenosta ja tuloutetusta arvonorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Uusina hankittujen kiinteistöjen poistoajat ovat seuraavat:

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	10 vuotta
Muut aktiivat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset	kuten rakennus

Joillekin kiinteistöille on määritetty 20 prosentin jäännösarvo.

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesta hankintamenosta hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	
(atk-ohjelmien käyttöoikeudet)	5–10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta
Muu kalusto	10 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus oikaistaan tulosvaikutteisesti ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseessa.

Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo ja arvostuserot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintameno sekä sijoitusten ja johdannaisoppimusten kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi mainitun arvon erotus muodostuu sijoitusten arvonorotuksista. Kahden viimeksi mainitun arvon erotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Kiinteistösijoitusten käypä arvo on määritetty kohteittain käyttäen ensisijaisesti tuottoarvomenetelmää. Sitä täydentävänä menetelmänä on käytetty kauppa-arvomenetelmää, jonka perustana ovat alueelliset kauppahintatilastot. Arvioinnissa on otettu huomioon mm. kiinteistön käyttötarkoitus, kunto sekä olemassa olevat vuokrasopimukset ja vallitseva markkinavuokrataso. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvon määrittämiseen osallistuvat ulkopuoliset kiinteistöarvioijat ja yhtiön omat asiantuntijat.

Noteerattujen osakkeiden käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä ostokurssia tai sen puuttuessa kaupankäyntikurssia. Sijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty viimeisintä saatavissa ollutta hallinnointiyhtiön ilmoittamaa

rahasto-osuuden arvoa. Pääomarahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenoa.

Muiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenoa tai todennäköistä luovutushintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Rahoitusmarkkinavälineiden käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo lasketaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään hankintahintaa.

Johdannaisoppimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti markkinahintaa tai vastapuolen arvioimaa todennäköistä luovutushintaa. Tarkempi selvitys johdannaisten käyvän arvon määrittämisestä on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa Taseeseen sisällytettävät vastuusitoumukset ja vastuut.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

Vakuutustekninen vastuuvélka

Vakuutusoppimuksista aiheutuva vastuu kirjataan vastuuvélaksi. Sen muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevaisuudessa myönnettävistä eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta ja korvausvastuu jo maksettavana olevista eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta.

Vastuuvélka on laskettu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisävakuutusvastuu, joka on toimintapääomaan luettava erä, sekä ositettu lisävakuutusvastuu, joka sisältää vakuutuksenottajille tuleviin asiakashyvityksiin varatun määrän. Vuodesta 2007 alkaen vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osaketuottoihin sidottu osuus vastuuvélasta on kymmenen prosenttia.

Korvausvastuuseen sisältyy tasointuustuu, jolla varaudutaan sellaisiin vuosiin, joina riskin kattamiseen tarkoitettut vakuutusmaksun osat eivät riitä niillä katettaviin korvauksiin.

Tilikauden voitto ja oma pääoma

Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat laskuperusteet määrittelevät lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön tilikauden kirjanpidollisen tuloksen käytön erikseen tasointuustuun muutokseen, osittamattoman ja ositetun lisävakuutusvastuun muutokseen sekä tuloslaskelman voittoon.

Liitetietona esitetään yhtiön oman pääoman jakautuminen takuupääoman omistajien ja vakuutuksenottajien kesken sekä laskelma voitonjakokelpoisista varoista. Vuonna 2011 tapahtuneen takuupääoman takaisinmaksun jälkeen kaikki yhtiön velat ylittävät varat kuuluvat vakuutuksenottajille osana vakuutus-kantaa.

Toimintapääoma

Finanssivalvonta valvoo vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta. Keskeisimpänä mittarina käytetään toimintapääomaa, jolla tarkoitetaan käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Vastuuvélkaan ei tällöin lueta em. osittamatonta lisä-

vakuutusvastuuta, jolla varaudutaan sijoitustoiminnan riskeihin. Lisäksi määräaikaisen lainsäädännön perusteella vuosina 2008–2012 osa vastuovelkaan sisältyvästä tasausvastuusta rinnastetaan toimintapääomaan. Toimintapääoman ja oman pääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset.

Toimintapääoma esitetään liitetiedoissa.

Käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen erotuksen muutos eli arvostuserojen muutos edellisestä tilikaudesta on osa tilikauden kokonaistulosta ja näkyy toimintapääoman muutoksena.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset verot.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistotero on merkitty mahdollisen vähemmistöosuuden erottamisen jälkeen omaan pääomaan ja konsernituloslaskelmassa niiden muutos sisältyy tilikauden tulokseen.

Ilmarinen ei merkitse laskennallisia verovelkoja ja -saamisia emoyhtiön taseeseen eikä konsernitaseeseen eikä myöskään vähennä laskennallista verovelkaa toimintapääomasta, koska näiden velkojen ja saamisten realisoitumista ei voida pitää lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön ja sen konsernin tilinpäätöksessä todennäköisenä.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot muutetaan Suomen rahaksi käyttäen Euroopan keskuspankin julkaisemia euron tilinpäätöspäivän viitekursseja. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

Toimintokohtaiset liikemenot ja poistot

Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvausten ja työkyvyn ylläpidon hoitamiseen liittyvä kuluosuus sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja sijoitusten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Lakisääteiset maksut sisältyvät hallintokuluihin.

Muissa kuluissa esitetään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Rakennusten suunnitelmapoistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilökunnan sekä hallituksen ja hallintoneuvoston luottamustoimissa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Sitä on täydennetty vapaaehtoisilla lisä-vakuutuksilla. Johdon eläkejärjestelyt on selostettu liitetiedossa.

Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluiksi.

Tunnusluvut ja analyysit

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden tunnusluvut ja analyysit esitetään käyvin arvoin.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan erikseen kullekin sijoituslajille sekä sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Laskennassa käytetään ns. Modified Dietz -kaavaa, jossa sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT

Milj. €	2012	2011
VAKUUTUSMAKSUTULON ERITTELY		
Ensivakuutus		
TyEL:n mukainen perusvakuutus		
Työnantajan osuus	2 850,2	2 712,0
Työntekijän osuus	909,8	780,3
	3 760,1	3 492,3
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	3,3	3,4
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	286,5	257,2
	4 049,8	3 752,9
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu	-29,9	-25,7
Jälleenvakuutus	0,0	0,0
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	4 020,0	3 727,2
Jälleenvakuuttajien osuus	-0,7	-1,7
Vakuutusmaksutulo	4 019,3	3 725,5
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista		
TyEL	-12,7	-13,1
YEL	-2,5	-2,5
	-15,2	-15,6
MAKSETTUJEN KORVAUSTEN ERITTELY, EMOYHTIÖ		
Ensivakuutus		
Maksettu eläkkeensaajille		
TyEL:n mukainen perusvakuutus	3 472,7	3 202,7
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	60,6	59,5
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	311,9	289,3
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1,5	1,5
	3 846,8	3 553,0
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia		
TyEL-eläkkeet	153,4	190,3
YEL-eläkkeet	-15,5	-14,2
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-127,4	-142,9
YEL:n valtion osuus	-8,6	-17,0
VEKL:n valtion korvaus	-0,2	-0,1
	1,6	15,9
	3 848,4	3 568,9
Jälleenvakuutus	0,0	0,0
Korvaustoiminnon hoitokulut	28,9	25,1
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	5,1	5,2
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta	3 882,5	3 599,2
Jälleenvakuuttajien osuus	-0,7	-1,6
Maksetut korvaukset yhteensä	3 881,8	3 597,6

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY				
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	0,4	0,4	-	-
	0,4	0,4	-	-
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-	-	1,2	2,9
Osinkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä	0,6	1,3	0,3	0,5
Korkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä	6,0	6,2	6,0	6,2
	6,7	7,5	7,6	9,7
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	25,2	21,9	-	-
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	2,6	2,7	3,0	2,7
Muut tuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	1,4	1,4	-	-
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	200,0	187,8	205,8	193,2
	229,2	213,8	208,8	195,9
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	307,2	331,0	307,2	331,0
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	0,6	6,5	-	-
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	325,3	443,3	325,3	443,3
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	936,2	958,1	936,2	958,1
	1 569,3	1 738,9	1 568,7	1 732,4
Yhteensä	1 805,6	1 960,7	1 785,1	1 938,0
Arvon alentumisten palautukset	322,9	128,2	321,7	128,4
Myyntivoitot	7 360,0	8 775,8	7 360,2	8 775,8
Yhteensä	9 488,6	10 864,7	9 466,9	10 842,2
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	-125,2	-122,2	-65,2	-63,4
Kulut muista sijoituksista	-781,1	-1 043,1	-781,0	-1 043,1
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yrityksille	-1,0	-1,0	-	-
Muille kuin saman konsernin yrityksille	-44,8	-27,9	-44,8	-27,9
	-45,8	-28,9	-44,8	-27,9
Yhteensä	-952,1	-1 194,2	-891,0	-1 134,4
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-770,3	-1 596,9	-761,3	-1 593,0
Rakennusten suunnitelmapoistot	-11,1	-10,6	-62,3	-59,9
	-781,5	-1 607,5	-823,5	-1 652,9
Myyntitappiot	-6 521,6	-8 596,3	-6 521,6	-8 596,3
Yhteensä	-8 255,2	-11 398,0	-8 236,1	-11 383,6
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua	1 233,4	-533,2	1 230,8	-541,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	1 233,4	-533,2	1 230,8	-541,4

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
LIIKEKULUERITTELYT				
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	28,9	25,1	28,5	24,9
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	5,1	5,2	5,1	5,2
	34,1	30,3	33,7	30,1
Liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot:				
Ensivakuutuksen palkkiot	1,0	0,8	1,0	0,8
Muut vakuutusten hankintamenot	20,5	15,8	20,3	15,8
	21,5	16,6	21,4	16,5
Vakuutusten hoitokulut	41,7	36,4	41,0	36,2
Hallintokulut:				
Lakisääteiset maksut:				
ETK:n kustannusosuus	7,9	10,9	7,9	10,9
Oikeushallintomaksu	0,8	0,8	0,8	0,8
FIVA:n valvontamaksu	0,6	0,7	0,6	0,7
	9,3	12,3	9,3	12,3
Muut hallintokulut	15,6	16,7	15,6	16,6
	88,1	82,0	87,3	81,7
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	2,5	1,9	2,4	1,9
Kulut muista sijoituksista	18,4	15,5	18,3	15,5
	20,9	17,4	20,7	17,4
Muut kulut				
	1,0	1,2	1,0	1,2
Kokonaisliikekulut yhteensä	144,0	130,9	142,6	130,3
HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	34,5	34,2	39,1	38,7
Eläkekulut	7,0	7,0	7,9	7,9
Muut henkilösivukulut	1,8	2,1	2,1	2,3
Varausten muutos *)	4,3	-0,5	4,3	-0,6
Yhteensä	47,5	42,7	53,4	48,3
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontaisetuineen				
Toimitusjohtajat ja heidän sijaisensa	1,1	1,2	1,2	1,3
Hallitusten jäsenet ja varajäsenet	0,4	0,4	0,4	0,4
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	1,6	1,7	1,7	1,8
Johdon eläkesitoumukset				
Ilmarisen toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen eläkeikä on 62 vuotta. Hallitus ja toimitusjohtaja ovat 19.12.2012 sopineet, että toimitusjohtajan työsuhte jatkuu vuoden 2015 kevääseen, jolloin toimitusjohtaja on 63-vuotias. Toimitusjohtajalle ja hänen sijaiselleen on otettu vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus, joka on etuusperusteinen. Toimitusjohtajan lisäeläkkeen karttuminen päättyy siihen, kun hän täyttää 62 vuotta 12.12.2013. Kokonaiseläke, joka koostuu työeläkkeestä ja lisäeläkkeestä, on 60 prosenttia lisäeläkkeen perusteena olevasta palkasta. Lisäeläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan nykyisen työsuhteen viiden viimeisen täyden vuoden vuosiansioiden perusteella.				
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	542	545	612	617
Tilintarkastajan palkkiot				
Tilintarkastus	0,2	0,2	0,2	0,3
Veroneuvonta	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut palvelut	0,1	0,0	0,1	0,0

*) Varausten muutos 2012 sisältää oikaisun vuosilta 2010–2011.

Milj. €	31.12.2012			31.12.2011		
SIJOITUKSET						
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	425,4	425,4	642,2	428,7	428,7	621,7
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	815,6	819,8	1 318,0	830,0	834,2	1 276,2
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	43,9	43,9	53,1	13,1	13,1	19,0
Muut kiinteistöosakkeet	6,3	6,3	7,8	6,8	6,8	7,2
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	911,9	911,9	911,9	788,2	788,2	788,2
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	13,2	13,2	13,2	14,0	14,0	14,0
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	45,1	45,1	45,9	32,1	32,1	32,1
Lainasaamiset	184,6	184,6	184,6	192,0	192,0	192,0
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	11 605,1	11 605,5	13 584,8	12 009,4	12 009,7	13 278,1
Rahoitusmarkkinavälineet	8 522,2	8 522,2	8 780,7	7 801,0	7 801,0	7 847,8
Kiinnelainasaamiset	699,9	699,9	699,9	901,7	901,7	901,7
Muut lainasaamiset	1 449,2	1 449,2	1 449,2	1 680,2	1 680,2	1 680,2
	24 722,7	24 727,3	27 691,4	24 697,2	24 701,7	26 658,2
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta			-51,0			-21,0
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia			4,6			4,6
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			2 964,2			1 956,5
JOHDANNAISTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ		Kirjanpito-arvo	Käypä arvo		Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero						
Muut saamiset						
Johdannaisten hintaero		20,8	0,0		56,6	0,0
Ennakkomaksut optiosopimuksista		1 432,2	2 109,8		1 161,9	2 043,4
Muut velat						
Johdannaisten hintaero		-47,2	0,0		-66,7	0,0
Ennakkomaksut optiosopimuksista		-315,5	-233,0		-512,1	-457,1
Muut siirtosaamiset ja -velat						
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset		-311,9	133,4		-237,3	238,4
		778,5	2 010,3		402,4	1 824,8
Arvostusero yhteensä			1 231,9			1 422,4

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kpl	Osuus osakkeista/ äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ				
Tietollmarinen Oy	1 530	30,00/70,00	0,2	0,2
Yhteensä			0,2	0,2

OMISTUSYHTEYSYRITYSTEN OSAKKEET JA OSUUDET

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	3	100,00/0,00	0,5	0,5
Kruunuvuoren Satama Oy	330	33,00/33,00	37,2	38,0
Russia Invest B.V.	54 450	27,23/27,23	0,1	0,1
Vakuutusosakeyhtiö Garantia	15 777	26,30/26,30	7,3	7,3
Yhteensä			45,1	45,9

MUUT SIJOITUKSET**Osakkeet ja osuudet****Kotimaiset yhtiöt, noteeratut**

Affecto Oyj	919 000	4,27	2,7	2,7
Ahlstrom Oyj	332 674	0,71	4,4	4,4
Alma Media Oyj	1 100 000	1,46	5,0	5,0
Amer Sports Oyj	4 173 564	3,52	35,8	46,8
Aspo Oyj	1 288 601	4,16	8,2	8,2
Atria Oyj	90 000	0,32/0,08	0,6	0,6
Basware Oyj	1 471 407	11,38	26,5	29,8
Biotie Therapies Oyj	16 732 271	3,70	6,7	6,7
CapMan Oyj	7 178 500	8,52/5,28	6,0	6,0
Cargotec Oyj	1 329 255	2,07/0,89	26,5	26,5
Citycon Oyj	29 344 735	8,98	75,4	75,4
Comptel Oyj	2 736 368	2,56	1,1	1,1
Cramo Oyj	346 931	0,83	2,7	2,7
Digia Oyj	1 000 000	4,79	2,6	2,6
Elisa Oyj	4 805 522	2,87	73,0	80,3
Exel Composites Oyj	689 400	5,79	2,3	4,0
F- Secure Oyj	8 839 432	5,57	13,6	13,6
Finnair Oyj	2 025 564	1,58	4,8	4,8
Finnlines Oyj	4 953 667	10,58	38,6	38,6
Fiskars Oyj Abp	1 675 871	2,04	21,0	27,9
Fortum Oyj	12 115 079	1,43	171,3	171,3
HKScan Oyj	218 298	0,40/0,14	0,8	0,8
Huhtamäki Oyj	2 838 832	2,65	32,9	34,8
Ilkka-Yhtymä Oyj	606 397	2,36/2,37	2,7	3,1
Kemira Oyj	6 450 143	4,15	73,9	75,9
Kesko Oyj	2 809 777	2,85/1,41	69,3	69,3
KONE Oyj	2 680 910	1,03/0,44	87,5	149,6
Konecranes Oyj	2 174 664	3,44	48,7	55,5
Lassila & Tikanoja Oyj	1 547 803	3,99	18,0	18,0
Lemminkäinen Oyj	345 869	1,76	4,9	4,9
Lännen Tehtaat Oyj	53 800	0,85	0,6	0,8
Marimekko Oyj	265 419	3,28	2,9	3,8
Martela Oyj	335 400	8,07/2,14	1,7	1,7
Metso Oyj	3 756 964	2,50	111,1	120,3
Metsä Board Oyj	13 347 625	4,07/7,90	29,4	29,4
Neste Oil Oyj	6 051 486	2,36	59,1	59,1
Nokia Oyj	71 219 299	1,90	187,9	208,4
Nokian Renkaat Oyj	3 789 890	2,87	111,3	113,9
Okmetic Oyj	1 549 985	8,97	6,6	7,8
Olvi Oyj	779 026	3,75/0,85	4,8	15,2
Oral Hammaslääkärit Oyj	450 000	5,15	1,4	1,4
Oriola-KD Oyj	5 145 792	3,40/4,96	9,3	11,5
Orion Oyj	3 084 537	2,18/4,16	41,7	67,9
Outokumpu Oyj	80 153 368	3,86	63,6	63,6

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kpl	Osuus osakkeista/ äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Outotec Oyj	2 440 935	5,33	65,8	103,4
PKC Group Oyj	2 202 923	10,23	19,7	34,0
Pohjola Pankki Oyj	31 955 142	10,00/5,42	239,9	358,2
Ponsse Oyj	392 666	1,40	2,3	2,3
Pöyry Oyj	5 426 977	9,08	15,9	15,9
Raisio Oyj	5 452 178	3,30/0,67	13,5	16,7
Ramirent Oyj	3 295 154	3,03	20,5	20,5
Rapala VMC Oyj	883 899	2,24	4,3	4,3
Rautaruukki Oyj	1 332 210	0,95	7,9	7,9
Sampo Oyj	5 595 367	1,00/0,99	110,7	136,1
Sanoma Oyj	4 032 220	2,48	29,9	29,9
Sievi Capital Oyj	580 000	0,96	0,5	0,5
Siili Solutions Oyj	71 000	4,54	0,5	0,5
Sponda Oyj	27 052 730	9,56	78,4	97,4
SRV Yhtiöt Oyj	308 003	0,84	1,0	1,0
Stockmann Oyj Abp	860 269	1,19/0,74	11,8	11,8
Stonesoft Oyj	724 900	1,14	1,0	1,0
Stora Enso Oyj	13 512 490	1,71/1,89	72,1	72,1
Suominen Oyj	26 422 103	10,74	9,2	9,2
Talentum Oyj	4 308 383	9,73	5,0	5,0
Talvivaara Kaivososakeyhtiö Oyj	16 751 914	6,15	20,8	20,8
Technopolis Oyj	7 921 177	10,48	26,4	29,9
Teleste Oyj	953 854	5,09	3,9	3,9
Tieto Oyj	2 697 859	3,73	36,9	40,2
Tikkurila Oyj	4 619 940	10,47	67,6	67,6
Tulikivi Oyj	1 902 380	5,12/1,55	1,0	1,0
UPM-Kymmene Oyj	10 961 980	2,08	96,5	96,5
Uponor Oyj	1 402 052	1,92	13,5	13,5
Vacon Oyj	858 968	5,62	22,7	34,5
Vaisala Oyj	660 000	3,62/0,80	10,5	10,5
Wärtsilä Oyj Abp	3 909 525	1,98	79,8	127,6
YIT Oyj	3 774 568	2,97	42,7	55,7
Muut	3 119 266		1,2	1,2
Yhteensä			2 632,2	3 106,3
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Aloitusrahasto Vera Oy	1 500	3,12	2,6	2,6
Arek Oy	2 520 000	18,00	2,5	2,5
DNA Oy	424 689	4,42	40,3	40,3
EcoStream Oy	147 315	5,25	2,0	2,0
Ekokem Oy Ab	490 700	13,94	19,6	19,6
Enfo Oyj	11 202	1,90	0,8	0,9
Faron Pharmaceuticals Oy	40 384	2,78	1,0	1,0
Fingrid Oyj	661	19,88/17,15	135,7	222,0
GreenStream Network Oyj	1 200 000	19,87	0,6	0,6
Holiday Club Resorts Oy	195 121	7,52	4,0	4,0
Keliber Oy	47 415	12,97	1,2	1,2
Mediverkko Yhtymä Oy	600 000	5,44	3,0	3,0
Osuuskunta KPY	761 900	13,73	12,1	12,1
PHP Holding Oy	3 568	1,76/0,22	3,7	3,7
Pohjolan Voima Oy	1 500 000	4,13	70,7	70,7
Porasto Oy	2 080	12,82	0,6	0,6
PRT-Forest Oy	6 000	10,02	3,6	3,6
SATO Oyj	8 135 145	15,95	30,2	105,8
SSP Yhtiöt Oy	1 093	1,14	0,6	0,6
Tornator Oy	375 000	7,50	6,0	31,0
VVO-yhtymä Oyj	1 332 330	18,00	36,2	78,1
Muut	15 036 930		3,3	3,3
Yhteensä			380,4	609,1

OSAKKEET JA OSUUDET, EIMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
MUUT SIIJOITUKSET		
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut		
Alankomaat		
Aegon N.V.	5,0	5,0
Akzo Nobel N.V.	5,5	6,3
Corio NV	2,6	2,6
EADS European Aeronautic Defence and Space Company	4,8	8,3
Eurocommercial Properties N.V.	5,3	5,9
ING Groep N.V. ordinary	10,8	10,8
Koninklijke Ahold N.V.	4,9	5,1
Koninklijke KPN NV	5,6	5,6
Koninklijke Philips Electronics N.V.	6,3	6,3
STMicroelectronics N.V.	4,4	4,4
Unilever N.V.	4,2	4,7
Australia		
PanAust Limited	4,0	4,7
Belgia		
KBC Bankverzekering NPV	3,1	4,1
Bermuda		
Höegh LNG Holdings Ltd.	3,2	3,3
Seadrill Ltd	2,9	2,9
Espanja		
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A.	14,1	14,2
Banco Santander S.A.	19,8	19,8
Gas Natural SDG, S.A.	1,8	2,1
Iberdrola S.A. ordinary	5,3	5,3
Repsol SA	4,4	4,4
Telefonica S.A.	4,0	4,0
Iso-Britannia		
Amlin PLC	2,2	2,8
Anglo American Plc	5,2	5,2
Antofagasta	0,8	0,8
Arm Holdings Plc	8,9	11,3
Astra Zeneca	14,1	14,4
Aviva Plc.	2,0	2,3
BAE Systems Plc	8,9	8,9
Barclays Plc	11,8	12,7
BG Group Plc ordinary	14,9	14,9
BHP Billiton Plc ordinary	24,3	26,2
BP Plc. ordinary UK listing	34,4	34,4
British American Tobacco p.l.c.	3,2	3,2
British Land Co ordinary	7,7	8,6
BT Group Plc	8,4	12,9
Centrica Plc	5,0	6,8
Compass Group Plc	2,4	5,4
Diageo Plc ordinary	3,1	6,2
GlaxoSmithKline Plc ordinary	29,2	29,2
Hammerson PLC	6,2	6,9
HSBC Holding Plc ordinary	35,6	47,1

OSAKKEET JA OSUUDET, EIMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Land Securities Group plc	10,6	12,0
Lloyds Banking Group plc	6,2	6,2
National Grid Plc.	9,8	11,3
Pearson Plc ordinary	4,9	4,9
Prudential Corporation Plc ordinary	3,5	5,9
Reckitt Benckiser Group Plc	4,7	5,5
Rio Tinto Plc	16,6	20,5
Rolls-Royce Holdings Plc	5,4	10,8
Royal Dutch Shell Class A	53,1	56,4
SABMiller plc	46,5	46,5
Scottish & Southern Energy Plc	4,7	4,7
Smith & Nephew Plc	3,7	4,6
Standard Chartered Plc	0,7	1,0
Tesco Plc	10,0	10,0
Tullow Oil plc	4,7	4,9
Unilever Plc. UK listing	7,7	9,5
William Morrison Supermarkets plc	4,8	4,8
Vodafone Group Plc ordinary	28,9	29,6
Xstrata Plc	14,9	14,9
Muut	0,1	0,1
Italia		
Assicurazioni Generali Spa	3,7	3,7
Enel S.p.A.	4,8	4,8
ENI Spa registered	16,2	16,2
Fiat Industrial S.p.A	0,6	1,8
Intesa Sanpaolo S.p.A.	3,9	3,9
Mediobanca Spa	2,3	2,3
Saipem S.p.A.	2,7	2,7
Snam S.p.A	2,1	2,1
Telecom Italia Spa	10,8	10,8
Unicredit SpA	6,5	7,7
Muut	0,0	0,0
Itävalta		
OMV AG	1,2	1,2
Jersey		
Experian Group Ltd	4,1	4,1
Shire Plc	1,6	1,6
WPP Group Plc	8,3	10,9
Luxemburg		
ArcelorMittal S.A.	2,1	2,1
Tenaris S.A.	1,4	1,9
Norja		
Clavis Pharma ASA	0,5	0,5
DnB ASA	5,8	6,0
Norsk Hydro ASA	4,6	4,6
Norwegian Property ASA	8,2	8,2
Statoil ASA	7,0	7,5
Storebrand ASA	3,1	4,2
Telenor ASA	2,8	3,6
Yara International ASA	4,4	4,6

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Portugali		
EDP – Energias de Portugal, S.A.	0,7	0,7
Galp Energia, SGPS, S.A	0,9	0,9
Ranska		
Air Liquide SA	12,5	14,0
Alcatel-Lucent SA	17,1	17,1
Alstom S.A.	0,9	1,1
AXA SA	20,4	20,5
BNP Paribas SA	16,4	16,4
Bouygues SA	1,2	1,2
Carrefour	2,7	3,0
Compagnie de Saint-Gobain	9,8	9,8
Electricite De France	0,9	0,9
GDF Suez (Gaz de France)	5,8	5,8
Klepierre	5,2	6,6
Lafarge SA	3,5	5,2
Lagardere S.C.A.	10,0	11,1
Michelin	6,2	7,1
Pernod-Ricard SA	2,3	2,8
Publicis Groupe	2,2	2,9
Renault SA	2,4	2,4
Sanofi-Aventis SA	22,4	32,8
Schneider Electric SA	6,5	8,1
Societe Generale s.A	14,7	16,2
TotalFinaElf SA	28,9	28,9
Unibail-Rodamco SE	11,7	15,0
Vinci S. A.	4,5	4,5
Vivendi SA	21,8	25,5
Muut	0,2	0,2
Ruotsi		
Atlas Copco AB	9,1	10,5
Atrium Ljungberg AB	6,6	7,6
Castellum AB	3,9	4,5
Ericsson LM AB B	25,8	28,0
Fabege AB	7,0	8,4
Hennes & Mauritz s.B	14,6	14,6
Hufvudstaden AB-A	5,4	7,5
Intrum Justitia AB	13,2	17,5
Kungsleden AB	3,3	3,3
Nordea Bank AB EUR	40,3	40,3
Nordea Bank AB SEK	79,3	80,8
Sandvik Ab	2,1	2,1
Skandinaviska Enskilda Banken AB s.A	3,1	3,3
Sotkamo Silver AB	1,7	1,7
Svenska Cellulosa AB	3,0	3,8
TeliaSonera AB	99,0	99,6
Volvo Ab s.B	13,9	13,9
Muut	0,3	0,3
Saksa		
Adidas AG	10,2	10,4
Allianz SE (Societas Europaeae), registered shares	14,2	19,5
BASF SE	24,6	29,4
Bayer AG	11,6	19,1
Bayerische Motoren Werke AG	3,5	7,7
Beiersdorf Ag	2,5	2,6
Celesio AG	6,6	6,6

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Commerzbank Ag ordinary	6,1	6,1
Continental AG	1,1	1,6
Daimler Ag ordinary registered	10,5	13,0
Deutsche Bank Ag, registered shares	16,3	17,3
Deutsche Boerse Ag	2,1	2,1
Deutsche Post AG	10,7	13,9
Deutsche Telekom Ag, registered shares	9,7	9,9
E.On SE	9,1	9,1
GSW Immobilien AG	2,2	3,2
Heidelberger Zement AG	0,8	0,9
Lanxess AG	2,6	3,0
Linde AG	8,3	11,1
MAN SE	1,5	2,6
Metro AG	6,5	6,5
Münchener Rückversicherungs- Gesellschaft AG	8,4	10,8
Porsche Automobil Holding SE	2,3	2,3
Rhoen-Klinikum AG	3,9	4,1
RWE Ag	5,1	5,1
SAP Ag ordinary shares	31,9	45,6
Siemens AG	19,6	22,9
Thyssen Krupp Ag	4,0	4,2
Volkswagen AG	5,7	10,3
Sveitsi		
ABB Ag	15,2	17,2
ABB Ltd	1,6	1,8
Compagnie Financiere Richemont SA s.A	1,3	2,9
Credit Suisse Group AG	10,6	10,6
Holcim Ltd	1,5	1,6
Nestle SA registered	19,4	28,2
Novartis AG registered	38,5	46,5
Roche Holdings AG	25,6	36,3
SGS SA- REG	1,8	2,4
Swiss Re AG	5,1	6,9
Syngenta AG	8,1	12,8
Transocean Ltd.	4,2	4,2
UBS AG registered	13,0	13,5
Zurich Financial Services AG	12,0	14,0
Tanska		
A P Moller – Maersk A/S, s.B	6,3	6,3
Den Danske Bank A/S	2,9	3,1
Novo Nordisk A/S s.B	7,2	9,8
Viro		
Tallinna Vesi AS	0,7	0,7
Venäjä		
IDGC North-West	2,6	2,6
MRSK Holding of Interregional Distribution Network	2,0	3,8
OJSC Moscow Exchange MICEX RTS, RUB	53,6	53,6
Yhdysvallat		
Hewlett-Packard Company	5,9	5,9
Microsoft Corporation	15,2	15,2
NVIDIA Corporation	11,7	11,7
Unisys Corporation	6,1	6,1
Yhteensä	1 777,7	1 997,7

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat		
Luxemburg		
Lakeside Network Investments Sarl	60,0	60,0
Yhdysvallat		
Muut	0,1	0,1
Yhteensä	60,1	60,1
Omistussuudet ulkomaisissa yhtiöissä 0,0001–15,7872 %.		
Yli 1 % omistukset yhtiössä:		
OJSC Moscow Exchange MICEX RTS, RUB	15,79 %	
Lakeside Network Investments Sarl	10,00 %	
Sotkamo Silver AB	8,48 %	
IDGC North-West	3,34 %	
Intrum Justitia AB	1,94 %	
Clavis Pharma ASA	1,40 %	
Norwegian Property ASA	1,30 %	
Unisys Corporation	1,06 %	
Korkorahastot		
Apollo Offshore Credit Fund A-Initial Series	7,5	7,5
Apollo Offshore Credit Fund Ltd A-02-07	7,2	7,2
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	45,8	66,6
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	59,4	106,7
BlackRock Eur Instl Cash Series	225,6	225,6
Fidelity Funds – US High Yield	34,4	38,6
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	183,5	183,5
GS Euro Liquid Reserves Fund (inst.Dist)	464,4	464,4
JPM Euro Liquidity Institutional (flex dist.)	412,2	412,2
McDonnell Loan Opportunity Fund (Offshore) class A	2,0	2,0
McDonnell Loan Opportunity Fund (Offshore) class B	3,0	3,0
Morgan Stanley Euro Liquidity Fund (Institutional)	288,2	288,2
New Amsterdam Capital European Credit Fund Cl. SC	1,7	1,7
New Amsterdam Capital European Credit Fund Class D	2,0	2,0
OP-High Yield Fund A	20,0	27,1
OP-Likvidi A	100,0	100,1
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	31,4	57,3
Muut	0,0	0,0
Yhteensä	1 888,4	1 993,8
Osakerahastot		
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	29,0	78,2
Aberdeen Global China Equity	48,6	105,3
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	54,0	112,5
Accendo Capital SICAV	12,9	12,9
Alfred Berg Small Cap Finland B (kasvu) rahasto	5,2	12,3
Amundi Asian Growth Institutional Fund Class VII	3,5	4,5

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
AXA Rosenberg Japan Small Cap Alpha Fund	25,9	25,9
Bosera China Fund Plc Class 1	6,0	6,0
Capman Public Market Fund FCP-SIF Class A	20,7	31,4
Carnegie Global Health Care Fund	24,7	33,8
Carnegie Medical	47,0	70,7
China AMC CSI 300 Index ETF	23,2	25,1
CIP Emerging Markets Equity Fund I	34,4	48,9
DB X TRACKERS MSCI EM LATIN ETF	47,4	47,4
DB X-tracker Asia x-JP	10,4	10,8
DB X-trackers MCSI Pan Euro ETF	25,1	25,3
DB X-trackers MCSI Small Cap ETF	49,7	55,4
DB X-trackers MSCI ETF	23,3	25,0
East Capital Balkan Fund	8,4	8,4
East Capital Bering Balkan Fund USD	2,8	2,8
East Capital Bering Russia Fund class A	8,5	8,5
East Capital Bering Ukraine Fund class A Master	1,8	1,8
East Capital Bering Ukraine Fund Class R	6,0	6,0
Evli Greater Russia B	24,2	24,2
FC Global Climate Opportunities	4,7	4,7
FIM Brazil	13,4	13,4
FIM Bric+	5,0	5,4
FIM Bric+ Small Cap	10,0	10,8
FIM Fenno	4,5	9,4
FIM Russia	8,4	9,1
Fondita Equity Spice	4,7	4,7
Fourton Fokus Suomi	4,2	4,2
Fourton Hannibal	4,0	4,0
Fourton Odysseus A	15,0	20,4
Fourton Stamina A	45,0	64,2
Health Care Select Sector SPDR ETF Fund	31,7	39,3
Icecapital European Property Fund B	6,6	6,6
Investec GS Asian Equity	45,0	49,5
Investec Pan Africa Fund I S6 USD	29,6	30,4
iShares MSCI Emerging Markets ETF	185,1	189,8
KJK Fund Baltic States B1 C	2,6	9,3
KJK Fund II, SICAV-SIF, Balkan A	10,0	10,2
Montanaro European Smaller Companies, Accum. Class	63,5	74,0
MSCI Europe value ETF	62,4	67,4
MSCI Nordic ETF	108,2	108,3
OP Kehittyvä Aasia	62,8	86,4
OP-Latinalainen Amerikka A	75,0	84,8
OP-Suomi Arvo A	3,3	6,2
OP-Suomi Pieniyhtiöt A	12,7	14,1
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	1,9	1,9
PAM USA Fund I	71,6	73,9
Parvest Equity Latin America I	20,2	42,7
PF (Lux) Small Cap Europe-Z	32,8	60,3
PowerShares Global Clean Energy Portfolio	6,1	6,1
Prosperity New Russian Generation, A share	4,2	5,3
Prosperity New Russian Generation, B share	4,2	7,9
Prosperity Quest II Unlisted Limited	20,1	20,1

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Prosperity Russia Domestic Fund A	11,2	13,2
Prosperity Voskhod Fund Limited	41,0	52,5
Relational Investors XX L.P.	47,5	63,5
Russel Japan Equity Fund A Accum	72,8	72,8
Russell Emerging Equity Fund A	147,3	219,2
Seligson & Co Russian Prosperity Fund Euro K	46,5	49,1
SPDR S&P 500 ETF Trust	625,4	738,2
Taaleritehdas ArvoRein	10,0	11,1
Taaleritehdas Lyydian Leijona Osake Kasvu	14,3	14,3
Timber Capital Forest Fund (A shares)	64,9	78,1
Timber Capital Forest Fund II (Ordinary shares)	0,9	0,9
UBS Global Innovators I-A2-Acc	6,5	6,5
Vanguard MSCI Emerging Markets ETF	310,4	331,4
Yhteensä	2 919,8	3 579,2
Kiinteistörahastot		
Aberdeen Indirect Property Partners Asia	17,5	17,5
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	56,2	57,3
AEW Value Investors Asia, LP	10,0	10,0
Alternative Property Income Venture	26,1	27,0
ARCH Capital – TRG Asian Partners, LP.	9,8	9,8
CapMan Hotels RE Ky	40,9	40,9
Capman Re II KY	13,2	16,3
Carlyle Europe Real Estate Partners II, L.P.	5,4	5,4
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	31,3	33,5
Curzon Capital Partners III, LP.	21,4	23,6
ECE European Prime Shopping Centre Fund	22,7	25,2
European Office Income Venture	9,2	9,2
European Property Investors Special Opportunities	32,0	32,0
European Property Investors, LP	4,9	4,9
European Retail Income Venture	14,8	14,8
Fosca II	19,0	19,0
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	30,6	33,1
Frogmore Real Estate Partners, L.P.	10,8	10,8
Goodman European Logistics Fund	15,0	15,0
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	26,7	31,9
Pradera European Retail Fund	13,2	13,2
Real Estate Fund Finland I Ky	5,4	5,4
Rockspring German Retail Box Fund	18,5	18,5
Sierra Portugal Fund	14,0	14,0
The Archstone German Fund	30,0	31,8
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	2,6	2,6
Yhteensä	501,5	522,8

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Pääomarahastot *)		
Access Capital LP	0,6	0,6
Advent Private Equity Fund III D	0,8	0,8
Alpha Private Equity Fund IV	1,4	1,4
Alpha Private Equity Fund V	14,9	21,3
Antin Infrastructure Partners FCPR	30,5	32,1
Apax Europe V – D, L.P.	3,8	3,8
Apax Europe VI – A, L.P.	16,4	16,4
Apax Europe VII -B, L.P.	61,9	71,0
Apax VIII	6,0	6,0
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	28,5	38,8
Arcadia II	5,0	5,0
Arcus European Infrastructure Fund 1 L.P.	20,9	20,9
Atlas Venture VI	0,8	0,8
Axa Secondary Fund IV L.P.	27,7	38,2
Baltic Investment Fund III L.P.	0,7	0,7
BC European Capital IX, LP	26,0	27,3
BC European Capital VIII	18,3	18,4
Bluedrip L.P.	15,0	15,0
Bridgepoint Europe II B	2,0	2,0
Bridgepoint Europe III	18,7	18,7
Bridgepoint Europe IV	31,5	35,9
CapMan Buyout Fund IX	36,1	39,7
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	12,9	16,7
CapMan Mezzanine V Fund FCP-SIF	7,3	8,6
Capman Technology Fund 2007 L.P.	2,2	2,2
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	11,0	16,8
Cidron Childsafe Limited	10,0	16,4
Coller International Partners V	17,8	27,8
Consumer Equity Investments Limited	12,3	12,3
CVC Europe V	21,7	27,3
Darwin Private Equity I	9,7	9,7
Dasos Timberland Fund I	12,0	12,0
Doughty Hanson & Co IV, Limited Part- nership 4	16,0	16,0
Doughty Hanson V	25,5	25,5
EPE Overseas Co-Investors L.P.	6,8	6,8
EQT VI Fund	11,4	11,4
European Mid Market Secondary Fund II LP	5,8	7,0
European Mid-Market Secondary Fund I	37,0	44,5
European Strategic Partners	3,3	3,3
GrowHow I Ky	0,7	0,8
HarbourVest Partners VI-Buyout Partnership Fund LP	1,4	1,4
HarbourVest Partners VI-Partnership Fund L.P.	3,7	3,7
HG Capital 5	7,5	8,2
HgCapital 6	22,5	24,9
Ilmarisen Suomi-Rahasto I Ky	7,1	7,1
Industri Kapital 2000 L.P. I	2,0	2,0
Intera Fund I Ky	7,8	9,4
Inveni Secondaries Fund II Ky	0,6	0,6
Isis IV L.P.	12,2	12,2
Kasvurahastojen Rahasto Ky	4,7	4,7
KKR 2006 Fund L.P.	22,7	22,9
KKR Asian Fund L.P.	15,3	23,9
KKR E2 Investors L.P.	0,9	1,6

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
KKR European Fund II, LP	18,9	18,9
KKR European Fund III	28,8	31,5
Lifeline Ventures Fund I Ky	0,9	0,9
Lifeline Ventures III AB	0,5	0,5
MB Equity Fund III Ky	7,4	10,3
MB Equity Fund IV Ky	10,8	10,8
Midinvest Fund II Ky	0,6	0,6
Montagu IV Co-Invest 1 LP	9,2	9,2
Montagu IV LP	15,5	15,5
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	25,7	36,9
Nordic Capital V	11,2	15,0
Nordic Capital VI	33,1	33,1
Nordic Capital VII	63,2	71,0
PAI Europe V FCPR	13,5	15,2
PAI Europe V LP	5,4	5,5
Partners Group European Mezzanine 2008	35,0	39,4
Permira Europe II LP2	0,8	0,8
Permira Europe III LP	7,7	7,7
Permira IV LP	56,2	57,2
Redtop Co-Invest LP	18,4	18,4
Seedcap Ky	0,6	0,6
Selected Mezzanine Funds I Ky	15,9	16,8
Selected Private Equity Funds I Ky	3,0	3,0
Sentica Buyout III Ky	14,8	19,3
Sentica Kasvurahasto II Ky	1,9	1,9
Silver Lake Partners III L.P.	27,1	28,4
Sponsor Fund II Ky	0,9	0,9
Sponsor Fund III Ky	12,9	13,4
The Fifth Cinven Fund	4,9	4,9
The First European Fund Inv L.P.	1,8	1,8
The Fourth Cinven Fund Limited Partnership	39,7	46,7
The Third Cinven Fund Limited Partnership	2,9	2,9
Towerbrook III	17,1	19,8
Vaaka Partners Buyout I Ky	2,9	2,9
Valhalla Co-Invest L.P.	10,1	13,2
Verdane ETF II SPV Ky	2,1	5,3
Verdane ETF III SPV K/S	1,3	1,3
Veronis Suhler Stevenson Communications PartnersIV	5,1	5,1
Muut	2,4	13,2
Yhteensä	1 229,7	1 402,7

OSAKKEET JA OSUUDET, EMOYHTIÖ 31.12.2012	Kirjanpi- toarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Muut rahastot		
Bluecrest Capital International F EUR	20,0	20,5
Brevan Howard Fund B Class Limited	19,4	33,5
Citadel Kensington Global Strategies LTD	29,9	42,2
D.E Shaw Composite International Fund s. New Issue	23,2	33,9
Davidson Kempner Int. Ltd. - Class C Tranche 4	18,4	26,9
HBK Offshore Fund Ltd class C	19,0	23,8
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	5,2	6,0
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	18,6	24,9
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	10,2	11,7
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Apr2011	0,7	0,9
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Feb2010	1,1	1,1
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Jan2008	11,8	15,6
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Jul2011	1,1	1,4
Palmetto Q4 2012 Sandy Dev. Class D 01Jan2008	1,5	2,0
Paulson Credit Opportunities Ltd.	2,7	33,8
QVT CSI Offshore A1137	0,7	0,8
QVT Offshore Class 1-NI 1075	14,1	15,0
QVT SLV Offshore Ltd. B1146	2,2	2,5
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	2,4	2,5
Solon Capital Ltd Class S	0,8	1,0
Ursus International Ltd. B/1	8,4	8,4
Vicis Capital Fund (International)	2,7	2,7
Muut	1,6	1,8
Yhteensä	215,7	313,0
Yhteensä	11 605,5	13 584,8

*) Ei sisällä kiinteistörahoja.

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 0,5 miljoonan euron omistukset.

Milj. €	2012	2011
AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET, EMOYHTIÖ		
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	1,1	1,8
Käypä arvo	21,2	22,3
Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita. Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä. Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset.		
LAINASAAMISET, EMOYHTIÖ		
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	466,3	596,9
Takausvakuutus	183,5	157,3
Muu vakuus	253,6	285,9
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	903,4	1 040,1
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	545,8	640,0
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	1 449,2	1 680,2
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	465,4	549,2
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	-	0,5
Muut lainasaamiset	689,4	796,0
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	1 154,8	1 345,7
Lähipiirilainat		
Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	149,1	136,7
Osakkuusyrityksille myönnettyt lainat	184,6	191,5
Lainojen laina-ajat ovat 10–29 vuotta ja ne ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kerta-lyhenteisiä lainoja. Lainat on pääsääntöisesti sidottu joko kiinteään tai vaihtuvaan TyEL-viitekorkoon.		

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2012	2011	2012	2011
OMAN PÄÄOMAN ERITTELY				
Oma pääoma				
Pohjarahasto				
1.1.	23,0	-	23,0	-
Siirto muista rahastoista	-	23,0	-	23,0
Takuupääoma				
1.1.	-	23,0	-	23,0
Takuupääoman takaisinmaksaminen	-	-23,0	-	-23,0
	23,0	23,0	23,0	23,0
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot				
1.1.	54,5	74,9	54,5	74,9
Siirto pohjarahastoon	-	-23,0	-	-23,0
Jaettu takuupääoman korko	-	-0,6	-	-0,6
Varainsiirtovero takuupääoman takaisinmaksamisesta	-	-0,4	-	-0,4
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	5,7	3,5	5,7	3,5
Muut rahastot	-	-	0,6	0,6
	60,2	54,5	60,8	55,1
Edellisten tilikausien voitto (tappio)				
1.1.	5,8	4,9	-53,0	-47,0
Jaettu takuupääoman korko	-	-1,1	-	-1,1
Lahjoitusvaroihin siirretty	-0,1	-0,3	-0,1	-0,3
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-5,7	-3,5	-5,7	-3,5
	-	-	-58,8	-52,0
Tilikauden voitto (tappio)	3,0	5,8	3,6	-1,0
	86,3	83,3	28,6	25,0
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:				
Takuuosuuden omistajien osuus				
Takuupääoma	-	-	-	-
Ehdotettu voitonjako takuupääoman omistajille	-	-	-	-
Vakuutuskenottajien osuus	86,3	83,3	28,6	25,0
Yhteensä	86,3	83,3	28,6	25,0
Voitonjakokelpoiset varat, emoyhtiö				
Tilikauden voitto (tappio)	3,0	5,8		
+ Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	60,2	54,5		
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	63,3	60,3		

Milj. €	2012	2011
VAKUUTUSTEKNISEN VASTUUVELAN ERITTELY		
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	13 088,5	12 734,3
Osittamaton lisävakuutusvastuu	477,6	406,3
Ositettu lisävakuutusvastuu	62,4	55,2
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	167,3	-155,1
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	13 795,8	13 040,7
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	10 804,0	10 167,8
Tasotusvastuu	986,0	996,9
Korvausvastuu yhteensä	11 790,0	11 164,7
Vakuutustekninen vastuuvetä yhteensä	25 585,9	24 205,5
VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET, EMOYHTIÖ		
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,3	0,3
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit	508,2	508,1
käteinen ¹⁾	41,6	8,4
Reposopimusten vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit	0,0	4,9
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo käteinen ¹⁾	23,0	32,0
¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 64,6 miljoonaa euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispantit 1 555,1 miljoonaa euroa sisältyvät tase-erään muut velat.		
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	1 585,7	1 000,0
Muut sijoitussitoumukset	51,8	52,2
Johdannaissopimukset		
Ei-suojavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	-965,2	-1 413,2
käypä arvo	0,0	0,0
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus	14 393,5	27 756,9
käypä arvo	276,2	508,0
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	-15 865,7	-27 354,7
käypä arvo	-225,8	-233,9
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	-5 004,7	-22 847,7
käypä arvo	44,8	140,3

Milj. €		2012	2011
Valuuttajohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	4 587,1	4 654,9
	käypä arvo	5,9	-22,7
Suljetut,	käypä arvo	4,1	-0,5
Optiosopimukset			
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus	17 177,2	12 609,6
	käypä arvo	1 429,7	1 466,0
Avoimet, asetetut,	kohde-etuus	-5 239,1	-4 204,5
	käypä arvo	-222,6	-322,4
Osakejohdannaiset			
Futuuri- ja termiinisopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	-1 782,8	-4 099,9
	käypä arvo	0,4	43,4
Optiosopimukset			
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus	16 347,7	15 846,9
	käypä arvo	614,0	207,5
Avoimet, asetetut,	kohde-etuus	-911,2	-4 242,6
	käypä arvo	-29,4	-88,8
Tuotonvaihtosopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	-536,3	-190,6
	käypä arvo	1,0	4,8
Muut johdannaisopimukset			
Futuuri- ja termiinisopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	53,2	121,5
	käypä arvo	80,6	79,9
Optiosopimukset			
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus	241,9	386,7
	käypä arvo	34,9	54,5
Avoimet, asetetut,	kohde-etuus	0,0	-109,8
	käypä arvo	0,0	-4,7
Tuotonvaihtosopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	56,8	150,0
	käypä arvo	-3,4	-6,9
Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.			
Arvostusperiaatteet			
Noteerattujen johdannaisten käyvät arvot on laskettu käyttäen pörssissä noteerattua hintaa. Noteeraamattomien osake- ja hyödykejohdannaisten käyvät arvot perustuvat vastaavanlaisten noteerattujen sopimusten markkinahintoihin tai ulkopuolisten tahojen antamiin arvioihin käyvistä arvoista. Korko- ja valuuttajohdannaisten käyvät arvot perustuvat markkinanoteerauksiin, ulkopuolisten tahojen antamiin arvioihin käyvistä arvoista tai ne on määriteltä käyttäen yleisesti tunnettuja teoreettisia hinnoittelumalleja.			
Yhteisvastuumäärä			
Yhtiö kuuluu Osuuspankkikeskus Osk:n edustamaan verovelvollisuusryhmään. Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.			
Arvonlisäveron tarkistusvastuu		4,5	4,6
Leasing- ja vuokravastuut			
Seuraavana vuonna erääntyvät		1,0	1,3
Myöhempinä vuosina erääntyvät		0,4	1,1
Muut vastuusitoumukset		2,9	2,7

Milj. €	2012	2011
TOIMINTAPÄÄOMA, EMOYHTIÖ		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	86,2	83,2
Tilinpäätössiirtojen kertymä	2,7	2,5
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	4 196,0	3 378,9
Osittamaton lisävuutusvastuu	477,6	406,3
Muut erät	-13,8	-13,4
Tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava osa	1 003,6	951,2
	5 752,4	4 808,7
TVYL 17 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	481,7	456,6
Runasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	986,0	996,9
Työeläkevakuutusyhtiön 16 §:n mukainen toimintapääoma ilman tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavaa osaa	4 748,8	3 857,5
Työeläkevakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä ilman lain 853/2008 mukaisia väliaikaisia huojennuksia vuosille 2008–2011	1 851,6	1 312,2

TUNNUSLUVUT JA ANALYYSIT

Tiivistelmä tunnusluvuista	2012	2011	2010	2009	2008
Vakuutusmaksutulo, milj. €	4 019,3	3 725,5	3 383,2	3 184,1	3 264,4
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. € ¹⁾	3 847,8	3 567,3	3 266,3	3 056,7	2 701,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, milj. €	2 048,4	-1 153,0	2 738,8	3 410,4	-4 571,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	7,5	-4,0	10,8	15,8	-17,7
Liikevaihto, milj. €	5 269,2	3 210,3	4 597,9	5 156,3	-193,7
Kokonaisliikekulut, milj. €	144,0	130,9	128,0	121,4	113,5
Kokonaisliikekulut % liikevaihdosta	2,7	4,1	2,8	2,4	negat.
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut	108,7	95,9	92,1	87,5	83,3
% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Kokonaistulos, milj. €	931,2	-1 791,9	1 706,2	2 180,4	-4 338,1
Vastuuvelka, milj. €	25 585,9	24 205,5	24 657,4	22 609,7	20 612,8
Toimintapääoma, milj. €	5 752,4	4 808,7	6 578,2	4 876,9	2 673,0
% vastuuvasta ²⁾	23,9	21,1	29,7	24,0	14,0
suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,16	2,54	2,60	2,73	1,99
Tasotusvastuu, milj. €	986,0	996,9	1 067,9	971,4	993,9
Eläkevarat, milj. € ³⁾	29 781,9	27 584,3	28 664,1	25 084,2	21 624,8
Siirto asiakashyvityksiin (%) TyEL-palkkasummasta	0,37	0,35	0,48	0,37	0,21
TyEL-palkkasumma, milj. €	16 694,2	15 923,8	14 702,0	14 041,0	14 623,0
YEL-työtulosumma, milj. €	1 366,9	1 268,7	1 142,8	1 088,3	1 049,2
TyEL-vakuutuksia ⁴⁾	37 462	36 511	36 767	35 840	35 793
TyEL-vakuutettuja	529 000	515 000	501 000	472 000	480 000
YEL-vakuutuksia	58 776	56 717	53 660	52 243	52 814
Eläkkeensaajia	307 934	302 093	295 827	282 982	273 605

¹⁾ Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja

²⁾ Suhdeluku laskettu prosenttina vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvasta

³⁾ Vastuuvelka + arvostuserot

⁴⁾ Vakuutusopimuksen tehneiden työntekijöiden vakuutukset

TULOSANALYYSI

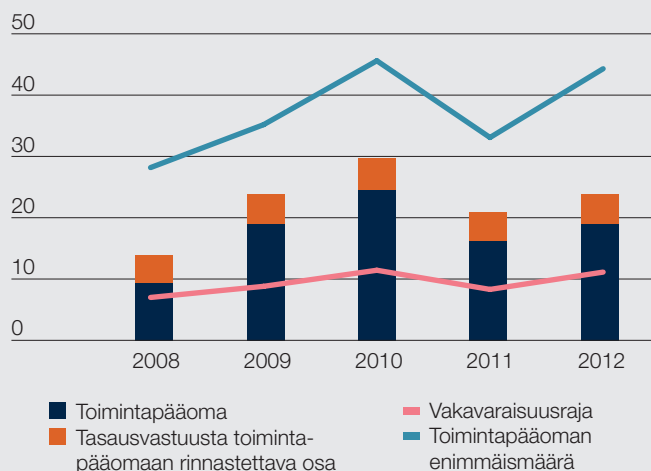
Milj. €	2012	2011	2010	2009	2008
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	-7,0	-69,4	96,4	-22,5	76,4
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	911,2	-1 756,2	1 578,1	2 175,2	-4 449,2
+Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 048,4	-1 153,0	2 738,8	3 410,4	-4 571,5
-Vastuuvelan tuottovaatimus	-1 137,1	-603,2	-1 160,7	-1 235,3	122,3
Hoitokustannustulos	27,0	33,7	31,6	27,7	34,7
Kokonaistulos	931,2	-1 791,9	1 706,2	2 180,4	-4 338,1
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	869,2	-1 846,9	1 635,2	2 128,4	-4 369,1
Tasotusvastuun muutokseen	-10,9	-71,0	96,6	-22,5	76,0
Toimintapääoman muutokseen	880,1	-1 775,9	1 538,6	2 150,9	-4 445,1
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	59,8	-1 153,9	6,9	685,0	-3 361,1
Arvostuserojen muutokseen	817,1	-627,8	1 532,2	1 462,5	-1 088,2
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0,2	0,1	-5,4	-0,5	-1,9
Tilikauden voittoon	3,0	5,8	4,9	3,9	6,0
Siirtoon asiakashyvityksiin	62,0	55,0	71,0	52,0	31,0
Yhteensä	931,2	-1 791,9	1 706,2	2 180,4	-4 338,1

VAKAVARAISUUS

	2012	2011	2010	2009	2008
Toimintapääoma ja sen rajat					
(% :na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvélasta)					
Vakavaraisuusraja	11,1	8,3	11,4	8,8	7,0
Toimintapääoman enimmäismäärä	44,3	33,1	45,6	35,2	28,2
Toimintapääoma ¹⁾	23,9	21,1	29,7	24,0	14,0

¹⁾ Vuosina 2008–2012 sisältää tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavan erän

Vakavaraisuus, % vastuuvélasta

SIJOITUSJAKAUMA (KÄYVIN ARVOIN)

	2012		2011		2010		2009		2008	
	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%
Lainasaamiset ¹⁾	2 352,0	8,3	2 796,6	10,3	3 137,8	11,2	3 211,8	12,8	2 695,6	12,9
Joukkovelkakirjalainat ^{1) 2)}	8 785,5	31,0	8 716,5	32,1	8 328,2	29,6	8 954,3	35,6	8 574,8	41,1
sisältää korkorahastoja	503,3	1,8	458,7	1,7	696,6	2,5	595,8	2,4	598,6	2,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2) 3)} *	739,9	2,6	150,3	0,6	202,2	0,7	579,1	2,3	122,4	0,6
sisältää korkorahastoja *	1 490,5	5,3	-53,1	-0,2	-0,4	0,0	-0,2	0,0		
Osakkeet ja osuudet	13 010,2	45,9	12 228,0	45,1	13 425,0	47,7	9 856,8	39,1	6 969,4	33,4
Kiinteistösijoitukset ⁴⁾	3 465,7	12,2	3 237,1	11,9	3 028,4	10,8	2 577,9	10,2	2 509,5	12,0
sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	522,8	1,8	500,5	1,8	404,8	1,4	341,7	1,4	418,1	2,0
Sijoitukset yhteensä	28 353,4	100,0	27 128,4	100,0	28 121,7	100,0	25 179,8	100,0	20 871,7	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	0,7		0,2		3,1		3,2		3,6	

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin

³⁾ Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

⁴⁾ Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin

* Vähennetty saatuihin käteisvakuuksiin liittyvä velka

SJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTOERITTELY JA TULOS

Milj. €	2012	2011	2010	2009	2008
Suorat nettotuotot	851,3	774,6	554,1	735,6	374,6
Lainasaamiset	107,4	117,9	125,0	123,2	76,0
Joukkovelkakirjalainat	183,5	250,4	162,6	251,9	365,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	-2,2	-1,7	-1,8	10,9	46,4
Osakkeet ja osuudet	479,1	306,0	159,8	265,8	-182,4
Kiinteistösijoitukset	107,6	100,4	100,2	90,0	81,1
Sijoituslajeilte kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-24,1	1,6	8,3	-6,2	-11,9
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	379,9	-1 299,7	652,5	1 212,3	-3 857,9
Osakkeet ja osuudet	86,1	-718,1	706,8	687,3	-2 994,2
Joukkovelkakirjalainat	346,1	-538,4	-50,3	547,6	-872,4
Kiinteistösijoitukset	-35,6	-21,3	-1,7	-16,9	8,7
Muut sijoitukset	-16,6	-22,0	-2,2	-5,8	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	1 231,2	-525,1	1 206,6	1 947,9	-3 483,3
Arvostuserojen muutos ²⁾	817,1	-627,8	1 532,2	1 462,5	-1 088,2
Osakkeet ja osuudet	604,0	-833,9	1 477,2	1 082,2	-1 390,4
Joukkovelkakirjalainat	124,0	136,1	-66,1	350,1	232,9
Kiinteistösijoitukset	84,2	75,0	121,1	30,2	69,1
Muut sijoitukset	4,9	-5,1	0,0	0,0	0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 048,4	-1 153,0	2 738,8	3 410,4	-4 571,5
Vastuuvelan tuottovaatimus ³⁾	-1 137,1	-603,2	-1 160,7	-1 235,3	122,3
Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos	94,1	-1 128,4	45,9	712,6	-3 361,0
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	911,2	-1 756,2	1 578,1	2 175,2	-4 449,2
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	-382,2	112,8	-228,5	202,2	-703,3

¹⁾ Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset²⁾ Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset³⁾ Vuonna 2008 täydennyskerrointa vastaavaa korkovaatimusta ei lueta vastuuvelan tuottovaatimukseen

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE 1.1.–31.12.2012

	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin ¹⁾ milj. €	Sitoutunut pääoma ²⁾ milj. €	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle
	2012	2012	2012	2011	2010	2009	2008
Lainasaamiset	90,7	2 638,9	3,4	3,3	3,9	4,0	4,9
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	710,7	8 312,2	8,6	-1,1	1,6	17,1	-5,8
josta korkorahastot	57,1	457,8	12,5	0,3	14,2	38,3	-28,6
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{3)*}	5,8	288,4	2,0	-10,7	0,3	1,3	4,6
josta korkorahastot *	3,0	-95,2					
Osakkeet ja osuudet	1 097,5	12 759,7	8,6	-9,6	21,7	26,5	-36,9
Kiinteistösijoitukset ⁴⁾	167,7	3 288,6	5,1	6,4	9,0	-0,6	6,1
josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	11,4	508,8	2,2	8,9	6,1	-27,1	-5,2
Sijoitukset yhteensä	2 072,5	27 287,9	7,6	-4,0	10,8	15,8	-17,7
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-24,1	27 287,9	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 048,4	27 287,9	7,5	-4,0	10,8	15,8	-17,7

¹⁾ Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos – kauden aikana tapahtuneet kassavirrat
Kassavirralla tarkoitetaan ostojen/kulujen ja myyntien/tuottojen erotusta

²⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin/kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

³⁾ Sisältää ko. sijoituksiin tilastoitavien korkorahastojen tuotot

⁴⁾ Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot

* Vähennetty saatuihin käteisvakuuksiin liittyvä velka ja korkomenot

HOITOKUSTANNUSTULOS

Milj. €	2012	2011	2010	2009	2008
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	126,6	122,6	117,5	109,0	111,7
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksuosat	6,8	6,2	5,6	5,3	5,0
Muut tuotot	2,2	0,8	0,5	0,9	1,3
Hoitokustannustulo yhteensä	135,6	129,6	123,7	115,2	118,0
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-108,7	-95,9	-92,1	-87,5	-83,3
Muut kulut		0,0	0,0	0,0	0,0
Liikekulut yhteensä	-108,7	-95,9	-92,1	-87,5	-83,3
Hoitokustannustulos	27,0	33,7	31,6	27,7	34,7
Liikekulut % hoitokustannustulosta	80,1	74,0	74,5	75,9	70,6

¹⁾ Ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja ja lakisääteisiä maksuja

TYÖKYVYN YLLÄPITOTOIMINTA

Milj. €	2012	2011	2010	2009	2008
Vakuutusmaksutulo; työkyvyttömyysriskin hallintaosa	5,0	4,8	4,4	3,7	3,7
Korvauskulut; työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut	-5,1	-5,2	-7,4	-6,9	-4,9
	-0,1	-0,4	-3,0	-3,2	-1,2
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut/ Työkyvyttömyysriskin hallintaosa, %	102,6	109,0	167,6	188,0	132,2

RISKIENHALLINTA ILMARISESSA

1. RISKIENHALLINTA OSANA YHTIÖN JOHTAMISTA JA SISÄISTÄ VALVONTAA

Riskienhallinta on osa yhtiön normaalia johtamista ja sisäistä valvontaa. Riskienhallinta tarkoittaa menettely- ja toimintatapoja, joilla jatkuvasti tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan ja seurataan yhtiön toimintaan, lainmukaisuuteen ja sen tavoitteiden toteutumiseen liittyviä riskejä. Riskienhallinta toteutuu Ilmarisen johtamis- ja valvontajärjestelmän välityksellä ja perustuu yhtiön johtamista ja vastuuvollisuutta tukeville periaatteille. Näin riskienhallinta on osa yhtiön toimintatapoja, päätöksentekoa ja prosesseja siten, että se lisää tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä sekä tukee lainsäädännön, viranomaisten vaatimusten ja kansainvälisten normien noudattamista.

Menettelyt riskienhallinnan toteuttamiseen ja sen valvontaan perustuvat organisaatorakenteen, toimintaprosessien järjestämisen ja resurssien osalta tehtyjen päätösten pohjalle. Päätöksentekovaltuudet, päätöksenteon menettelyt, prosessien hallintorakenne ja niiden valvonta ovat sitä määrämuotoisempia, mitä suurempia potentiaalisia riskejä prosesseihin tai tehtäviin päätöksiin sisältyy. Toimintaprosesseissa määritetyt roolit ja vastuut, tehtävien asianmukainen eriyttäminen, käyttövaltuudet, tietojen oikeellisuuden varmistaminen, testatut varajärjestelyt sekä tietojärjestelmien ja prosessien dokumentointi ovat keskeisiä riskienhallinnan keinoja.

2. RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI JA VASTUUT

Riskienhallinnan yleiset puitteet

Riskienhallintaprosessit on yhdistetty osaksi organisaation hallintotapaa, strategiaa ja suunnittelua, johtamista, raportointiprosesseja, toimintaperiaatteita, arvoja ja kulttuuria. Riskienhallinnan puitteet on määritelty yhtiön riskienhallintasuunnitelmassa ja sitä sijoitustoiminnan osa-alueella täydentävässä sijoitussuunnitelmassa. Riskienhallinta integroituu osaksi toimintaa yhtiön prosessimäärittysten kautta; näin varmistuu paitsi toiminnan tehokkuus ja riskienhallintatietoisuus myös riskienhallinnan todennettavuus. Liiketoiminnan sekä johtamis- ja tukiprosessien määrittäminen ja kuvaaminen siten, että riskienhallinta on integroitu osa niistä, on edellytys toimivan riskienhallinnan toteutumiselle.

Riskienhallintaan kuuluu vastuu riskeistä, hallintakeinoista ja riskinkäsittelytehtävistä. Riskienhallinta ei ole organisaation muusta toiminnasta erillinen toiminto, vaan on osa johdon vastuualuetta ja kaikkia organisaation prosesseja, kuten strategista suunnittelua ja projektien sekä muutoksenhallinnan prosesseja. Työntekijöiden ja hallintoelinten tulee olla tietoisia niistä riskeistä, hallintakeinoista ja tehtävistä, joista he ovat vastuussa.

Vastuut riskienhallinnassa

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonta- ja riskienhallintajärjestelmän olemassaolosta ja toimi-

vuudesta. Hallitus käsittelee ja hyväksyy vuosittain Ilmarisen riskienhallintasuunnitelman ja sijoitussuunnitelman. Hallituksella on tarkastusvaliokunta, joka avustaa koko hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat yhtiön taloudelliseen raportointiin, riskeihin, sisäiseen valvontajärjestelmään sekä sisäisen tarkastajan ja tilintarkastajien työhön. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvoston puolesta eläkeratkaisutoimintaa ja sijoitustoimintaa seuraavat hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemat tarkastajat.

Ilmarisen ydin- ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu omien vastuualueidensa ja tekemiensä päätösten riskeistä sekä niiden hallinnasta. Näin nämä riskit omistavat tahot vastaavat riskienhallintaprosessin toteuttamisesta ja toiminnasta omilla vastuualueillaan määritettyjen puitteiden mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan liittyvien riskien tunnistamista, arviointia ja toimenpiteitä näiden riskien hallitsemiseksi. Lisäksi toteutuneista riskeistä ja läheltä piti -tilanteista raportoidaan yhtiössä määriteltyjen periaatteiden mukaisesti.

Yhtiön riskienhallintatoiminto (sekä omilla vastuualueillaan myös muut tukitoiminnot kuten lakiasiat, talous, henkilöstö ja viestintä sekä tietotekniikka) valvoo ja tukee toimivien riskienhallinnan menettelyjen ja toimintatapojen käyttöönottoa ja ylläpitoa riskit omistavissa toiminnoissa sekä avustaa näitä riskiraportoinnissa. Yhtiön riskienhallintatoiminto vastaa myös yhtiön riskienhallinnan periaatteiden ja puitteiden kehittamisestä. Ilmarisen riskienhallintatoimikunta toimii riskienhallinnan implementointia koordinoivana toimielimenä ja sen puheenjohtajana toimii yhtiön riskienhallintatoiminnosta vastaava johtaja.

Ilmarisen sisäinen tarkastus tukee yhtiön hallitusta ja toimitusjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida Ilmarisen toimintojen ja prosessien osalta niiden riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä johtamis- ja hallintomenettelyiden asianmukaisuutta, toimivuutta, tehokkuutta ja riittävyttä ja antaa suosituksia näiden parantamiseksi. Sisäisen tarkastuksen ohella myös tilintarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyttä. Tilintarkastajat arvioivat samalla sisäisen tarkastuksen toimivuutta ja sen tulosten käyttökelpoisuutta oman työnsä kannalta.

Ilmarisen Compliance- toiminnan tavoitteena on varmistaa yhtiön toimintaan kohdistuvaa ulkoista ja sisäistä luottamusta vahvistamalla hyvää riskienhallintakulttuuria ulkoisen ja sisäisen sääntelyn sekä hyvän markkinatavan noudattamisen osalta. Compliance-toiminnon keskeinen tehtävä on luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden varmistaminen ja liiketoiminnan johdon tukeminen tältä osin. Compliance-toiminto on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on varmistaa, että Ilmarisen kaikessa toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä, hyvää vakuutustapaa, hallituksen hyväksymiä työjärjestyksiä ja ohjeistuksia sekä sisäisiä menettelytapaohjeistuksia. Compliance-toiminnassa valvotaan ja varmistetaan säännösten

noudattamista mm. arvioimalla sisäisiä prosesseja ja menettelytapoja ja tekemällä tarpeellisia parannusehdotuksia johdolle ja liiketoiminnalle.

3. RISKIT JA NIIDEN LUOKITTELU

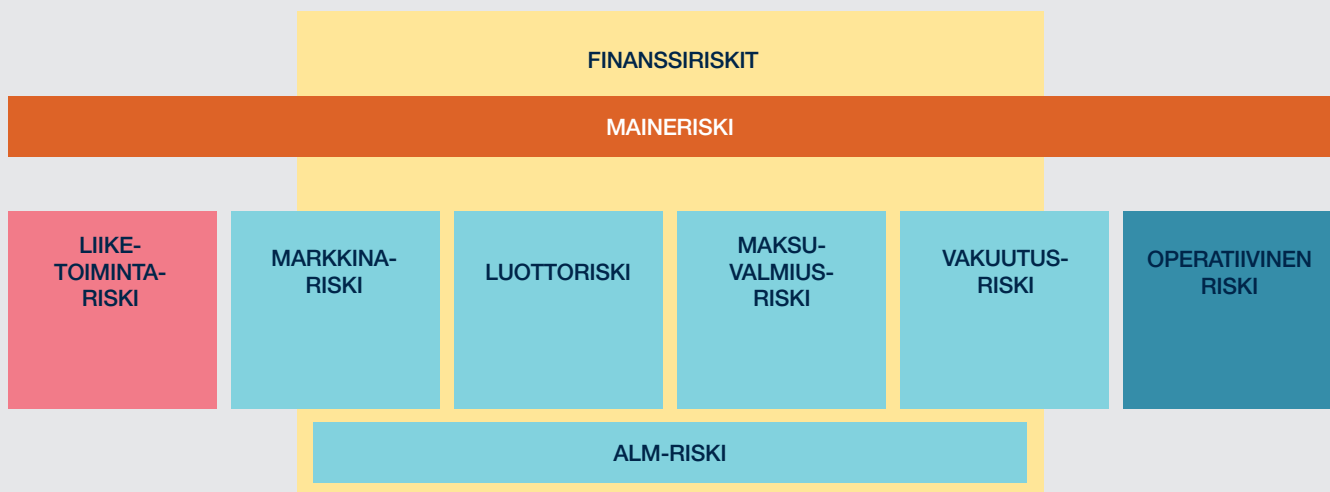
Ilmarisen menestyksellistä toimintaa vaarantavat riskit voivat olla mitä hyvänsä tekijöitä, jotka

- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin vastata moitteettomasti lakisääteisen tehtävän hoitamisesta,
- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin saavuttaa lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteensa tai
- muulla tavoin uhkaavat yhtiön toiminnan jatkuvuutta.

Ne voivat olla toisaalta tapahtumia, jotka estävät tai häiritsevät yhtiön toimintaa tai ne voivat toteutua käyttämättä jääneinä mutta liiketoiminnan kannalta tavoittelemisen arvoisina mahdollisuuksina.

Riskien hallinnan tehostamiseksi riskit jaotellaan Ilmarisessa riskiluokkiin noudattaen finanssisektorin vakavaraisuuskehikoissa (Basel II, Solvenssi II) käytettäviä riskiluokkien määrittäjiä.

Strategisesti merkittävät riskit uhkaavat oleellisesti yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista ja usein samalla yhtiön tulosta tai vakavaraisuutta. Strategisesti merkittävät riskit ovat vähäisempien riskien tavoin jaettavissa joko liiketoiminta-, finanssi-, maine- tai operatiivisiin riskeihin. Tämä jako on esitetty alla olevassa kuvassa.

Liiketoimintariskeillä tarkoitetaan kilpailutilanteen ja toimialan muutosten sekä liiketoimintapäätösten tai niiden toimeenpanon epäonnistumiseen liittyvää tappioriskiä.

Finanssirisikit käsittävät markkina-, luotto-, maksuvalmius- ja vakuutusriskit sekä riskin siitä, että taseen varojen ja velkojen yhteensopivuudelle asetetut vaatimukset ja tavoitteet eivät riittävissä määrin täyty (ns. ALM-riskin).

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riittämättömiin tai epäonnistuneisiin sisäisiin prosesseihin, henkilöstöön ja järjestelmiin tai ulkoisiin tapahtumiin liittyvää tappioriskiä.

Maineriski on riski sille, että yhtiön maineen heikkeneminen eri sidosryhmissä johtaa liiketoiminnan menetykseen ja tappioihin. Finanssisektorilla maineen vaurioituminen on usein liittynyt yllättäviin tappiutilanteisiin muissa riskiluokissa ja voi johtaa yrityksen itsenäisten toimintaedellytysten olennaiseen heikkenemiseen.

4. VAKUUTUSRISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Vakuutusmaksut ja vastuuvelka

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen. Molempien laskenta on määritelty yhtiön laskuperusteissa, jotka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa. Vakuutusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa laskuperusteiden

turvaavuus lain vaatimusten mukaisesti, mistä yhtiön aktuaari vastaa.

TyEL edellyttää, että STM ei saa ilman erityistä syytä vahvistaa eläkevakuutuksen ehtoihin tai laskuperusteisiin eroja, jotka vaikeuttavat TyEL:n toimeenpanoa tai eläkelaitosten yhteisten asioiden hoitamista. Edelleen lain mukaan eläkelaitosten on toimittava yhteistyössä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Edellä olevista seuraa, että vakuutusmaksun ja vastuuvelan laskuperusteet ovat kaikilla työeläkeyhtiöillä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta samanlaiset.

Vakuutusmaksu ja vastuuvelka sisältävät yhtiön omalla vastuulla olevaa liikettä ja yhteisellä vastuulla olevaa liikettä (tasausliikettä) vastaavat osat, joten myös riskit voidaan jaotella saman jaon mukaan. Jaottelu on myös tehtävissä sovellettavan vakuutuslain mukaan. Ilmarisen osalta 99 % vastuuvelasta on TyEL:n mukaista, joten lähes koko riski liittyy TyEL-toimintaan. YEL:n mukainen vakuutus on käytännössä kokonaan yhtiöiden ja viime kädessä valtion yhteisellä vastuulla, joten riskit yksittäiselle yhtiölle ovat merkityksellisiä. Seuraavassa tarkastellaankin vain TyEL:n mukaista vakuutusta ja siihen liittyviä riskejä.

TyEL:n omalla vastuulla oleva liike koostuu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyysliikkeistä sekä maksamattomiin vakuutusmaksuihin liittyvästä maksutappioliikkeestä. Keskeisiä tekijöitä riskien hallinnassa ovat odotettavissa olevan eliniän

pituuteen sekä eläkealkavuuteen ja korvausten suuruuteen liittyvä epävarmuus. Taloudellisesti olennaisimmat riskit koskevat kuolevuuteen ja työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen liittyvää epävarmuutta.

Laskuperusteissa käytetty kuolevuusoletus riippuu iästä, sukupuolesta ja syntymävuosiluokasta. Viimeksi mainittu riippuvuus on osoittautunut välttämättömäksi keskimääräisen elinajan trendinomaisen pitenemisen johdosta. Työeläkevakuuttajat TELA ry:n asettama työryhmä seuraa keskimääräisen elinajan kehitystä lakisääteisen työeläkejärjestelmän piirissä olevien osalta ja tekee tarvittaessa ehdotuksen laskuperusteiden muuttamiseksi. Kuolevuusperusteen muutos aiheuttaa tarpeen muuttaa vastuuvelan laskuperusteita, josta aiheutuvat kustannukset ovat eläkelaitosten yhteisellä vastuulla. Yhtiökohtaista riskiä ei perusteiden muuttamisesta näin ollen aiheudu.

Työkyvyttömyysliikkeen riskit liittyvät työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen, myönnettyjen eläkkeiden suuruuteen ja voimassa olevien työkyvyttömyyseläkkeiden päättävyyteen. Työkyvyttömyyseläke rahastoidaan eläkkeen alkaessa. Alkavista työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuva kustannus katetaan vakuutusmaksuun sisältyvällä iästä ja suuremmilla työnantajilla myös työnantajan maksuluokasta riippuvalla työkyvyttömyyseläkeosalla. Kustannus lasketaan eläkeikään asti ottaen lisäksi huomioon työkyvyttömyyseläkkeiden oletettu päättävyyys. Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan suuruus vahvistetaan vuosittain ja sen riittävyttä seurataan Työeläkevakuuttajat TELA ry:n asettamassa työryhmässä. Vuonna 2013 maksu on keskimäärin 0,9 prosenttia palkasta. Työkyvyttömyysliikkeeseen liittyy yhtiökohtainen riski siitä, että yhtiön työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuva meno poikkeaa laskuperusteita haettaessa oletetusta. Tätä riskiä kasvattaa yhtiön vastuun syntymisen ja eläkkeen alkamisen välinen pitkä viive. Tämän johdosta Ilmarisessa seurataan jatkuvasti työkyvyttömyysliikkeen kehitystä ja eläkkeiden alkavuutta.

Vuonna 2005 tehdyn työeläkeuudistuksen johdosta käytännössä viimeiset työttömyyseläkkeet myönnettiin vuonna 2012 ja viimeisten eläkkeiden maksaminen lakkaa vuoden 2014 loppuun mennessä. Tältä osin vakuutusmaksua ei peritä, vaan jo aikaisemmin kerättyjen vakuutusmaksujen arvioidaan riittävän jäljellä olevien työttömyyseläkkeiden maksamiseen. Työttömyysliikkeestä aiheutuvat riskit ovat siten poistumassa.

Maksutappioliikkeessä riski on saamatta jääneiden vakuutusmaksujen ennakoitua suurempi määrä. Vakuutusmaksun maksutappio-osa on mitoitettu vastaamaan vakuutuskannan rakennetta, millä otetaan huomioon pienempien työnantajien suurempi maksutappioriski. Ilmarisen kannassa maksutappiot ovat olleet keskimääräistä pienemmät.

Tasoisvastuu

TyöEL-vakuutusmaksun laskuperusteet on vahvistettava etukäteen seuraavalle kalenterivuodelle. Maksua ei ole mahdollista etukäteen mitoittaa siten, että se vastaisi tarkoin tulevan vuoden menoa, joten vakuutusliikkeen tulos heilahtelee ja on vuosittain joko positiivinen tai negatiivinen. Tuloksen heilahtelun takia vakuutusliikettä varten on vastuuvelkaan sisältyvä puskuri, tasoisvastuu. Vakuutusliikkeen positiivinen tulos kasvattaa tasoisvastuuta ja negatiivinen tulos pienentää sitä.

Tasoisvastuulla on alaraja ja yläraja sekä näiden rajojen välissä tavoitevyöhyke. Jos yhtiön tasoisvastuu alittaa alara-

jansa, sitä on täydennettävä toimintapääomasta. Jos yhtiöiden tasoisvastuut yhteensä ylittävät tavoitevyöhykkeen ylärajan, tasoisvastuiden kasvua rajoitetaan pienentämällä seuraavina vuosina maksun työkyvyttömyysosaa tai maksutappio-osa sen mukaan, mistä vakuutusliikkeen osasta ylitys johtuu. Vastaavasti jos tavoitevyöhykkeen alaraja alittuu, em. maksun osia korotetaan. Jos yksittäisen yhtiön tasoisvastuu ylittää ylärajansa kahtena peräkkäisenä vuonna, ylite puretaan tiettyssä aikataulussa vakuutuksenottajille asiakashyvityksinä.

Työeläkeyhtiöiden tasoisvastuut ovat yleisesti korkealla tasolla, joten tasoisvastuiden pienentämiseksi maksua on pidetty ennustettua menoa pienempänä.

Vuoden 2013 alusta tulevan lainmuutoksen myötä tasoisvastuu (jatkossa tasoisuusmäärä) luetaan osaksi yhtiön vakavaraisuuspääomaa.

Vuoden 2012 päättyessä Ilmarisen TyöEL-vakuutuksen tasoisvastuu on 967,3 miljoonaa euroa ollen noin 5,8 prosenttia palkkasummasta, 75 prosenttia tasoisvastuun ylärajasta ja 107 prosenttia tavoitevyöhykkeen ylärajasta. Yhtiön koko tasoisvastuu oli 986,0 miljoonaa euroa. Noin 2/3 tasoisvastuusta liittyy työkyvyttömyysliikkeeseen ja loput pääosin maksutappioliikkeeseen.

Yhtiön vakuutuskannan rakenteeseen liittyvät riskit

Laskuperusteita valmisteltaessa vakuutusmaksu ja vastuuvetka mitoitetaan yhtiöiden keskimääräisen vakuutuskannan mukaan. Lisäksi TyöEL sisältää säädöksen, jonka mukaan vastuuvetkan laskuperusteiden osoittautuessa kaikkien eläkelaitosten osalta riittämättömiksi perusteiden muuttamisesta aiheutuva vastuuvetkan kasvu katetaan tavalla, joka ei muodosta riskiä yksittäiselle eläkelaitokselle. Riittämättömyyttä voi kuitenkin ilmetä vain yksittäisellä eläkevakuutusyhtiöllä. Omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen riskinä on näin ollen vakuutuskannan rakenteen poikkeaminen alan keskimääräisestä epäedulliseen suuntaan.

Vanhuuseläkelikkeessä riski on, että yhtiön vakuutuskannassa keskimääräinen elin aika ja siten eläkkeellä oloaika ylittää laskuperusteiden mukaisen oletuksen. Vanhuuseläkelikkeessä satunnaisheilahtelut ovat pieniä ja merkittävät systemaattiset erot vakuutuskannoissa tältä osin epätodennäköisiä, kun kyseessä on valtakunnallista toimintaa harjoittava yhtiö.

Työkyvyttömyyseläkelikkeeseen alkavuudessa voi olla systemaattisia yhtiökohtaisia eroja esimerkiksi silloin, jos yhtiön toiminta rajautuu maantieteellisesti suppealle alueelle tai jos vakuutuskannan toimialajakautta poikkeaa keskimääräisestä. Samantyyppinen yhtiökohtainen riski on ollut työttömyysliikkeessä, mutta työttömyyseläkkeiden vähitellen loppuessa kyseinen riski on lähes kokonaan poistunut.

Työeläkevakuutuksessa laki kieltää vastuuvetkan käytön riskienhallintakeinona, toisin sanoen yhtiön on myönnettävä vakuutus vakuuttamisvelvolliselle yritykselle. Tämä lisää riskejä erityisesti maksutappioliikkeessä.

Jos yksittäisen työeläkevakuutusyhtiön vakuutusliikkeen tulos on systemaattisesti muita huonompi, yhtiön tasoisvastuu pienenee, mutta maksua ei koroteta. Alle alarajansa pienentynyt tasoisvastuu täydennetään toimintapääomasta, jolloin se alentaa yhtiön vakavaraisuutta ja pienentää tulevia asiakas-

hyvityksiä. Riskin ensisijainen kantaja on siis kyseinen työeläkeyhtiö.

Ilmarisen vakuutuskannan ikä- ja toimialajakauma eivät poikkea keskimääräisestä. Yhtiön tasoituvastuu on yhtiön kokoonkin nähden keskimääräistä suurempi. Ilmariseen ei siten kohdistu poikkeavan vakuutuskannan muodostamaa riskiä.

Yhteisesti kustannettaviin eläkkeisiin liittyvät riskit

Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on rahastoimaton eläkemeno (tasauseläkemeno), jonka osuus maksussa olevista eläkkeistä rahoitetaan vuosittain perittävällä TyEL-maksuun sisältyvällä maksun osalla, tasausosalla. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevan vakuutusliikkeen puskurina toimii kunkin eläkelaitoksen vastuuelkaan sisällytetty tasausvastuu.

Tasauseläkkeet ja tasausmaksutulo poolataan kaikkien eläkelaitosten kesken niiden toiminnan mukaisessa laajuudessa, jonka mittarina käytetään vakuutettua palkkasummaa. Eläkelaitoksen vastuu rajoittuu vakuutusmaksuun sisältyvään tasausmaksutuloon ja tasausvastuuseen. Yhteisesti kustannettavat eläkkeet eivät aiheuta riskejä yksittäiselle eläkelaitokselle.

Eläkelaitosten yhteisen riskin muodostaa yhteisesti kustannettavan eläkemenon ja yksityisalojen palkkasumman suhteen heikkeneminen vakuutusmaksun määrittämisessä käytettyihin oletuksiin nähden. Vuodesta 2010 lukien eläkejärjestelmään liitettiin niin sanottu elinaikakerroin, joka pienentää alkavia vanhuuseläkkeitä keskimääräisen elinajan kasvun suhteessa. Elinaikakerroinmekanismi eliminoi pitkälti elinajan kasvusta koituvan tasauseläkemenoon liittyvän riskin.

Tasauseläkemenon ja palkkasumman suhteen kasvuun liittyvän riskin toteutumiseen voi johtaa inflaation noususta johtuva indeksikorotusten ennakoimaton kasvu reaaliansioihin nähden tai työpanoksen osoittautuminen oletettua pienemmäksi demografisten tekijöiden tai työttömyyden johdosta. Laki edellyttää, että maksun tasausosa mitoitetaan yhteisesti kustannettaviin menoihin nähden riittäväksi. Tasausmaksun nousun muodostaman riskin kantavat siis tulevat vakuutusmaksun maksajat yhdessä, vakuutetut ja vakuutuksenottajat yhtä suurin osuuksin, eikä riski kohdistu yksittäisiin yhtiöihin tai muihin eläkelaitoksiin.

Lisävuokutusvastuu

Vastuuelkaan sisältyy myös lisävuokutusvastuu, joka koostuu osittamattomasta ja ositetusta lisävuokutusvastuusta ja osaketuottosidonnaisesta lisävuokutusvastuusta.

Osittamaton lisävuokutusvastuu karttuu tai purkautuu vuosittain tilinpäätöksessä kirjanpidon mukaisella sijoitustoiminnan tuloksella, joka saadaan vähentämällä kirjanpidon mukaisista nettotuotoista vastuuelan tuottovaatimus. Kirjanpidon ulkopuoliset sijoitusten arvostuserojen muutokset eivät näin ollen siihen sisälly. Osittamaton lisävuokutusvastuu luetaan osaksi sijoitusriskejä varten olevaa toimintapääomaa. Ositettu lisävuokutusvastuu sisältää tilinpäätöksessä seuraavana vuonna vakuutusmaksun alennuksina annettavat asiakashyvitykset.

Vuoden 2007 alusta vakavaraisuussäätelyä muutettiin siten, että osa eläkelaitosten osakeriskistä siirrettiin eläkejärjestelmän kannettavaksi. Tämä toteutettiin sitomalla vastuuelan tuottovaatimus osittain osaketuottojen kehitykseen. Näin myös vastuuelka puskuroi osittain sijoitustuloksen heilahtelua. Osake-

tuottoihin sidottu osuus on 10 prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuelasta.

Osaketuottosidonnaisuus toteutetaan erityisellä vastuuelkaerällä, osaketuottosidonnaisella lisävuokutusvastuulla, jonka vuotuinen muutos vastaa osaketuottojen kehitystä. Tämä vastuuelan osa kehittyy samalla tavalla kaikissa eläkelaitoksissa ja voi kasvattaa niiden vastuuelkaa korkeintaan viidellä prosentilla tai pienentää sitä korkeintaan kymmenellä prosentilla.

Vastuuelan tuottovaatimus

Pitkällä aikavälillä vastuuelalle on saatava vähintään tuotto, joka muodostuu TyEL:n laskuperusteissa määritellyn perustekorona ja osakesijoitusten tuoton painotettuna keskiarvona jälkimmäisen painon ollessa 10 %. Yhtiön vastuulla olevien eläkkeiden vastuuelkaa hyvitetään vuosittain kolmen prosentin rahastokorolla ja eläkevastuiden täydennyskertoimen mukaisella tuotolla sekä tasaus- ja tasoituvastuuta perustekorona mukaisella tuotolla. Lisäksi osaketuottosidonnainen lisävuokutusvastuun kehitys on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen osaketuottoon.

Eläkevastuiden täydennyskerroin, joka kuvastaa sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tuottoa, pohjautuu eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuusasteeseen (toimintapääoma suhteessa vastuuelkaan, josta tässä laskennassa vähennetään osittamaton lisävuokutusvastuu). Täydennyskertoimen mukainen tuotto käytetään rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korottamiseen. Mikäli osaketuottosidonnainen lisävuokutusvastuun määrä ylittää viisi prosenttia laskennassa käytettävästä vastuuelasta, ylitte käytetään myös rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korotuksiin.

Myös perustekorko perustuu eläkelaitosten keskimääräiseen vakavaraisuusasteeseen. Perustekorkoa käytetään vakuutusmaksujen, tasausjärjestelmään liittyvien eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen välisten maksujen ja eräiden vastuuelkaerien korkona.

Vuonna 2012 Ilmarisen vastuuelalle laskettu kokonaistuottovaatimus oli 4,7 %, josta osaketuottosidonnaisesta lisävuokutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli 1,3 %. Muulle vastuuelalle hyvitettiin 3,3 prosentin mukainen tuotto.

Vastuuelan rakenne ja kesto

Ilmarisen varsinaisen eläkevastuun (vastuuelka pl. osittamaton lisävuokutusvastuu ja osaketuottosidonnainen lisävuokutusvastuu) arvioidaan kasvavan lähivuosina noin 4 prosenttia vuodessa. Vastuuelasta noin 70 prosenttia on kestoaltaan yli 10 vuotta ja noin 40 prosenttia yli 20 vuotta. Vastuuelan on joka hetki oltava katettu säännösten mukaisilla varoilla. Tällaista vastuuelan katteeksi kelpaavaa omaisuutta oli vuoden 2012 tilinpäätöksessä yhteensä 29 939 miljoonaa euroa, mikä ylitti noin 17 %:lla katettavan vastuuelan määrän.

Ilmarisen TyEL-vakuutuksen vastuuvelan rakenne tilinpäätöksessä oli seuraava

	Tilinpäätös 31.12.2012		Tilinpäätös 31.12.2011	
	Milj. €	%	Milj. €	%
Vastaisten vanhuus-eläkkeiden vastuu	12 568	51,2	12 242	52,0
Vastaisten työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	398	1,6	363	1,5
Alkaneiden vanhuus-eläkkeiden vastuu	6 285	25,6	5 795	24,6
Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	1 416	5,8	1 441	6,1
Alkaneiden työttömyyseläkkeiden vastuu	1	0,0	13	0,1
Tasotusvastuu	967	3,9	977	4,1
Tasausvastuu	2 920	11,9	2 735	11,6
Yhteensä (TyEL, muu kuin lisävakuutusvastuu)	24 555	100,0	23 567	100,0
Osittamaton lisävakuutusvastuu	478		406	
Ositettu lisävakuutusvastuu	62		55	
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	167		-155	
TyEL-vakuutus yhteensä	25 262		23 873	
Muu kuin TyEL-vakuutuksen vastuuvetka	324		332	
Vastuuvetka yhteensä	25 586		24 205	

5. SJOITUSTOIMINNAN RISKIENHALLINTA JA FINANSsiriskit

Sijoitustoiminnan tavoitteet

Pitkällä aikavälillä sijoituksille on saatava vähintään vastuuvetalle hyvitetävä tuotto. Eläkelaitoksen sijoitustoiminnan osalta riskinä on, että sen sijoitustuotot jäävät pitkällä aikavälillä jälkeen kaikkien eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta, jolloin sen vakavaraisuus heikkenee. Osaketuottosidonnaisen vastuuvetalan osalta yhtiö voi vähentää riskiä sijoittamalla vastaavan osuuden sijoituksistaan osakkeisiin. Tältä osin yhtiön riskiksi jää sen oman osakesalkun tuoton poikkeaminen eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta.

Vakavaraisuuden hallinnan yhteys sijoitussuunnitteluun ja riskienhallintaan

Lainsäädännössä asetetut toimintapääoman vähimmäismäärä, vakavaraisuusraja ja muut valvontarajat riippuvat yhtiön sijoitustoiminnan riskinotosta ja ottavat huomioon eläkelaitosten erot sijoitusomaisuuden rakenteessa. Riskihakuisempi sijoitustoiminta edellyttää suurempaa toimintapääomaa.

Vakavaraisuusvaatimusten perussuure on toimintapääoman vakavaraisuusraja. Sen määrittelyn teoreettinen perusta on määritely siten, että vuoden aikavälillä on korkeintaan 2,5 prosentin todennäköisyys sille, että yhtiön sijoitussalkussa tapahtuisi vakavaraisuusrajaa suurempi pudotus. Vakavaraisuusraja on kuitenkin aina vähintään 5 % vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvetasta. Vakavaraisuusraja on sitä korkeampi, mitä riskillisempi sijoitusjakauma eläkelaitoksella on. Vakavaraisuusrajan laskemiseksi sijoitukset luokitellaan viiteen pää-

ryhmään, joilla kaikilla on useampia alaluokkia. Pääryhmät ja alaluokat muodostavat kokonaisuuksia, joilla on olennaisesti samantyyppiset tuotto- ja riskiominaisuudet. Lisäksi laskennassa huomioidaan sijoitusten välinen korrelaatio. Toimintapääoman vähimmäismäärä on pysyvän lainsäädännön mukaan 2/3 vakavaraisuusraja.

Vuoden 2012 loppuun asti on voimassa vakavaraisuusvaatimuksia koskeva määräaikaialaki. Sen mukaan toimintapääomaan luetaan tasausvastuusta määrä, joka vastaa neljää prosenttia vakavaraisuuslaskennan perusteena olevasta vastuuvetasta. Lisäksi toimintapääoman vähimmäismäärä on 2 prosenttia em. vastuuvetasta sijoitusjakaumasta riippumatta.

Jos yhtiön toimintapääoma on pienempi kuin sen vähimmäismäärä mutta suurempi kuin puolet vähimmäismäärästä, yhtiön on välittömästi toimitettava Finanssivalvonnalle taloudellisen aseman tervehtymissuunnitelma eli suunnitelma siitä, miten yhtiön vakavaraisuus saadaan korjattua. Samoin on meneteltävä, jos toimintapääoma lisätynä sillä määrällä, jolla tasotusvastuu ylittää vähimmäismääränsä, alittaa vakavaraisuusrajan. Jos toimintapääoma alittaa puolet vähimmäismäärästään, yhtiön on viipymättä toimitettava Finanssivalvonnalle lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma.

Vuoden 2013 alusta lähtien määräaikaialaki poistuu ja voimaan tulevat uudet vakavaraisuussäännökset. Tärkein muutos on se, että työeläkeyhtiön vakavaraisuuspääomaan luetaan jatkossa mukaan nykyisen toimintapääoman lisäksi myös tasotusmäärä (vanhalta nimeltään tasotusvastuu), joka on yhtiön omalle vastuulle kuuluvia vakuutusriskejä varten kerätty puskuri. Myös pääomavaadetta kuvaavan vakavaraisuusrajan laskennassa huomioidaan jatkossa sijoitusriskien lisäksi vakuutus-toiminnan riskit.

Toimintapääoma ja riskinottohalukkuus

Työeläkevakuutusyhtiön tulee huolehtia kyvystään maksaa yhtiön vastuulla olevat nykyiset ja tulevat eläkkeet, minkä vuoksi sijoitustoiminta on järjestettävä tuottavasti ja turvavasti. Tuottava sijoittaminen edellyttää altistumista sijoitusriskeille, joita turvaavuusvaatimus rajoittaa. Sijoitustoiminnan finanssiriskejä rajoittavat lakisäateiset vakavaraisuussäännökset ja yhtiön sisäinen limiittikehikko, jotka osaltaan pyrkivät varmistamaan sijoitussalkun riittävän hajautuksen ja likviditeetin. Käytännössä sijoitustoiminnan riskienhallintaprosessi tarkoittaa kuitenkin finanssiriskien jatkuvaa tunnistamista, analysointia ja erityisistä riskienhallintatoimenpiteistä päättämistä.

Sijoitustoiminnan riskipuskurina toimi vuonna 2012 yhtiön toimintapääoma, joka on yhtiön varojen ja velkojen erotus. Toimintapääoman tärkeimmät erät ovat yhtiön oma pääoma, osittamaton lisävakuutusvastuu ja sijoitusten arvostuserot. Toimintapääoma ottaa vastaan sijoitustuloksen heilahtelut. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvetalle hyvitetävän koron, erotus kasvattaa toimintapääomaa. Päinvastaisessa tilanteessa toimintapääomaa puretaan tarvittava määrä.

Ilmarisen sijoitussalkun muodostamisessa hyväksytään enintään 5 prosentin todennäköisyys sille, että toimintapääoma vähenee vakavaraisuusrajalle kahden vuoden sisällä. Tässä arvioidaan eri sijoitusluokkien odotettuja tuottoja, tuottojen vaihteluita sekä eri omaisuuslajien välisiä riippuvuuksia. Sijoitussalkun riskitasoa arvioidaan sijoitustuottojen simulointimallin avulla. Tältä pohjalta muodostettu sijoitussalkku kuvastaa

Ilmarisen sijoitustoiminnan strategista perusviritystä, siitä ilmenee yhtiön riskinottohalu sijoitustuottojen tavoittelussa ja sitä kutsutaan perusallokaatioksi. Yhtiön hallitus päättää perusallokaatiosta vähintään vuosittain sijoitussuunnittelun yhteydessä.

Ilmarisen toimintapääoma vuoden 2012 lopussa oli 5 752 (4 809) M€ ja vakavaraisuusraja oli 11,1 (8,3) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvälästä. Ilmarisen vakavaraisuusaste eli toimintapääoman suhde vastuuvälään oli 23,9 (21,1) %. Vakavaraisuusaste eli toimintapääoman suhde vakavaraisuusrajaan oli siten 2,16 (2,54). Vakavaraisuusaste kuvaa yhtiön riskinkantokykyä ja vakavaraisuusaste yhtiön ottamaa riskiä suhteessa riskinkantokykyyn.

Sijoitustoiminnan valtuudet, valvonta ja raportointi

Hallitus vahvistaa operatiivisessa sijoitustoiminnassa noudatettavat valtuudet vuosittain sijoitussuunnitelman yhteydessä. Sijoitusvaltuuksien puitteissa toimivan johdon on mahdollista poiketa perusallokaation määrittelemistä omaisuuslajien painoista. Perusallokaation ja sijoitustoiminnan riskin määrää seurataan tasehallintaryhmässä, jossa on edustajat sijoitustoiminnasta sekä talous-, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnasta. Ryhmä huomioi seurannassa vakuutustoiminnan vaatimukset ja tekee tarvittaessa ehdotuksen perusallokaation riskitason tai sijoitusvaltuuksien muuttamisesta.

Operatiivisesti valittua riskitasoa sekä vakavaraisuustilannetta arvioidaan viikoittaisissa sijoitustoiminnon sijoitustoimikunnan kokouksissa, joissa myös riskienhallintatoiminnolla on edustus. Sijoitustoiminnan riskinoton rajojen noudattamisesta ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan hallitukselle sijoitustoiminnan riskiä ottavasta toiminnasta riippumattoman riskienhallintatoiminnon toimesta kuukausittain. Raportoidun informaation oikeellisuus pyritään varmistamaan riittävän reaaliaikaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä sillä, että sijoituspäätöksenteko- ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Riskien arviointiin ja hallintaan liittyvät menetelmät

MARKKINARISKI

Markkinariski syntyy finanssimarkkinoilla päivittäin muuttuvien hintojen ja arvojen seurauksena. Ilmarisen sijoitusomaisuuteen kohdistuvia markkinariskejä ovat osake-, korko-, korkoero-, kiinteistö-, valuutta-, hyödyke- ja volatilitteettiriskit. Markkinariskejä mitataan RiskMetrics® -riskilaskentaohjelmiston avulla. Markkinariskejä rajoitetaan asettamalla limiittejä tietyllä todennäköisyydellä syntyville maksimitappioille (niin sanottu Value at Risk-tunnusluku eli VaR). Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa on lisäksi otettava huomioon jatkuva mahdollisuus uusien riskitekijöiden ilmaantumiseen ja historiallisen aikasarja-aineiston perusteella tehtävän riskilaskennan rajoittunut näkökulma. Edellä mainituista syistä finanssiriskianalyysiä on jatkuvasti täydennettävä stressitesteillä ja laatimalla skenaarioanalyysijä sijoitussalkun koostumuksesta tehtävien toimenpidepäätösten tueksi.

Markkinamuutosten vaikutuksia Ilmarisen vakavaraisuuteen on havainnollistettu oheisella taulukolla:

	Osake- kurssien muutos -10 %	Kiinteistö- jen käypä arvo -10 %
Vaikutus		
toimintapääomaan (milj. €)	-570,9	-342,6
vakavaraisuusasteeseen	-0,13	-0,14
tuotto-%:n (prosenttiyks.)	-3,1	-1,3
vakavaraisuusasteeseen (prosenttiyks.)	-2,4	-1,4

Kun lähtökohdaksi otetaan sijoitukset hetkellä 31.12.2012, oli 2,5 % todennäköisyys sille, että sijoitusten arvossa olisi kauden aikavälillä tapahtunut 1 505 miljoonan euron tai sitä suurempi alenema. Tämä VaR-tunnusluku oli 5,1 prosenttia vuodenvaihteen sijoitusten määrästä ja 26,2 prosenttia toimintapääomasta. Toteutuessaan tällainen tapahtuma olisi alentanut toimintapääoman 19,0 prosenttiin vastuuvälästä.

LUOTTORISKI

Vastapuoliriskiä hallitaan joukkolainojen osalta liikkeellelaskijan luottokelpoisuuden analysoinnilla ja rajoittamalla sekä joukkolainojen yhteenlaskettuja sijoituksia luottoluokittain että yksittäisen liikkeellelaskijan osuutta joukkolainasijoituksista.

Suorassa luotonannossa ensisijainen luottoriskin hallintakeino on yritysanalyysi ja yrityksen tulevaisuuden maksukykyyn suhteutettu luotonanto. Lisäksi riskiä hallitaan vakuusjärjestelyin.

OTC- johdannaisten vastapuoliriskiä hallitaan sekä viranomaismääräysten riskiraportoinnin mukaisesti että tarkempien vastapuolikohtaisten markkinariskisimulaatioiden avulla. Vakiomattomiin johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä hallitaan myös käyttämällä kaikkien osapuolten kanssa kansainvälisiä standardisopimuksia, jotka ovat ISDA:n (International Swaps and Derivatives Association) hyväksymiä.

MAKSUVALMIUSRISKI

Maksuvalmiusriski on työeläkeyhtiön vastuisiin nähden ongelmittain hallittavissa, koska eläkemenon on varsin tarkoin ennustettavissa, varallisuudesta yli 67 prosenttia on likvideissä arvopaperisijoituksissa ja velanotto on kielletty. Sijoitusinstrumenttien heikosta vaihdettavuudesta johtuvaa lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan suhteuttamalla omaa sijoitettua määrää markkinoiden keskimääräiseen päivävaihtoon sijoituskohteittain.

Sijoitussalkun jakauma omaisuuslajeittain

Sijoitusvarallisuuden jakautuminen pääomaisuusluokkiin 31.12.2012 sekä näiden sijoitusten tuotot on esitetty liitetietosiiossa Tunnusluvut ja analyysit. Alla oleva taulukko noudattaa työeläkelaitosten yhdessä sopimaa tapaa kuvata sijoitusten tuottoja ja riskiä.

Joukkovelkakirjalainojen modifioitu duraatio oli 31.12.2012 0,7 (0,2) vuotta.

	Markkina-arvo		Riskijakauma		Tuotto	Volatiliteetti
	Milj. €	%	Milj. €	%	%	%
Korkosijoitukset	13 054,2	44,2	13 547,5	45,9	6,9	
Lainasaamiset	2 352,0	8,0	2 352,0	8,0	3,4	
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	4 013,1	13,6	2 797,9	9,5	2,6	2,4
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	4 712,5	16,0	-18,4	-0,1	13,5	2,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet	1 976,6	6,7	8 415,9	28,5	1,9	
Osakesijoitukset	11 328,7	38,4	10 829,1	36,7	9,5	
Noteeratut osakkeet	9 168,3	31,1	8 668,7	29,4	9,1	14,8
Pääomasijoitukset	1 353,8	4,6	1 353,8	4,6	15,4	
Noteeraamattomat osakesijoitukset	806,6	2,7	806,6	2,7	5,4	
Kiinteistösijoitukset	3 465,7	11,7	3 465,7	11,7	5,1	
Suorat kiinteistösijoitukset	2 942,9	10,0	2 942,9	10,0	5,6	
Kiinteistörahastot	522,8	1,8	522,8	1,8	2,2	
Muut sijoitukset	1 671,7	5,7	1 678,1	5,7	5,1	
Hedge fund -sijoitukset	349,9	1,2	349,9	1,2	7,7	6,8
Hyödykesijoitukset	-1,1	0,0	15,1	0,1	-	
Muut sijoitukset	1 322,8	4,5	1 313,0	4,4	-	
Sijoitukset yhteensä	29 520,4	100,0	29 520,4	100,0	7,5	4,3

Sijoitusten jakautuminen vakavaraisuusryhmiin vakavaraisuuslain mukaisesti			
Ryhmä	Tuotto-odotus %	Volatiliteetti %	Sijoitukset, % 31.12.2012
I	3,8	1,3	17,0
II	4,7	5,5	15,7
III	7,0	10,2	11,6
IV	8,9	20,9	36,5
V	5,8	9,9	19,2

Lainakantajakauma vakuuksittain		
Milj. €	2012	2011
Reaalivakuudelliset lainat	1 103,8	1 340,7
Lainat, joissa on takaus	684,1	793,0
Lainat takaajayhteisöille	3,2	3,9
Vakuudettomat	542,5	636,2
Korkosaamiset	18,3	22,8
Yhteensä	2 352,0	2 796,6

Noteerattujen osakesijoitusten jakauma		
	Osuus-%	
	2012	2011
Suomi	35	40
Eurooppa	30	26
USA	11	13
Japani	3	4
Muut	20	17

Joukkolainojen ml. korkorahastot luokitusjako		
	Osuus-%	
	2012	2011
AAA	42	50
AA	6	6
A	15	15
BBB tai huonompi	32*	26*
Ei luokiteltu	5	2

* korkorahastojen osuus 6 (6) prosenttiyksikköä

Kiinteistösijoitusten rakenne		
	Osuus-%	
	2012	2011
Asuinkiinteistöt	19	19
Toimistokiinteistöt	32	32
Liikekiinteistöt	10	8
Hotellit	9	9
Varastokiinteistöt	8	8
Muut	8	9
Epäsuorat sijoitukset	15	15

Kiinteistökannan käyttöaste (pl. saneerauskohteet) oli 88,8 (92,6) %.

6. OPERATIIVISET RISKIT

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riittämättömiin tai epäonnistuneisiin sisäisiin prosesseihin, henkilöstöön ja järjestelmiin sekä ulkoisiin tapahtumiin liittyvää tappioriskiä. Operatiiviset riskit sisältävät oikeudellisen riskin, mutta ne eivät sisällä liiketoimintariskejä. Operatiivisen riskin aiheuttama tappio ei kaikissa tapauksissa ole rahalla mitattavissa ja se voi ilmetä välillisesti esim. maineen heikkenemisenä.

Pääosa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan liiketoimintayksiköiden normaalin toiminnan johtamisen osana. Tästä vastaa kunkin yksikön esimies. Tavoitteena on, että yksiköiden toiminta on huolellista, laadukasta, taloudellista ja tehokasta. Merkittävimmät operatiiviseen toimintaan liittyvät riskitekijät on kartoitettu ja tunnistettu ja niitä hallitaan osana yhtiön riskienhallintatoimintaa.

Yhtiön perustehtävän hoitamisen kannalta vahingollisimpia operatiivisia riskejä ovat virheet ja häiriöt, jotka vaarantaisivat eläkkeiden oikeellisuuden tai oikea-aikaisen maksamisen. Niitä ovat myös operatiivisten tietojärjestelmien ja merkitykseltään kasvavan verkkopalvelujen palvelutuotannon sellaiset häiriöt, jotka vaarantavat niiden suorituskyvyn, hallinnan tai turvallisuuden.

Merkittävien operatiivisten riskien hallinnasta on huolehdittu henkilöstön osaamisen varmistamisella sekä erilaisilla tietotekniikkaan ja toimintatapoihin liittyvillä keinoilla, kuten varajärjestelmillä ja -tietoliikenneyhteyksillä, vertailutietojen käytöllä sekä seurantajärjestelmillä.

Ilmarisen toiminnan häiriöttömyyden varmistamiseksi normaali- ja poikkeusoloissa yhtiössä on laadittu toiminnan jatkuvuutta varmistavat ja poikkeusolojen toimintaa ohjaavat suunnitelmat, joiden ajantasaisuutta seurataan ja ylläpidetään vuosittain. Varmistettavat kriittiset toiminnot on valittu Vakuutusalan varautumisohjeen nimeämistä kriittisistä toiminnoista.

7. MAINERISKI

Maineriski on riski sille, että yhtiön maineen heikkeneminen eri sidosryhmissä johtaa menetyksiin ja tappioihin liiketoiminnassa. Riskin toteutuminen on seurausta merkittävästä riskitapahtumasta jossain muussa riskiluokassa. Pahimmillaan se voi johtaa yrityksen itsenäisten toimintaedellytysten olennaiseen heikkenemiseen.

Maineriskien toteutumista pyritään ehkäisemään ennakoivan viestinnän avulla. Jos riski kuitenkin toteutuu, viestintä auttaa minimoimaan sen vaikutuksia yhtiön toiminnalle. Toiminnan tueksi Ilmarisessa on käytössä yhtiön kriisiviestintäsuunnitelma.

8. STRATEGISESTI MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Ilmarisen toimintaan liittyvät strategisesti merkittävimmät riskit tunnistaa ja arvioi yhtiön johtoryhmä. Ilmarisen liiketoimintariskit tunnistetaan ja arvioidaan osana tätä strategisesti merkittävimpien riskien kartoitusta. Kullekin tunnistetulle riskille on nimetty johtoryhmän jäsenistä vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on vastata riskinhallintakeinojen riittävydestä ja tarvittavista kehittämistoimenpiteistä.

Strategisesti merkittävien riskien on arvioitu voivan toteutua erityisesti seuraavien Ilmarisen toimintaan liittyvien tapahtumien tai toimintojen yhteydessä:

- toimintaympäristön merkittävät muutokset
- palvelu- ja toimintamallien kehittäminen
- kumppanuusyhteistyö
- sijoitustoiminta
- liiketoimintaprosesseja palvelevien tietojärjestelmien rakentaminen ja ylläpito

9. RISKIENHALLINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Riskienhallintaa kehitetään jatkuvasti kuten muutakin organisaatiota; riskiarvioita tehdään säännöllisesti normaalin johdon analyysin ja raportoinnin mukaisesti. Riskejä arvioidaan ja hallitaan organisaation strategisella, operatiivisella ja projektitasoilla. Riskienhallinnan tehtävänä on edesauttaa tavoitteiden saavuttamista ja tästä näkökulmasta pyritään kehittämään paitsi menettelytapoja myös yrityskulttuuria. Riskienhallintaan kuuluukin jatkuva tiedonvaihto ulkoisten ja sisäisten sidosryhmien kanssa.

Ilmarisessa riskienhallinnan menettelyjen tason mitoituksessa on tärkeää niiden sopivuus suhteessa kyseessä olevien toimintojen ja niissä tehtävien päätösten merkittävyyteen. Näin toiminnan on tarkoitus johtaa siihen, että Ilmarisen riskit ovat sen määrittelemiin kriteereihin nähden optimaalisella tasolla. Riskienhallinnan lopputuloksena Ilmarisella on ajantasainen, oikea ja kattava käsitys yhtiön riskeistä ja ne ovat yhtiön riskin-sietohalun puitteissa.

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITON KÄYTÖSTÄ

Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä 31.12.2012 on 63 259 915,17 euroa, josta tilikauden voitto on 3 018 462,34 euroa.

Hallitus ehdottaa, että 50 000 euroa varataan hallituksen käytettäväksi lahjoituksina yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja muu osuus voitosta eli 2 968 462,34 euroa siirretään varmuusrahas-
toon.

Helsingissä 27. päivänä helmikuuta 2013

Jussi Pesonen

Lauri Lyly

Jyri Häkämies

George Berner

Sture Fjäder

Kim Gran

Matti Halmesmäki

Leila Kostiainen

Hannu Leinonen

Leena Niemistö

Kristian Pullola

Heikki Vitie

Harri Sailas
toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

KESKINÄISEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖN ILMARISEN YHTIÖKOKOUKSELLE

Olemme tilintarkastaneet Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2012. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VASTUU

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

LAUSUNTO

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 13. maaliskuuta 2013

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Tomi Englund KHT